12 TEMMUZ 1987 YIL:5 SAYI:27 700 TL. (KDV dahil)

nokta

TRT'DE YASAKLANAN FİLMLER

"DEMOKRASİYİ SEVMEYEN ÖLSÜN"

Özal'ın sivilleşmedeki önemli adımı

İÇİNDEKİLER

KAPAK

Sivilleşme yolunda Özal'ın önemli adımı 12

TÜRKİYE

Kaplumbağalar kurtuluyor 18
Söyleşi / Aydın Güven Gürkan 20
Ege ormanlarını kim yakıyor? 22
Söyleşi / Cem Karaca 24
NATO tatbikatından izlenimler 26
Mustafa Taşar'a dava 28
Fetullahçı askeri öğrenciler 30
Söyleşi/Suriye Büyükelçisi 34

DÜNYA

Hüsnü Mübarek'in gizli basın toplantısı 40
Elvis Presley'in seks hayatı 44
Kumarhane savaşları 46

EKONOMİ

Tartışmalı radar ihalesi 52

TOPLUM

Aşk var, seks yok 60
Üniversitenin "üvey" evlatları 64
Ankara'da bir Yahudi Mahallesi 66

KÜLTÜR—SANAT

Gösterilmeyen TV filmleri 68
Söyleşi/Güngör Dilmen 70

İZLENİMLER

Tatil öncesi otobüs garları 72

SPOR

Wimbledon Tenis Turnuvası 76

DİĞER BÖLÜMLER

İçindekiler 3
Nokta'dan 5
Ne Nerede 6
Panorama/ Türkiye 38
Panorama/Dünya 50
Mektuplar 78
Bulmaca 80
Test 81
Kutu Kutu 82

Demokrasiye doğru

Özal'ın Genelkurmay Başkanlığı'na Orgeneral Necdet Öztorun yerine Orgeneral Necip Torumtay'ın atanmasına ilişkin kararı, yalnızca son günlerin değil, son yılların en önemli gelişmesi oldu. **Nokta,** olayı her yönüyle irdeleyerek bu önemli dönemeci değerlendirdi. Orgeneral Öztorun ile yapılan konuşmayı, olayın öyküsünü ve **Nokta**'nın görüşünü kapak sayfalarımızda bulacaksınız. **(Sayfa 12)**

Kapak fotoğrafı: Mustafa Dorsay. **Manken:** Elif Sidar. **Kostüm:** Ilhan Şerif. **Makyaj:** Hüseyin Gökoğlu (100. Yıl)

Kaplumbağalar "şimdilik" kurtuldu

Deniz kaplumbağalarının üreme bölgesi olan Dalyan'da, Kavala grubu tarafından yaptırılmakta olan otelin inşaatı durduruldu.

(Sayfa 18)

Cem Karaca anlatıyor

Yaklaşık sekiz yıl sonra Türkiye'ye dönen sanatçı Cem Karaca, Avrupa'daki yaşantısı, dönüş öyküsü ve hükümetten beklentilerini **Nokta**'ya anlattı.

(Sayfa 24)

Aşk var, seks yok!

AIDS paniği günden güne büyürken, "muhafazakâr" cinsellik anlayışı tüm dünyaya yayılıyor. Klasik cinsel yöntemler gene revaçta.

(Sayfa 60)

Ekranda gösterilmeyen filmler

Televizyonda gösterileceği açıklanan bazı filmlerin daha sonra hiçbir gerekçe gösterilmeksizin yayından kaldırılması, artık herkesin alıştığı ve kabullendiği bir durum oldu. Öyleki son zamanlarda, vaktiyle sinemalarda rahatça gösterilmiş filmlerin bile TRT'nin sansürüne takılmasına sıkça rastlanıyor.

(Sayfa 68)

PARLIAMENT

Gece Mavisini yaşayın, başarıyı yaşayın.

1979 YILI İCRA PL. 467 TEDBİR UYARINCA SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR

Hor görme garibi

"Seni sevmeyen ölsün ne demek? Ben ölmek zorunda mıyım?" diye soran gazeteciye, bu ünlü arabesk şarkının yorumcusu İbrahim Tatlıses şu yanıtı vermiş: "Ben onu sevdiğim için söylüyorum... Seni sevmeyen ölsün, diyorum... O kadar güzelsin ki yani..."

Bu yanıt, aslında giderek arabeskleşen Türkiye'nin minik bir özeti. Futbol takımlarından siyasi parti liderlerine, hatta Cumhurbaşkanı'na kadar pek çok kişiye, kuruma, sevgi belirtisi olarak söylenen, aylardır dillerden düşmeyen bu ünlü şarkı, bu hafta **Nokta**'nın kapağında "demokrasi"ye de "alet oldu"... Sevmek ve ölmek üzerine akılalmaz bir ikilemi içeriğinde taşıyan "Seni sevmeyen ölsün"ü tüm Türkiye'ye tanıtan İbrahim Tatlıses olmuş... Ama toplumu böylesine esir alan sözlerin asıl yaratıcısı ise, Bursa'da oturan, bir bankada kendi halinde bir memur olarak çalışan dargelirli bir vatandaşmış...

Bu vatandaşın bu şarkıyla yaşamının değişip değişmediğini bilmiyoruz ama, Turgut Özal'ın hafta başında aldığı ve uyguladığı önemli bir kararla, politika dünyasını asker-sivil ilişkilerini önemli ölçüde değiştirdiği, yadsınmaz bir gerçek. Özal, ilk kez, 2000 yılına kadar üst komuta kademesinin terfi sıralaması belli olan ve Türkiye'nin en "dokunulmaz kurumu" olarak tanımlanan Türk Silahlı Kuvvetleri'nin geleneklerinde önemli bir değişikliği gerçekleştirmişti. Gerçi, "yumruğunu masaya vurmamıştı" ama, kısa ve kesin bir açıklamayla demokrasilerde sivil hükümetin askeri güçlerden daha etkin olması gerektiğini cesurca vurgulamıştı...

Özal'ın amacı neydi? Bu gerçekten Batılı anlamda özgür bir demokrasinin ilk adımları mıydı? Düşünce, örgütlenme özgürlükleri, sendikal haklar bunun ardından gelecek miydi?..

Bütün bu soruların yanıtları henüz belirsiz ve son derece kuşkulu... Ama bu tavrı için bile Özal'ın hakkını Özal'a vermek gerekli... Onun üzerindeki yırtık pırtık, yamalı demokrasi giysilerini çıkarıp o güzel ve gerçek "demokrasi kızı" kılığına geçeceği günü özlemle bekliyoruz...

Yoksa arabesk müziğin pek ünlü şarkıları onun bir fotomontajı üzerine yazılabilir **Nokta**'nın kapağında... Örneğin Tatlıses'in bir başka ünlü parçası "Seni yakacaklar..."

Ya da gün gelir, daha hazini... Gencebay'ın "Hor görme garibi..."

Arda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI Dr. Adil Özkol
YAYIN KURULU Ayşim Alpman, Ayşenur Arslan, Duygu Asena, İpek Çalışlar, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Güldal Kızıldemir, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz
SORUMLU YAYIN YÖNETMENİ Arda Uskan
ANKARA TEMSİLCİSİ Aycan Giritlioğlu
YAYIN YÖNETMEN YARDIMCILARI İpek Çalışlar, Gülay Göktürk
GÖRSEL YÖNETMEN Salih Memecan
İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Nurcan Akad (Ankara)
HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Güldal Kızıldemir, Nadire Mater
ÖZEL HABER BİRİMİ Dürin Ababay (Şef), Neyyire Özkan, Hakan Akçaoğlu.
DIŞ HABERLER Ayşim Alpman, Aydın Demirer, Viki İzrail
EKONOMİ Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahiroğlu
KÜLTÜR SANAT Sungu Çapan

YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç
ARAŞTIRMA Ergun Hiçyılmaz
TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan
BÜROLAR İstanbul: Haşmet Babaoğlu, Ali Boratav, Ayşe Baştürk, Ruşen Çakır, Ceylan Göllücü, Alper Görmüş, Sinan Hıncal, Eren Külahlı, Leyla Olca, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Seral Özzeybek, Hümeyra Özalp, Can San, Itır Şahingiray, Emin Tanrıyar, Nihan Taştekin, Mehmet Yalçın
Ankara: Hıdır Göktaş, Erdal Kılıçoğlu, Cengiz Kuşçuoğlu, Haluk Müftüoğulları, Sevkuthan Nevsuhan, Hüsevin Sentürk, Nuray Şirin, Nezih Tavlaş, Kemal Bağlum
İzmir: Ahmet Kökçü
Yurtdışı: ALMANYA: Yağmur Atsız, İNGİLTERE: Merih Çolakoğlu, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam
GÖRSEL BÖLÜM Nihan Bilkay (Görsel Yön. Yrd.), Emre Ulaş (Grafik/İllüstrasyon), Ali Aydın (Prodüksiyon)

FOTOĞRAF Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Erik Molberg Hansen, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel
TEKNİK ŞEFLER Nermi Erdur (Fotoğraf), Necati Güngör (Düzelti), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı) Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Mecit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera)
KATKIDA BULUNANLAR Pertev Atasay, Hakkı Deveci, Hande Ergenç, Ayça Gülsoy, Ayşen Gür, Hızır Tüzel, Ali Rıza Kuranel, Levent Boyacıoğlu, Gül Büyükbeşe , Can Karakaş , Ayşe Sazak ,UBA
ADRES Gelişim Yayınları, Levent - İstanbul Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510
REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80
ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay - Ankara Tel: 33 07 40 (3 Hat) TELEX: 42008
İZMİR BÜROSU İzmiroğlu İşhanı Kat: 4 No: 404 Konak - İzmir Tel: 25 85 79
BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayii ve Ticaret A.Ş.
DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş.

GELİŞİM

BAŞKAN YARDIMCISI / Finansman Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel, **HALKLA İLİŞKİLER VE ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ** Fatoş Erbil, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Ünverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Güman Birincioğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece

KİTAP

HAVADA KAR SESİ VAR, öyküler, Erdal Öz, Can Yayınları, İstanbul 1987, 136 sayfa.

Edebiyatımızda "a dergisi"-nin yazarları olarak tanınan kuşağın önde gelen adlarından Erdal Öz'ün "eski yapıtlarından seçilerek" oluşturulmuş yeni bir kitabı **Havada Kar Sesi Var.** Erdal Öz, 50'li yıllarda yayınlanan ve kendi deyimiyle "Ergenlik döneminin ürünleri" olan dört öyküyle daha sonraki yıllarda kaleme alınmış öykülerinin toplamından oluşturmuş bu son kitabını. Bunu yaparken de, öyküleri yazarlık çizgisinin gelişim evrelerini yansıtan doğal havasında bırakmayıp tümünü birden yeniden "elden geçirme" gereğini duymuş. Otuz yılı aşkın bir yazarlık serüveninin seçkisi sayabileceğimiz bu öykülerin yine de bir tazelik, bir eskimezlik tadı taşıdığını söylemek yerinde bir saptama olacaktır...

TÜRKİYE SORUNLARI DİZİSİ-1, Alan Yayıncılık, Haziran 1987, 141 sayfa.

Alan Yayıncılık "Dünya Sorunları" dizisinden sonra, ülkemizin siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel değişimlerine ilişkin yazıların yer alacağı yeni bir diziye başladı: Dünün ve Bugünün Defterleri- **Türkiye Sorunları Dizisi.** Daha çok 80'li yılların Türkiye'sindeki çalkantılara ve bunları hazırlayan koşullara genel olarak değinen yazılardan oluşan bu derleme-seçkiye "ister istemez genel bir bakış açısı egemen." Bu diziyle bir "tartışma alanı" açılmak istendiğinin vurgulandığı derlemede her yazı "sadece ve sadece" yazarını bağlıyor. Genel ilkeler dışında yazarların birbirini bağlamasının da söz konusu olmadığı, "mütevazı bir girişimin" ürünü bu derlemede, M. Ragıp Zaralı'nın "Kimlik Sorunu" üstüne bir deneme, M. Tanju Akad'ın Uluslararası Etkileşimler ve İdeoloji, Adnan Bostancıoğlu'nun, H. Hakkı Zabcı'nın Demokraside Söz Sırası Kimde, A. Başer Kafaoğlu'nun Türkiye, 1970-87 Ekonomik ve Sosyal Yönlü İnceleme, Cüneyt Akman'ın Bir Yanlış Tartışma, Faruk Pekin'in 1980 Sonrasında Türkiye'de Sosyal Haklar ve Sendikacılık Hareketi ve A.R. Sarıali'nin Gizli Pişmanlık Dilekçeleri adlı yazıları yer alıyor.

KARA AFRİKA'DA İLETİŞİM, inceleme, Hıfzı Topuz, Yön Yayınları, İstanbul 1987, 170 sayfa.

Yurtiçi ve yurtdışında uzun yıllar gazetecilik mesleğine emek veren, bu alandaki yazı ve yapıtlarıyla tanınan Hıfzı Topuz'un, İstanbul Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nda işlediği ders notlarından oluşuyor bu yapıt. Bir ders kitabı; ama birinci elden, konusunda yetkin bir uzman tarafından kaleme alınmış bir ders kitabı. Hıfzı Topuz'un, Kara Afrika'da geçen meslek yaşamının bir ürünü. Çeşitli başlıklar altında işlenen konular, doğal olarak belli bir bilimsellik çerçevesi içinde, belli bir sistemle ele alınıyor. Kara Afrika'nın öncelikle azgelişmişliğini göz önünde tutan ve bu perspektifle sorunlara yaklaşan Topuz, gazeteciliğe ilgi duyan üniversite öğrencileri kadar, Üçüncü Dünya'nın toplumsal yapısına yabancı kalmak istemeyen aydınları da bilgilendirme amacına ulaşıyor "Kara Afrika'da İletişim Sorunları" adlı bu yeni kitabıyla.

GİZLİ ÖRGÜT NASIL KURULUR? Hasan Uysal, Boyut Yayınevi, İstanbul Mayıs 1987, 112 sayfa.

Gazeteci Hasan Uysal yaşadığımız "kötülerin kötüsü" dönemi "kendi çapında" afişe etmek isteğiyle Cumhuriyet'in magazin ekinde özetlenerek yayınlanan bir yazı dizisini kitaplaştırmış. Uysal'ın anlattığı olay Yozgat'ın Çayıralan ilçesinde geçmiş. İlçede gizli bir örgüt kurulduğu şikâyeti üzerine olaya el koyan özel tahkikat ekibinin marifetleriyle başlayan ve trajikomik boyutlara varan öykü, sonuna kadar ilgiyle okunuyor. Hasan Uysal, Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin Araştırma Ödülü'nü kazandığı bu röportajımsı kitabıyla, 12 Eylül sonrası toplumumuzu aktaran kitaplar serisine çarpıcı bir halka ekliyor.

En çok satan kitaplar

1. **Kadının Adı Yok,** deneme, Duygu Asena, Afa Yayınları (2)
2. **Önce İnsanım Sonra Gazeteci,** Emin Çölaşan, Tekin Yayınevi (1)
3. **Müebbet Türküsü,** şiir, Nevzat Çelik, Alan Yayıncılık (4)
4. **Koku,** roman, Patrick Süskind, Can Yayınları (3)
5. **Şafak Türküsü,** şiir, Nevzat Çelik, Alan Yayıncılık (12)
6. **Biz Devrimi Çok Sevmiştik,** Dany Cohn-Bendit, Afa Yayınları (5)
7. **Hepinizi Öpüyorum,** Daniel Cohn-Bendit, Metis Yayınları (7)
8. **Rabıta,** araştırma, Uğur Mumcu, Tekin Yayınları Yayınevi (6)
9. **Yalan Roman,** Emile Ajar, Can Yayınları (—)
10. **İnsan Sıcağı,** Dr. Erdal Atabek, Çağdaş Yayınları (9)
11. **THKP-C, Doğuşu ve İlk Eylemleri,** Kaynak Yayınları (—)
12. **'68 Fransa,** derleme, Delale-Ragache, Metis Yayınları (13)
13. **Asansör,** deneme, Salah Birsel, Özgür Yayın (—)
14. **Geri Döneceğiz,** röportaj, Brendt-Downing, Kıyı Yayıncılık (14)
15. **Hoşçakal Umut,** roman, Ayla Kutlu, Bilgi Yayınları (—)

Bu listenin hazırlanmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da **Akademi, Acar, Deniz, Gençlik, Nezih,** Ankara'da **Bilgi, Dost, İlhan-İlhan, Dönüşüm** ve **İmge,** İzmir'de **Dost, İleri** ve **Yavuz,** Antalya'da **Akdeniz.** (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta önceki sıralamadaki yerini belirtmektedir.)

DERGİ

Yeni bir dergi: Yaşasın Edebiyat

Daha çok hikâye ağırlıklı yeni bir edebiyat dergisi yayın hayatına atıldı: **Yaşasın Edebiyat.** İbrahim Yıldırım ve Cengiz Öndersever tarafından hazırlanan **Yaşasın Edebiyat,** hikâye ve hikâye sorunlarını, bütün eğilimlerin katılacağı geniş bir platformda tartışmayı amaçlıyor. İlk sayının yazarları Adnan Özyalçıner, Hulki Aktunç, İbrahim Yıldırım, Attilâ İlhan, Ahmet Önel, Necat Çavuş, Necla Işık, Ingeborg Bachman, Alberto Moravia ve Julio Cortazar. Derginin özel bölümüyse Julio Cortazar'a ayrılmış.

Oregon topluluğu

FESTİVAL

Gitar dünyasının ünlüleri

Festivalde bu hafta gitar ağırlıklı resitaller dikkati çekiyor. 1944 Arjantin doğumlu, 1968'den beri Madrid'de yaşayan ve Joaquin Rodrigo, Frederico Morena Torroba, Mario Castelnuovo-Tedesco gibi çağdaş bestecilerin eserlerini ithaf ettikleri gitarist **Ernesto Bitetti** ile eleştirmenlerin "Paganini'nin ruhuna sahip" olarak tanıttıkları ve günümüzde solo keman için yazılmış eserlerin ve özellikle Bach'ın bir numaralı uzmanı sayılan kemancı **Ruggiero Ricci**'nin resitali Pazartesi 21.30'da AKM'de. 1953 Glasgow doğumlu İngiliz gitarist **David Russell,** Çarşamba 18.30'da AKM'de, John Dowland, Bach Barrios, Villa-Lobos, Guastavino ve Carlo Domeniconi'nin eserlerini seslendiriyor. Aynı gün AKM'de 21.30'daysa, halen Prag Güzel Sanatlar Akademisi'nde klavsen profesörü olan Çek sanatçısı **Zuzana Ruzickova,** Bach'ın Goldberg çeşitlemelerini çalıyor. Günümüzün önde gelen gitar ikilisi Brezilyalı **Sergio** ve **Odair Assad** kardeşlerin Mauro Giulani, Jean-Philippe Rameau, Francisco Mignone, Claude Debussy, Heitor Villa-Lobos ve Astor Piazzolla'nın eserlerinden oluşan konserleri var. **Berlin Senfoni Orkestrası** ve **Berlin Siemens Korosu,** Pazartesi ve Salı günü 18.30'da Aya İrini'de Carl Orff'un "Carmina Burana"sını, Britten'in "St. Nicolas" kantatını, Beethoven'in "Denizin Sessizliği" kantatıyla Borodin'in "Poloveç Dansları"nı icra ediyorlar. Perşembe 21.30'da ise Hilton Sergi Salonu'nda piyanist **İdil Biret, Berlin Senfoni Orkestrası** eşliğinde Mozart, Rahmaninof ve Beethoven'in eserlerini seslendiriyor. Organist **Johannes Carl**'ın, Dietrich Buxtehude, Samuel Scheidt, Felix Mendelssohn, Max Reger ve Bach'ın eserlerinden oluşan org resitali, pazar günü 16.00'da St. Antuan Kilisesi'nde. Bu hafta pop ve caz müziği türünde, pazar ve pazartesi 21.30'da Açıkhava Tiyatrosu'nda sahneye çıkacak olan **Ray Charles** ve **Orkestrası**'ndan başka, kökeni 1970'lere dayanan, ünlü Amerikalı topluluk **Oregon,** festivale konuk oluyor. Konser ve plak çalışmalarıyla pop dünyasında alışılmadık düzeyde geniş bir müzik perspektifine ulaşan **Oregon** bu yıl festivalin en önemli topluluklarından. Klasik ve 12 telli gitarda Ralph Towner, bas, piyano ve flütte Glen Moore, obua, klarnet ve soprano saksafonda Paul McCandless ile tabla ve vurmalı çalgılarda Hintli Trilok Gurtu'dan oluşan **Oregon,** salı ve çarşamba geceleri Spor ve Sergi Sarayı'nı kuşkusuz dolduracak nitelikte bir topluluk.

Çek klavsenci Zuzana Ruzickova

Ruggiero Ricci

SİNEMA

MODA SİNEMASI'nda bu hafta dönüşümlü olarak Andrei M. Konchalovsky'nin Nastassia Kinski'li **Maria'nın Âşıkları** ve Vladimir Menşov'un **Moskova Gözyaşlarına İnanmıyor**'u gösteriliyor. Saat 10.30'daki sabah sinemasındaysa Paul Newman'ın ilk yönetmenlik denemesi olan **Rachel Rachel** var.

KOMEDİ DÜNYASINDAN. Ortaköy Sanat Merkezi'nde düzenlenen komedi filmleri toplu gösterisinde bu hafta gösterilecek filmler şunlar: Mel Brooks'un **Yükseklik Korkusu,** Michel Lang'ın **Tatlı Hediye,** Claude Zidi'nin **Gırgır Hafiye,** Dino Risi-Edouard Molinaro'nun **Pazar Âşıkları,** ve Colin Higgins'in **Dokuzdan Beşe.**

15. ULUSLARARASI İSTANBUL FESTİVALİ PROGRAMI

	ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ B. Salon	ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ K.Salon	AYA İRİNİ	AÇIKHAVA TİYATROSU	DİVAN EDEBİYATI MÜZESİ	SPOR SERGİ	TAKSİM SAHNESİ	ST. ANTUAN	YILDIZ SARAYI	GÜLHANE PARKI
5 Temmuz Pazar				Ray Charles ve Ork. 21.30				J. Carl 16.00		Kredi Yurtlar Halk Eğt. 17.00
6 Temmuz Pazartesi	R. Ricci E. Bitetti 21.30		Berlin S. Siemens Kor. 18.30	Ray Charles ve Ork. 21.30	Sema Gösterisi 21.30		H.Ü.Dev.Kons. Tiy. Bl. 21.30			
7 Temmuz Salı			Berlin. S. Siemens Kor. 18.30		Sema Gösterisi 21.30	Oregon 21.30	H.Ü.Dev.Kons. Tiy. Bl. 21.30	HİLTON OTELİ SERGİ SALONU		
8 Temmuz Çarşamba	D.Russel 18.30 Z. Ruzickova 21.30					Oregon 21.30				
9 Temmuz Perşembe		Piedmont Op. Tiy. 18.30						Berlin Senf. İ. Biret 21.30		
10 Temmuz Cuma	Assad İkilisi 18.30						M.S.Ü. Tiy. Bl. 21.30	Berlin Senf. 21.30		
11 Temmuz Cumartesi		Piedmont Op. Tiy. 18.30		Moldovya Halk Dansl. 21.30		Berlin S. Siemens Kor. 21.30	M.S.Ü. Tiy. Bl. 21.30		N. Varol 21.30	Âşıklar Şöleni 16.00

5 TEMMUZ Pazar

TV1

12.01 Haberler
12.15 Voltron
12.45 Pazar Sineması "Hürriyeti Öğrenen Kız" ➡
14.15 Sohbet
14.30 Virginia
15.15 Pazar Konseri Enosco Dörtlüsü
16.15 Japonya - 1
17.00 TV'de Sinema "İz Peşinde" ➡
19.30 Esrarlı Savaşçı - 4
20.30 Haberler
21.15 Televizyon Filmi "Ne Güzelsin"
22.10 Spor
23.10 Hanlon - 1
23.50 Haberler

TV2

15.56 Wimbledon Tenis Şampiyonası "Erkekler Finali"
19.50 Ticky-Tocky
20.15 Profesyoneller
21.00 Müzik - "Gençlerle Birlikte"
21.30 Haberler

22.00 Mac Gyver
22.45 Pazar Eğlencesi

6 Pazartesi

TV1

19.01 Haberler
19.15 He-Man
19.40 Yaz Okulu "Bugünün Coğrafyası"
20.00 Turizm Köşesi
20.30 Haberler
21.15 Son Genel Vali - 4
22.10 Ayın Konusu
23.00 Hotel - 1
23.50 Haberler

TV2

19.51 Galtar
20.15 Harikalar Koyu - 2
21.00 Karadeniz'den Çeşitlemeler - 2
21.30 Haberler
22.00 Pompei'nin Son Günleri - Son
22.50 Cosmos

7 Salı

TV1

19.01 Haberler
19.05 Ünlü ve Şanssız - 2
19.40 Yaz Okulu "Yaşayan Bedenimiz"
20.00 Yurttan Sesler
20.30 Haberler
21.15 32. Gün
22.15 Dikkat

22.25 TV'de Sinema "Gece Şahinleri" ➡
00.05 Haberler

TV2

19.51 Gelişen Dünya
20.15 Haftanın Dizisi "Öldüren Deney"
21.00 Meraklar
21.30 Haberler
22.00 Eğlence - 2
22.45 Parmak Damgası - 2

8 Çarşamba

TV1

19.00 Haberler
19.15 Ayıcıklar
19.40 Yaz Okulu "Fizik"
20.00 Kuş Sarayları - 1
20.30 Haberler
21.15 Son Genel Vali - 5
22.10 Klasik Sanatlarımız - 10
22.40 Bir Yaz Gecesi
23.30 Dedektif Bürosu - 2
00.15 Haberler

TV2

19.51 Spor
20.15 Müzik Köşesi
20.45 Hafta Ortası
21.30 Haberler
22.00 TV'de Sinema "Benim Yolum" ➡

9 Perşembe

TV1

19.01 Haberler
19.15 Antilop'un Dönüşü - 12
19.40 Yaz Okulu "Computer"
20.00 İnanç Dünyası
20.30 Haberler
21.15 Perihan Abla
22.10 TV'de Sinema "Komedi Ustaları" ➡
23.10 Müzik Dünyasından "Chick Corea"
23.50 Haberler

TV2

19.51 Müzik Bahçesi
20.15 Haftanın Dizisi "Öldüren Deney"
21.00 Sanat - Festival
21.30 Haberler
22.00 Gündem
22.45 Aşk Gemisi - 2

10 cuma

TV1

19.01 Haberler
19.15 Polyanna
19.40 Henderson Kardeşler
20.30 Haberler
21.15 Son Genel Vali - Son
22.00 Konser "Hülya Sözer"
22.40 Tele Tombala
23.30 Dantel - 2
00.20 Haberler

TV2

19.51 Pepero
20.15 Richie ve Ralf
21.00 İslam ve Toplum
21.30 Haberler
22.00 TV'de Sinema "Milyarlık Beyin" ➡

11 cumartesi

TV1

14.01 Haberler
14.05 Küçük Nell
14.30 Tabiat Belgeseli "Vahşi Hayat" - 2
15.15 Connie - 9
16.00 Bulmaca
16.25 TV'de Sinema "Deniz Şahini" ➡
18.00 Müzik Yelpazesi
18.45 Belgesel "Kaptan Cook"-1
19.30 Çevre Harekâtı - 2
20.30 Haberler
21.15 Altın Kızlar
21.50 Cumartesi Show

22.50 TV'de Türk Sineması "İhanetin Darbesi" ➡
00.15 Üniversite Oyunları
01.15 Haberler

TV2

19.51 Komedi Dünyası - Fedailer
20.00 Sevimli Yaramaz
20.15 Haftanın Dizisi "Öldüren Deney"
21.00 Türk Halk Müziği Konseri

"Selahattin Alpay"
21.30 Haberler
22.00 Bale "Phonix Dance"

TELEVİZYON

TV1 HÜRRİYETİ ÖĞRENEN KIZ (Girl Who Spelled Freedom). Simon Wincer'in yönetmenliğini üstlendiği bu TV filminde, savaş sırasında Kampuçya'da inanılmaz derecede zor koşullar altında yaşamaya çırpınan Linn Yann adlı küçük bir kızın gerçek hikâyesi konu ediliyor. Annesi ve beş kardeşiyle birlikte mülteci olarak ABD'ye gelen Linn Yann, kısa bir süre içinde giderek ülkenin en iyi öğrencilerinden biri haline gelecektir... Amerikan TV dizilerinin ve filmlerinin gedikli yıldızlarından Wayne Rogers, Mary Kay Plack, Kathleen Sisk ile Kieu Chinh'in başlıca rollerini paylaştıkları **Hürriyeti Öğrenen Kız,** TRT'nin yeni yaz programında sık sık izleyeceğimiz anlaşılan Amerikan yapımı, **sıradan TV filmlerinden biri.** ABD yapımı, 90 dakika.

5 Temmuz Pazar

Yul Brynner

TV1 İZ PEŞİNDE (Villa Riders). Amerikan sinemasının bilinen yaklaşımlarla Meksika tarihine ilişkin öyküleri ele alıp işlemekteki becerisine alışkın seyirciler için yeni bir şey içermeyen bu film, yine de bazı seyirlik özellikler taşıyor. Bol vur-kırlı bir hareket filmi kalıplarına göre tezgâh-

lanmış filmde 1912'lerin Meksika'sını fon alan bir Panço Villa çeşitlemesi izleyeceğiz. Senaryosunu Robert Towne'la Sam Peckinpah'ın yazdığı filmin yönetmeni Buzz Kulik. ABD'de bir haydut olarak tanınan Panço Villa, Meksika'da yönetimi devirmek için savaşanların arasına karışmıştır. Bu arada Amerikalılar da Panço'nun peşine düşmüşlerdir ama Meksika'da umdukları desteği bulamazlar. Çünkü halk Panço'yu bir kahraman olarak benimsemiştir... Yul Brynner, Grazia Bucetta, Robert Mitchum, Charles Bronson, Fernando Rey ve Herbert Lom gibi tanınmış yıldızların rol aldığı **İz Peşinde**, önemli sayamayacağımız ama rahatlıkla seyredilen, Hollywood yapımı bir serüven filmi. 1968 ABD yapımı, 125 dakika.

5 Temmuz Pazar

TV1 GECE ŞAHİNİ (The Nighthawks). Günümüzün Rambo'su Sylvester Stallone'un pehlivan tefrikasına dönen Rocky serisi filmler arasına sıkıştırdığı bu film 4 yıl önce sinemalarda gösterildiğinde genellikle olumsuz eleştiriler almıştı. Bruce Malmuth'un yönettiği film, uluslararası bir teröristle, peşine düşen New Yorklu bir polisin öyküsü. Ekranda bu kez alışılmışın dışında, sakallı ve gözlüklü, barışçı bir Stallone izleyeceğiz. Özenle çekilmiş ama içerik olarak yeni bir öz getirmeyen, bu yüzeysel gerilim serüvenin-

S. Stallone ile Billy L. Williams "Gece Şahini"nin terörist avcısı polisleri

den geriye kalan Stallone ile güzel Lindsay Wagner değil de, asıl Çakal'ı çağrıştıran amansız terörist rolündeki Alman oyuncu Rutger Hauer oluyor. Kuşkusuz belli bir düzeyin altına düşmeden, gerçekten kimi sürükleyici bölümlerle ve bildik gerilim öğeleriyle iyice cilalanmış bu film, Stallone hayranlarının ve **bu tür film meraklılarının hoşuna gidebilir.** 1981 ABD yapımı, 103 dakika.

7 Temmuz Salı

Sinemanın "gülmeden güldüren" komiği ve "College"in afişi

Asık suratlı komedyen

TV1 YÜKSEK OKULLU (College). TRT'nin yeni mevsimle birlikte başlattığı "Komedi Ustaları" programında Şarlo'dan sonra bu hafta sıra Buster Keaton'da. Şarlo'yla birlikte sessiz sinemanın bu yüzü hiç gülmeyen en büyük güldürü ustası, en ters durumlarda bile bozmadığı ciddiyeti ve kılını kıpırdatmazlığından kaynaklanan güldürü anlayışıyla komik durumların acıklı güldürüsünü yaptığı filmleriyle sessiz sinemaya entelektüel bir boyut katmıştı. "Hümanist-liberal" Chaplin'in tersine "karamsar-varoluşçu" olarak nitelenebilecek Buster Keaton, genellikle dış dünyayla bireyin çatışmasını alaylı ve hafif gerçeküstü bir tonda ele almayı amaçlayan filmlerinde, yüzündeki en ufak bir mimikle yoğun bir komik etki yaratabiliyordu. Sesli dönemin başlamasıyla birlikte unutulan Keaton, ölümünden önce yeniden eski itibarına bir ölçüde kavuşmuş, sinema tutkunlarının gönlünde yeniden taht kurmuş, hatta Samuel Beckett özel olarak onun için bir film tasarımı bile yazmıştı. "Malek" adıyla da tanınan Buster Keaton'ın uzun metrajlı güldürülerinden olan College-Yüksek Okullu'da kız arkadaşını memnun edebilmek için bir sporcu olmak zorundaki kahramaça eski 43 yıllık bir Hollywood yapımı ekranda. Duygusal yanı ağır basan, incelikli komedilerin ustası Leo McCarey'in ilginç filmlerinden **Going My Way**'de New York'un bir kenar mahalle kilisesine tayin edilen genç bir papazla (Bing Crosby)

TV2 YOLUMA GİDERKEN (Going My Way). Başta en iyi film, senaryo ve yönetmen ödülleri olmak üzere 1944'ün Oscar'larını toplamış, duygusal bir komedi havasında gelişen, eski ve yeni iki görüş farkının yarattığı sürtüşmeleri konu edinen, yine olduk-

Bing Crosby ile Barry Fitzgerald "Going My Way"de

nımızın giderek kolejin spor yıldızına dönüşmesinin öyküsünü izleyeceğiz. Buster'in kızın gözüne girebilmek için bütün yaptıkları, birtakım komik sonuçlara yol açacaktır... Filmlerinin senaryolarına çoğunlukla katılan, birkaç filmini de yöneten bu yaratıcı güldürü ustasını hiç tanımayan yeni sinemasever kuşaklara Buster Keaton hakkında bir fikir verebilecek bu film. Keaton'ın başyapıtları arasında sayılmıyor. Ama yine de sıcaklarla birlikte kalitesi belirgin bir şekilde düşen ekranda haftanın en nitelikli yapıtı College. James W. Horne'un yönettiği bu siyah beyaz ve sessiz filmde Buster Keaton'a eşlik eden oyuncular Ann Cornwall, Harold Goodwin, Florence Turner ve Flora Bramley. Video sahiplerinin kaydedeceği türden özellikle bilinçli sinemaseverlerin **kaçırmaması gereken bir film.** 1927, ABD yapımı, 65 dakika.

B. Keaton

9 Temmuz Perşembe

bütün ömrünü kiliseye adamış yaşlı bir papazın (Barry Fitzgerald) arasında geçenler anlatılıyor. Zamanın ve çevrenin gelişmelerine kapalı kalmış, tutucu yaşlı bir papazın yerine kiliseyi düzenlemesi için gönderilmiş yeniliklere açık, yardımsever ve reformcu genç papazın karşıtlığı üstüne kurulu filmde, genç papaz O'Malley rolündeki Bing Crosby tabii ki kimi bölümlerde kadife sesiyle şarkı söylemekten de geri durmuyor. Ama asıl tutucu-yaşlı papazdaki Barry Fitzgerald harika bir oyun çıkarıyor. Bu haftanın **nitelikli, izlenmeye değer filmlerinden biri de Going My Way.** 1944 ABD yapımı, 125 dakika.

8 Temmuz Çarşamba

TV2 MİLYARLIK BEYİN (Billion Dolar Brain). 60'lı yılarda "İpcress File" adlı romanıyla üne kavuşan Len Deighton'ın yine gerilimli ve karmaşık bir casusluk romanından perdeye aktarılan bu filmde, James Bond'a rakip olarak çıkarılmış ve İngiliz gizli servisindeki eski görevine yeniden çağrılan ajan Harry Palmer'ın kolay kolay anlaşılmaz, sıkıcı serüvenlerini izleyeceğiz. Michael Caine'in canlandırdığı Harry Palmer, çok geçmeden kendisini İngiliz, Amerikan ve Sovyet gizli servislerinin birbirine girdiği karmaşık ve esrarlı olayların göbeğinde, tehlikelerle karşı karşıya bulacaktır. Sovyetlere, savaş açan çılgın bir Amerikalının kurduğu gizli örgütün ipliğini pazara çıkarmaya kararlı ajanımız sonunda görevinin üstesinden gelecektir... Ama seyirci de sıkıntıdan belki filmin sonunu getirmeyecektir. Ken Russell'in yönetmenliğinin ilk döneminden kalma bu acemice casusluk ve gerilim filmi Ken Russell'dan beklenmeyecek bir düzeyde olsa da, görsel özellikleriyle Michael Caine, Karl Malden, Ed Begley, Oscar Homolka ve Françoise Dorleac gibi oyuncularıyla **belli bir ilgi toplayabilir.** 1967 İngiliz yapımı 111 dakika.

"Milyarlık Beyin" Michael Caine'in ilk filmlerinden

10 Temmuz Cuma

"Deniz Şahini" Errol Flynn'in en başarılı korsan filmlerinden

TV1 DENİZ ŞAHİNİ (The Sea Hawk). Özellikle 1950'lerde ününün doruğuna çıkan, perdede canlandırdığı efsanevi serüven kahramanlarıyla neredeyse özdeşleşen fırtınalı özel hayatı ve aşklarıyla kitaplara konu olan Errol Flynn'ın en başarılı deniz ve korsanlık filmlerinden biri **Deniz Şahini.** Michael Curtiz'in yönettiği 47 yıllık bu gösterişli Hollywood üstün yapımı, 16. yüzyılda geçen bir korsanlık serüveni. Rafael Sabatini'nin bir romanından sinemaya aktarılan **Deniz Şahini**'nde, 1. Elizabeth devrinde İngiliz Kraliyet Donanması kaptanlarından Thorpe (Errol Flynn) İspanyol elçisinin de içinde bulunduğu bir gemiyi ele geçirir. Gemideki elçinin yeğeni Maria (Flora Robson) İngiliz kaptana karşı büyük bir öfke duyar. Ne var ki bu öfke giderek büyük bir aşka dönüşecektir... **Deniz Şahini** renkli, olağanüstü hareketli sahnelerle süslenmiş, bol heyecanlı, zamanında iyi iş yapmış, Amerikan yapımı tipik bir "macera filmi". Özellikle bu tür serüven yapımlarına düşkün seyircinin hoşuna gidecek,hoşça **vakit geçirtecek bir film.** 1940 ABD yapımı, 122 dakika.

11 Temmuz Cumartesi

TV1 İHANETİN DARBESİ Yeşilçam'ın en hızlı ve üretken yönetmenlerinden Yücel Uçanoğlu'nun imzasını taşıyan **İhanetin Darbesi,** ısrarla sinemamızın nitelikli ürünlerini ekrana getirmekten kaçınan TRT'nin yayın programına uygun önemsiz bir yerli film. Ekrem Bora, Nazan Ayas, Güzin Doğan, Salih Kırmızı ve Tulû Çizgen'in rol aldığı **İhanetin Darbesi** ancak yerli film seyircisine hitap edebilecek düzeyde, bilinen sakızları bir kez daha çiğneyen **sıradan bir Türk filmi,** izlemesenizde olur.

11 Temmuz Cumartesi

Türk Silahlı Kuvvetleri'nde yaklaşık yarım yüzyıl görev yapan üç komutan (soldan sağa) Necip Torumtay, Necdet Üruğ, Necdet Öztorun

ORDU / ÖZTORUN OLAYI

En sıcak hafta

Özal'ın Orgenaral Necdet Öztorun'un Genelkurmay Başkanı olarak "istenmediği" yolundaki açıklaması Türkiye'yi yepyeni bir dönemin eşiğine getirdi. Bir hükümet yetkilisinin Nokta'ya "12 Eylül öncesini andırıyordu" diye yorumladığı gelişmeleri Orgeneral Öztorun değerlendirdi.

"Durum bir bakıma 12 Eylül öncesini andırmaya başladı."

Bu sözler, bir hükümet yetkilisine aitti. "Tartışmaları uzatmamak ve polemik haline çevirmemek için" adının açıklanmasını istemiyordu. Üstelik, "koltuğu" bazı şeylerin çok açıkça söylenmesini engelleyebilecek önemdeydi. Oysa, Türkiye'nin son günlerde yaşadığı ilginç gelişmelerin tablosunu netlikle çizmek istiyordu. Bu tablo, hükümet yetkilisine göre şöyleydi:

"Bizim hükümet olarak kimsenin kişiliği ile bir meselemiz, kimsenin kişiliğinden bir şikâyetimiz yok. Ancak 2000 yılına kadar varan bir planlamayı kabul edemezdik. Güneydoğu olaylarının yarattığı ihtiyaç olmasa idi dahi bu emeklilik işlemi gerçekleşecekti. Ayrıca Güneydoğu olaylarından yeterli istihbarat alamıyorduk. Sıkıyönetime müdahale edemiyorduk. Emniyet ve güvenlik güçleri de sıkıyönetime bağlı olduğu için, hükümet olarak bilgi akışının ve yönlendirmenin dışında kaldığımızı fark etmeye başladık. Bu durum bir bakıma 12 Eylül öncesini andırmaya başladı. Gerçi sıkıyönetim komutanları ve ilgililer olayları bastırmak için yoğun ve feragatli çalışmalar yapıyorlardı. Ama hükümetle ilişkiler yönünden durum istenilen şekilde değildi."

"Demo..." Hükümet yetkilisinin sözleri, kuşkusuz hükümetin bakış açısını yansıtıyordu. Ama doğrunun en azından bir bölümü olduğu da gerçekti. 1960'tan bu yana yaşanan bir sürecin ifadesiydi çünkü. Ve Türkiye, 1987 Temmuzu'nda bu

Başbakan Özal, Genelkurmay Başkanlığı konusundaki "müdahale"siyle, yeni bir demokrasi tartışması başlattı

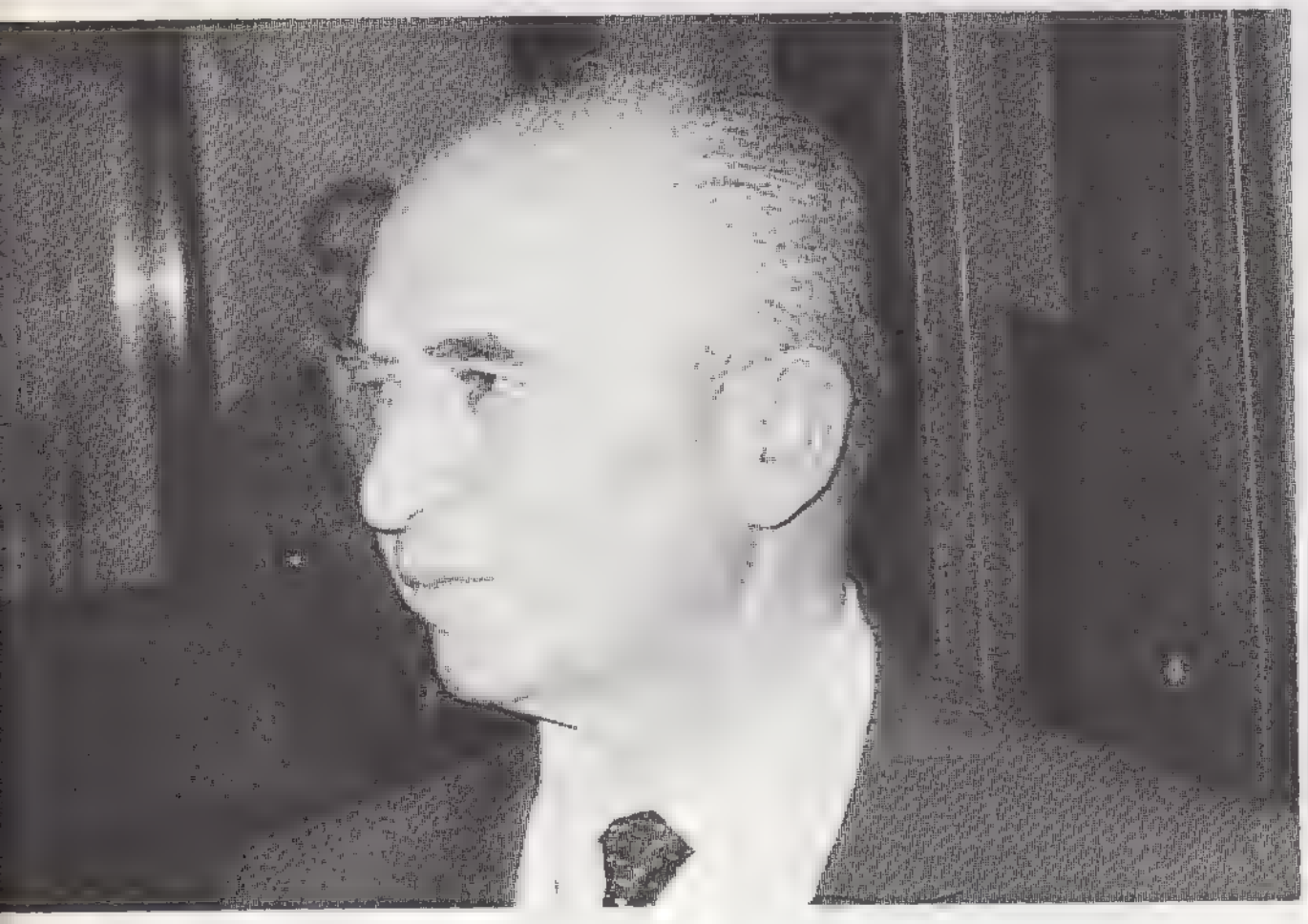

son olayların kahramanıydılar

sürecin önemli bir dönüm noktasına ulaşmıştı.

Kapalı kapıların ardındaki ordu... Sivil yönetime kuşkuyla bakan, 2000 yılı için donanan Türk Silahlı Kuvvetleri... Askeri okullarda dinci örgütlenmeler... **Nokta**'nın kapak sayfalarına yansıyan ve geleceğe yönelik sorunlara işaret eden gelişmeler...

Başbakan Turgut Özal'ın Genelkurmay Başkan Vekili Orgeneral Necdet Öztorun'un "istenmediğini" açıklaması bu gelişmelere yepyeni bir ivme kazandırıyordu. Demokrasinin "demo"su görünmüştü. Sivil yönetim ilk kez böylesine açıklıkla yetkisini kullanıyordu. Sivil iktidar "muktedir" olduğunu göstermişti. Ama... Evet, Özal'a kararı nedeniyle sıralanan övgüler hep "ama" ile sürüyordu. Kararın açıklanış biçimi, ardındaki muhtemel nedenler, kararı izleyecek adımlar farklı farklı yorumlanıyor, kuşkular dile getiriliyordu:

Ansızın Tarabya. Olayların izlediği çizgi başlıca kuşku nedeniydi. Özal, neden durmuş durmuş da Ankara'ya dönmeyi bile bekleyemeden bir sabah ansızın İstanbul'da Tarabya Oteli'nde bombayı patlatıvermişti? Söylentilere ve sonradan ortaya çıkan gelişmelere bakılırsa aslında bomba pek de "ansızın" patlamamıştı. Fünye, çok daha önce çekilmişti...

İlk işaret, Pınarcık katliamı sonrası Özal'ın "Olay yerine geç gidilmesi nedeniyle Genelkurmay'da tahkikat açılması" emriyle verilmişti. Bu emirle birlikte başkent üstüne fırtına öncesi sessizliği sinmişti. Ordu kademeleri, politikacılar, gazeteciler "Neden?" sorusuna yanıt arıyorlardı. Benzerine pek az tanık olunan böyle bir emir, gerçekten olsa olsa bir fırtınayı haber verirdi.

Orgeneral Necdet Öztorun bu konuda şöyle diyordu: "Şifahen söyledim, tahkikat açtırmam dedim. Yazılı başvurdular, yazılı cevap verdim. Tahkikat açtırmam, ancak olayla ilgili bir rapor hazırlatırım dedim."

Bu görüşmenin hemen ertesinde, 24 Haziran günü Özal, Bakanlar Kurulu'nda tarihi kararını açıklıyordu: Genelkurmay Başkan Vekili Orgenaral Öztorun Genelkurmay Başkanlığı'na atanmayacaktı. "Takdir hükümetimizindir" diyordu. "Genelkurmay Başkanlığı'nda bir plan yapılmış. 2000 yılına kadar komuta kademesinin kimlerden oluşacağı tespit edilmiş. Biz buna gelemeyiz" diyordu.

25 Haziran günü Özal kararını Çankaya'ya sunuyordu. Evren-Özal görüşmesinin sonucu, kararın onaylanması olmuştu. Ancak bu karar, Orgeneral Öztorun'a 28 Haziran Pazar günü iletilecekti. Bizzat Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından.

Öztorun şöyle anlatıyordu: "Olayı ilk kez pazar günü Cumhurbaşkanı'ndan öğrendim. Spor yapıyordum. Telefonla aradı. Bunun üzerine Pınarcık katliamını sorar diye dökümanlarımı da alarak yanına gittim. O, hükümetin beni istemediğini söyledi. Kendileri bu duruma aslında çok üzülmüşlerdi, ancak bana bir şey söylemedi. Denilir ki, Sayın Cumhurbaşkanı'na 'ya biz, ya Öztorun' tercihini götürmüşler."

Özal, kesin bir adım atmıştı. Adımı da onaylanmıştı. Ne var ki, aynı gün Genelkurmay Başkanı Orgenaral Necdet Üruğ, Hürriyet gazetesine verdiği demeçte bu adıma pek de kesin gözüyle bakmadığını vurguluyordu. Pazartesi günü yayımlanan haberde şöyle diyordu Üruğ: "Ben 2 Temmuz'da devir teslimi yapacak şekilde hazırlık ve kararlılık içindeyim." Orgenaral Üruğ, "Öztorun Paşa için bir sorun çıkabilir mi?" sorusuna ise şu yanıtı veriyordu. "Niçin çıksın? En kıdemli kuvvet komutanı, Genelkurmay Başkanı olur. En kıdemli kuvvet komutanı da şu anda Öztorun Paşa'dır."

Jetler geliyor mu? Biraz bu açıklama, biraz da yayılmaya başlayan "her an her şey değişebilir" biçimindeki havası nedeniyle Özal, atılan adımı kamuoyuna duyurmaya karar veriyordu. Pazartesi sabahı kendisine uzatılan mikrofonlara Özal, daha sonra Öztorun'un "onur kırıcı" diye niteleyeceği açıklamasını yapıyordu. Geri dönülmez yola girilmişti artık. Söylentilere bakılırsa, Ankara'da o günün akşamında bazıları "gökyüzünde uçacak jetleri" gözlemişti. Kimileri istekle, kimileri ise kaygıyla beklemiş olmalıydı. Ama jetler uçmamış, Genelkurmay, kararı kabullenmişti. Özal, belki de bu kaygılara yanıt olarak "Sayın Üruğ, daima sivil otoriteye sadık olmuştur. Nitekim biz görev süresinin bir yıl uzatılmasını istedik. Kendisi kabul etmedi" diyordu.

Jetler gelmemişti gelmemesine ya, gerginlik olmadığı da söylenemezdi. Ve üstelik gerginlik eskisi gibi imalardan ibaret kalmıyordu. Konuşmalarına pek alışık olunmayan generaller hükümete sert eleştiriler yöneltiyor; basında kalemler, tabu diye görülen Türk Silahlı Kuv-

SABAH

Pınarcık katliamı için Genelkurmay'da tahkikat açtırılması talebi fırtınanın ilk habercisi oldu

vetleri'ne ilişkin görüşlerini açıkça dile getiriyordu. Demokrasinin "demo"su hükmünü yürütmeye başlamıştı gerçekten. Ne jet çığlıklarının ne de tank seslerinin duyulmadığı bir Türkiye'de ordu ve komutanları tartışılıyordu.

Laiklik mi? Özal'ın tavrını yorumlayanlardan bazılarına göre, olayın ardında "laiklik" sorunu yatıyordu. Gerek Genelkurmay Başkanı Üruğ, gerekse vekili Öztorun "katıksız Atatürkçü" yaklaşımlarıyla orduda dinci örgütlenmelere geçit vermemişlerdi ve bu da ANAP'ı rahatsız etmişti. Kuşkusuz bu yorumun ardından ilk akla gelen "O halde Torumtay, laikliğin karşısında mı?" sorusu oluyordu. Oysa bu konuda en net açıklamayı bizzat Torumtay'ın selefi komutanlar yapmış, laiklik "garantisini" vermişlerdi.

Bir başka yorum da, ABD bağ-

"12 Eylül'de Özal'ı destekledim"

Orgeneral Öztorun Nokta *adına Kemal Bağlum'la konuştu.*

Nokta: 1984 yılında sizin 4 yılınız dolmuştu. Emekli olmanız söz konusu iken, orgenerallikte bekleme süreniz bir yıl daha uzatılmıştı. Sayın Evren'in karşı çıktığı o zaman duyulmuştu. Sayın Evren sizin sürenizin uzatılmasına hangi gerekçeyle karşı çıkmıştı?

Öztorun: Sayın Evren'in beni davranışımdan ve icraatımdan ötürü tenkit ettiğini hiç duymadım. Ancak, çabuk konuşmam, çok süratli düşünmem, bazı konularda başkalarını tam dinlemeden laflarını ağızlarına tıkadığımı söylemişti. Hak veririm; çok süratli düşünmemin bir sonucudur. Sayın Cumhurbaşkanı'nın bu ikazından çok yararlandım. Davranışlarımı kontrol etmeye çalıştım. Bunun dışında Sayın Cumhurbaşkanım Evren'in benim hakkımda bir beyanatta bulunduğunu hatırlamıyorum.

Nokta: Basında 12 Eylül 1981 tarihinde Özal'ın başbakan yardımcılığına atanması konusundaki tavrınız hakkında değişik haberler yayımlandı. Bir yandan görevi kabul etmezse zorla kabul ettirelim dediğiniz yayımlandı, diğer yandan, Özal'ın görev almasına karşı olduğunuz, bu konuda Org. Saltık'ın ısrar ettiği belirtiliyor. Hangisi doğru?

Öztorun: Sayın Özal'ın başbakan yardımcılığına getirilmesinde bir etkim oldu. Hiçbir zaman karşı çıkmadım. Faydalı olacağı, bilhassa ekonomik işlerde tecrübe sahibi bulunduğu kanaatı vardı. 12 Eylül sırasında başlanmış bir ekonomik operasyon vardı. Bunun işlemesi lazımdı.

Nokta: Hükümetin bu davranışları yeni bir Talat Aydemir olaylarına yol açar derken neyi kastediyordunuz?

Öztorun: Ben böyle bir şey söylemedim. Bu sözler bana ait değildir. Modern Türk ordusu kimin emrinde olduğunu, görevini

lantılıydı. Yalçın Doğan'ın 2 ay önce Cumhuriyet'te yazdığı bir yazı hatırlatılıyordu. Doğan, ABD Savunma Bakan Yardımcısı Richard Perle'in sözlerini aktarmıştı. Perle şöyle demişti: "Eğer sorunlar Başkan Reagan ve Cumhurbaşkanı Evren'e kalsa, hemen çözülürdü veya General Torumtay ve bana kalsa yine çözülürdü. Çünkü Torumtay muhteşem bir subaydır. Fakat sorunlar farklı unsurlardan kaynaklanıyor."

Acaba Orgeneral Öztorun'un şu sözleri miydi "farklı unsurlar"? "Ben Türkiye'nin yaptığı yapacağı birçok malzemeyi ithal ettirmem. Ben Silahlı Kuvvetler'in ihtiyaçlarının öncelikle milli kaynaklardan karşılanmasını savunurum."

Bunlar belki sorunun parçalarıydı. Ama görünen oydu ki, asıl sorun Türk Silahlı Kuvvetleri'nin toplumdaki "yeri"ydi. Yani ordunun sivil otoritenin emrinde olması, kamuoyunun bilgisinden ve denetiminden uzakta "kendi başına bir dünya" olmaktan çıkarılması, ülke kaderinin tek "hâkimi" gibi görülmemesi...

Özal, "Harbiyeliler kendileri için nasıl yapacağını bilir. Türk ordusunun tecrübeye dayanan vazifelerden kaynaklanan inançları vardır. 1960 öncesi ve sonrası olayları artık tekrar edilemez. Türk ordusu Öztorun'un veya başkalarının kişiliği ile ilgili değildir. Prensipleri ve amaçları vardır. Milli bir ordudur. Gücünü milletinden, hareketlerini bilim ve teknolojiden, Milli Savunma Bakanlığı'nın, hükümetinin ve Büyük Millet Meclisi'nin ortaya koyduğu esaslardan ve kanunlardan, direktiflerden alır.

Nokta: Sayın Başbakan Özal'ın sizinle ilgili açıklamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Öztorun: Beni görevden alacaklarını daha önceden haber almıştım. Ancak mesajı getirdikleri zaman şaşırdım. Açıklama şekli bir karardan ziyade, bir güç gösterisidir. Böyle bir açıklamaya gerek görülmeden bu işi sona erdirebilirlerdi. Benim bir reaksiyonda bulunmam da bahis konusu olamazdı. "Biz kendisini seçmedik, takdir hakkımızı kullandık" demesi daha önce de kendisine söylediğim gibi, benim onurumu kırmıştır.

Basından yorumlar

UĞUR MUMCU (Cumhuriyet)

2 Temmuz

Özal'ın son operasyonu, bir "sivil darbe" midir? Sivilleşme yolunda atılmış bir adım mıdır? Kararın gerçek nedenleri açıklanmadan bu sorulara inandırıcı yanıtlar bulunamaz. Eğer Özal, bugün değilse bile yarın için, ileriye doğru, "kendi iktidarlarından yana bir ordu yönetimi" planı yapıyorsa ve şimdiden bunun hazırlıklarına girmişse, hemen belirtelim, bu çok yanlış ve tehlikeli bir plandır... Orduya iktidar eliyle siyaset bulaştırmak, Türkiye'yi sonu nereye varacağı belli olmayan serüvenlerin içine sürükler.

GÜNERİ CIVAOĞLU (Sabah)

2 Temmuz

Özal, gerçekten demokrasinin tarihi bir dönemecini başarıyla, cesaretle ve sağduyu ile dönmüştür. Bu ülkede ihtilal yapmış kadrolar üzerinde, 2000 yılına kadar programlanmış komuta projesini değişterecek bir "müdahale ve sonuç" büyük başarıdır.

GÜNGÖR MENGİ (Sabah)

30 Haziran

Özal bu operasyona cesaret edemeseydi, Evren'den sonraki cumhurbaşkanı seçiminin yeni bir rejim bunalımı yaratacağı korkusu, sürekli olarak spekülasyonlara ve daha kötüsü kışkırtmalara sebep olacaktı.

YAVUZ DONAT (Tercüman)

1 Temmuz

Ordu, seçimle gelmiş sivil yönetimin emrindedir... Uyum içinde çalışmak da şarttır. Ülke yararınadır. Hepimize düşen, bu konuda Özal'a yardımcı olmaktır.

NAZLI ILICAK (Tercüman)

29 Haziran

Hemen şunu ilave edelim ki siyasiler, Necdet Öztorun'dan ziyade, Necip Torumtay'a güveniyorlar ve 10 yıllık devrelerde yapılan askeri müdahaleleri engellemenin, Necip Torumtay'ın Genelkurmay Başkanlığı'nda daha kolaylaşacağına inanıyorlar. Halbuki biz askeri müdahalelerin yalnızca ordudaki tayin ve terfilerle engellenemeyeceği kanaatindeyiz. Politikacılar önce demokrasiyi bir hayat tarzı olarak bütün kesimlere yerleştirmeye çalışsınlar. Önce kendileri bu fikri samimiyetle benimsesinler.

Kara Kuvvetleri'ne kim gelecek?

Adının açıklanmasını istemeyen hükümet yetkilisi, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na yapılacak atama konusunda* Nokta'*ya bilgi verdi:

"Sayın Orgeneral Necip Torumtay'ın Genelkurmay Başkanlığı'na asaleten atanmasından sonra Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na da üçlü kararname ile yeni komutan atanacaktır. Kara Kuvvetleri'nde iki tane en kıdemli orgeneral var. Birisi 1. Ordu Komutanı Orgeneral Recep Ergun, diğeri Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Orgeneral Hüsnü Çelenkler. Doğal olanı, bunlardan birinin ve tercihan Orgeneral Sayın Ergun'un Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na atanmasıdır. Şu anda kendisi en büyük ordunun başında. Birinci Ordu'nun başında. Diğer taraftan Sayın Ergun ile Sayın Çelenkler'in orgenerallikte dört yıllık bekleme süreleri önümüzdeki ay, yani ağustos ayında doluyor. Emekli olmaları gerekiyor.

Bir üst görev olan kuvvet komutanlığına atanmayanın emekli olması gerekecek. Bu nedenle, ağustos ayına kadar Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na Orgeneral Ergun atanmazsa, o durumda kendisi de Orgeneral Çelenkler ile birlikte emekli olacak. O zaman Kara Kuvvetleri için Ege Ordu Komutanı Orgeneral Kemal Yamak'ın tayini söz konusu. Orgeneral

son mertebe olarak Cumhurbaşkanlığı'nı değil, Genelkurmay Başkanlığı'nı görmeliler" derken, bu "yer"in tarifini yapmıştı. Milli Savunma Bakanlığı'ndaki bugüne dek hep asker kökenli olan üst düzey yöneticilerin bundan böyle sivillerden atanması projesi de bu tarifin bir parçasıydı.

"Tersi oldu, 1960 geldi..." Bütün bu demokrasi ilham eden planlara karşılık ordu içindeki hava, özerkliğin pekiştirilmesi doğrultusundaydı. Genelkurmay'daki 2000 yılına kadar uzanan bir kadro planlaması bunun en somut örneği olmuştu.

Orgeneral Öztorun, olayların ardından yaptığı açıklamada konuya ilişkin görüşlerini şöyle dile getiriyordu:

"Genelkurmay Başkanlığı'nı Milli Savunma'ya bağlamaya çalışıyorlar gibi bir izlenim edindim. Bu yanlıştır. Başbakanlığa bağlı olması Atatürk döneminde kurulmuş bir sistemdir ve en doğru olanıdır. Bunun tersini daha önce yaptılar ve 1960 İhtilali geldi."

Orgeneral Öztorun da bir anlamda ordunun yerini tarif ediyordu. Ama bu tarif Özal'ınkinden çok farklıydı. 1960 İhtilali ile kazanılan "hakların" iadesi istenmiyordu. NATO toplantılarında, raporların hazırlanmasına katkıda bulunmak bir yana, kimi zaman içeriğini bile bilmeyen, "sekreter" gibi Genel-

Başbakan Özal'dan Harbiyelilere uyarı: 'Son mertebe olarak Cumhurbaşkanlığı değil Genelkurmay Başkanlığı görülmeli"

nokta'nın görüşü

Özal hükümetinin, Genelkurmay Başkanlığı'na atama konusunda takdir yetkisini kullanması, demokrasi açısından hem önemli, hem de olumlu bir adımdır. Özal'ın, kararı açıklarken "İstemiyoruz" diye Orgeneral Öztorun'un adını zikrederek sert bir üslup kullanması, önemi de başarıyı da azaltmaz. Toplumdaki, demokrasinin tüm kuralları ve kurumları ile yerleşmesi özlemini paylaşan **Nokta**, bu nedenle Başbakan Özal'ın adımını övgüye değer bulmakta, kararda herhangi bir art niyet aramaksızın desteklemektedir. Kuşkusuz bu, sınırlı ve belli koşulları içeren bir destektir. Hükümetin bundan sonraki adımları, bu konudaki tavrının gerçek niteliğini ve amacını ortaya koyacaktır. Amaç gerçekten, yalnızca demokrasinin gereklerini yerine getirmekse, bu tutumun düşünce özgürlüğünden sendika haklarına, örgütlenme özgürlüğünden üniversite özerkliğine kadar her alanda kendisini göstermesi gerekir. Bu yapılmazsa, Özal hükümetinin ancak "işine gelen demokrasi kurallarını sevdiği" yolundaki eleştiriler haklılık kazanır.

Son olay, demokrasinin bir anlamda "prova"sı niteliğindedir. Başbakan Özal, sivil yönetimin yetki ve gücünü göstererek, Cumhurbaşkanı Evren bu kararı onaylayarak olumlu puanlar almışlardır. Türk basını da böyle hassas bir konuda, kamuoyunu en doğru ve ayrıntılı biçimde aydınlatma görevini başarıyla yerine getirmiştir. Ancak Cumhurbaşkanı Evren'in, çok sert bir dille basını suçlaması kamuoyu nezdinde aldığı olumlu puanları eksilten bir konuşma olmuştur. Yalnızca "yüksek makamların tensip buyurduklarını" yazabilen bir basının demokrasi ile asla bağdaşamayacağı açıktır.

Türkiye demokrasiye layıktır.

Yamak da değerli bir komutan. Sonuç olarak Kara Kuvvetleri Komutanlığı için en kuvvetli aday Orgeneral Ergun, ama Orgeneral Yamak'ın atanması ihtimali de gözardı edilmemeli. Atama üçlü kararname ile yani Milli Savunma Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanı'nın imzaları ile oluyor. Bundan önce ise Genelkurmay Başkanı öneride bulunuyor. Bu bakımdan Orgeneral Ergun mu, Orgeneral Yamak mı, sorusunu, biraz da yeni Genelkurmay Başkanı'nın yapacağı öneri açıklığa kavuşturacak."

kurmay Başkanı'ndan sonra ikinci planda gelen Milli Savunma Bakanı nasıl "öne geçerdi?" Siviller, Orgeneral Öztorun'un da söylediği gibi "komutanları nasıl değerlendirebilirdi?"

Kısacası ordunun, demokratik ülkelerdeki konuma yerleşmesi zaman alacaktı. Bu doğrultuda atılan adımlar da "en azından" tepkiyle karşılanacaktı. Gerçi Öztorun, Türkiye'de bir askeri darbenin söz konusu olamayacağını söylüyordu ama bir yandan da şunları söylüyordu: "Silahlı Kuvvetler'in değerleri farklıdır. Onlarla oynamak son derece tehlikeli ve yanlıştır. Türkiye'de Silahlı Kuvvetler bir daha darbe yapar diye o müesseseyi küçültmek kimseye bir şey kazandırmaz. Çünkü Silahlı Kuvvetler devletin temelidir."

Özal'ın kafasında gerçekte yatan neydi? Cumhuriyet tarihinin bu en önemli kararlarından birini alırken gerçekte neyi amaçlamıştı? Kuşkusuz bunlara net yanıt vermek güçtü; ne var ki kararın sivil topluma doğru önemli bir adım olduğu yadsınamazdı. En azından, Özal'ın sürpriz kararı olmasaydı Genelkurmay Başkanlığı koltuğuna oturacak olan Orgeneral Necdet Öztorun, tabu niteliğinden sıyrılıp demokratik bir tartışma ortamında şu sözleri söylüyordu:

"Şimdi 'ordu içinde en güçlü adamı kaldırıp attık' havasına girdiler ve siyasi yatırım malzemesi olarak kullanacaklar. Bu zihniyetteki insanlar babalarını bile yerler... Şimdi bazen düşünüyorum. Belki de buradan ayrılmak benim için hayırlı oldu. Ben, bunlarla Genelkurmay Başkanı olarak nasıl çalışacaktım? Bir sürü sıkıntıya girecektim." ●

METİN TOKER (Milliyet)

2 Temmuz

Kamuoyunun her kesiminde sivil idareye kesin dönüş yapılmasının özlemi bu kadar belirginken, fırsatı kaçırması, bu işlerdeki becerisi bilinen ANAP Genel Başkanı'ndan elbette beklenemezdi. Nitekim hareket birçok çevrede, hem de en ters olanlarda "Özal'ın sivil darbesi" olarak nitelendirilmiş, manşetlerde alkışlarla karşılanmıştır. Halbuki ortada ne bir kahramanlık, ne bir kahraman, ne de darbe vardır.

HASAN CEMAL (Cumhuriyet)

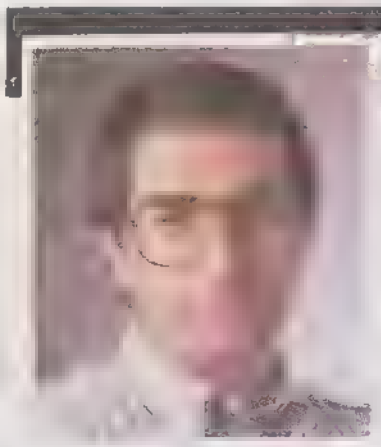

2 Temmuz

"Olağan" bir yetki kullanımının "olağanüstü" özelliklere bürünmesinin bir başka nedeni de, hiç kuşkusuz, Türkiye'nin demokratik yapısında yatmaktadır. Eğer ülkemizde demokratik hukuk düzeni öteden beri geçerli olsaydı, herhalde siyasal iktidarın Genelkurmay Başkanlığı'na ilişkin ataması bu denli hareket yaratmazdı; demokratikleşme ve sivilleşme açısından bu kadar abartılı değerlendirmelere konu olmazdı. Özal'ın attığı adımın bu bakımlardan altı mutlaka çizilmelidir, ama abartılmamalıdır.

MEHMET BARLAS (Güneş)

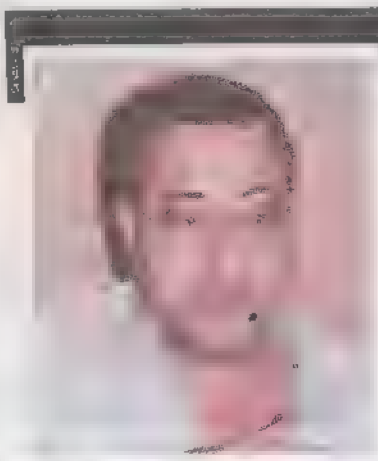

1 Temmuz

Bu olayla gerek içte, gerek dış kamuoyunda, Türkiye'deki sivil yönetim de fiilen başlamış olmaktadır.

MEHMET ALİ BİRAND (Milliyet)

3 Temmuz

Hükümet bundan böyle güvenlik konularında daha fazla söz sahibi olmak istiyorsa, işin daha ilk adımını attığını bilmeli ve abartılı övünmelerle bir yere varılamayacağını da benimsemelidir. Yarın toplantılarda "Aman paşam siz bilirsiniz, biz karışmayız" havasına girilecekse, bu defa atılan adımın hiçbir şeye yaramayacağını, hatta ilerde ters tepeceğini unutmamalıdırlar.

OKTAY EKŞİ (Hürriyet)

30 Haziran

Bu olayın kendi içinde bir anlamı olduğu şüphesizdir. Bize kalırsa o anlamı, hükümetin "eğer ülkeyi yönetmenin sorumluluğu bana aitse, o sorumluluğun gerektirdiği kararları verme yetkisi de benim olmalıdır" mantığında aramak gerekir. Bu, siyasi iktidarın, kendi iktidarını yasal veya hukuki bir sebep olmadan başkalarıyla bölüşmek istememesi gibi, fevkalade meşru bir tutumdur.

FOTOĞRAFLAR: KADİR CAN / NOKTA

KAPLUMBAĞA OLAYINDA SON DAKİKA

Şimdilik kurtuldular

Caretta caretta türü dev kaplumbağaların Akdeniz'deki en büyük üreme alanı olan Dalyan İztuzu Körfezi'ne yapılacak otelin inşaatı şimdilik durduruldu. Alman hükümeti, krediyi kesip kesmeme kararını önümüzdeki günlerde verecek

Dalyan Körfezi'nde güneş batalı saatler olmuş, gece neredeyse yarılanmıştı. Birkaç saat öncesine kadar sıcaklığını koruyan kumsal gecenin serinliğine yenilmiş, durgunlaşmıştı.

Artık doğurabilirdi...

İşte tam o sırada çıkmaya başladılar. Gecenin sessizliği önce garip çıtırtılarla, sonra da minicik kaplumbağaların ayak sesleriyle delindi. "Caretta caretta" kaplumbağaları, yumurtalarından doğanın ürkütücü karmaşasına doğuyorlardı... Sonra garip bir şey oldu. Minicik kaplumbağalar, yaşamlarının ilk içgüdülerine uyup denizden yansıyan ışığa doğru yöneleceklerine, tam ters yönde, karaya doğru ilerlemeye başladılar. Durum az sonra anlaşıldı. Az ötedeki devasa otelin kumsala sızan ışıkları denizin cılız aydınlığını yenmiş, kaplumbağaları kendine çekmeye başlamıştı. Gün aydınlanıp denize yönelmeye başladıklarında ise artık çok geçti. Hepsi yukardan gelen kuşlara yem oldular. Aralarında denize ulaşan olmadı.

Kâbus şimdilik önlendi. İşte tam böyle olacaktı. Caretta caretta tipi kaplumbağaların Akdeniz'deki en büyük üreme alanı olan Dalyan İztuzu Körfezi'ne aylardır tartışması yapılan otel dikilmiş olsaydı, 50 milyon yıldır her yaz bu kumsallara yumurtlayan kaplumbağalar bize küsecek, en çok birkaç yaz daha çorak ülkemizi ziyaret ettikten sonra "lanet olsun" deyip, çekip gideceklerdi.

Ama artık herkes derin bir oh çekebilir. Körfeze , Türk-Alman firmalarının işbirliğiyle başlatılan turistik tesislerin inşaatı çevre etki değerlendirmesi saptanıncaya kadar durduruldu.

Birinci aşamada 10 milyon markalık kredi ile projeyi finanse eden Federal Alman DEG şirketi ile işbirliği yapan Kavala Şirketler Grubu Başkanı Osman Kavala, inşaatın durdurulma sebebinin hemen akla geldiği gibi kredinin kesilmesi olmadığını açıkladıktan sonra şunları söylüyordu: "Bölgenin, kaplumbağaların üreme alanı olduğunu temel attıktan sonra öğrendik. Olayı tam olarak öğrenmek için inşaatı durdurup belli bir süre beklemeyi kararlaştırdık. Kredinin kesilmesi söz konusu değil. Bu karar bizim tarafımızdan alınmıştır. Gerekli in-

Son anda inşaat kararı durdurulmasaydı, Dalyan İztuzu Körfezi kitaplara "kaplumbağa mezarlığı" olarak geçecekti. Körfez, "namusunun kurtulmasını" projeyle ilgilenen Alman Parlamentosu ile finansor şirketlerin duyarlılığına borçlu...

celemeleri ve çalışmaları yapıyoruz. Kaplumbağalarla insanların birlikte yaşayacağı bir ortam yaratabiliriz. Tahminim, Almanlar katı bir karar vermezler ama, otel yapılmasın diye bir karar da çıkabilir. Burası Almanlardan çok Türk hükümetini ilgilendiriyor. Burayı hükümet, 1972 yılında turizme açma kararı verdi. Altyapının olmaması, bizim de gecikmemiz sonucu iş uzadı. Hükümetin burayı turizme kapama kararı yok."

Dalyan'ın simgesi haline gelen ve büyük bir ilgi odağı olan kaplumbağalar, "şimdilik" kurtuldular. Alman hükümeti uzmanlarının kararı onlar için "yaşamsal" özellikte...

Osman Kavala, kararı tamamen kendi rızalarıyla aldıklarını söylüyordu ama, Almanya'dan gelen tepkilerin ve kredinin kesilmesi için yapılan baskıların, kararın alınmasında ciddi bir rolünün olduğunu herkes kabul ediyordu. Olay Alman parlamentosuna da yansımış, Türkiye'ye kredi açan kuruluşun bir kamu kuruluşu olduğu hatırlatılarak "Alman vatandaşlarının ödediği vergilerle böyle bir cinayetin işlenemeyeceği" belirtilmişti. Krediyi sağlayan Alman kamu kuruluşu DEG Yönetim Kurulu üyesi Horst Schröder de Mesut Yılmaz'ı suçlayarak, otel bölgesinde kaplumbağaların yumurtlamadıklarını söyleyerek bakanın kendilerini aldattığını söyledi.

Ama, belki de inşaatın durdurulmasına yol açan etkenlerin başında inşaata devam edilmesi durumunda Alman seyahat acentelerinin Türkiye'yi boykot edecekleri kararı geliyordu. Bu tepkinin hemen ardından Federal Alman Ekonomik Kalkınma Bakanlığı, körfeze iki uzman gönderip durumu inceletti. Uzmanlar körfezde iki gece kaldıktan sonra geri döndüler. Alman hükümeti, bu uzmanların kararına göre projeyi destekleyip desteklemeyeceğine karar verecek.

4 kilometrelik kumsalda incelemeler yapan İngiliz Herpetelog Keith Corbett'i en çok şaşırtan şey ise kumsalda bir kilometre ara ile ellerindeki fenerlerle dolaşan kaplumbağa bekçileri olmuştu. Corbett, bu kişilerin inşaatı başlatan şirketin adamları olduğunu ve kaplumbağa sayımı yaptıklarını öğrenince önce çok korkmuştu ama, bunların hiçbir kötü niyetlerinin olmadığını anlayınca da rahatlamıştı.

Kavala şirketinin sahile yerleştirdiği bekçiler bir ay içinde 154 yuva tespit etmiş, sadece bir gece içinde 21 kaplumbağanın sahile çıkıp yumurta bıraktığına şahit olmuşlardı. Caretta caretta türü dev deniz kaplumbağaları yalanlamak ister gibi, "Biz buradayız" demek ister gibi İztuzu kumsallarına akın etmiş, kendilerini korumak isteyen doğacılarla birlikte ilk raundu kazanmışlardı.

Kadir CAN

SÖYLEŞİ /
AYDIN GÜVEN GÜRKAN

"Amaçları çalışmak değil"

SHP Parti Meclisi üyesi Aydın Güven Gürkan Nokta*'nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Parti Meclisi'nin gruplar bakımından oluşumu konusunda ne diyorsunuz?

Gürkan: Genel Başkan'ın listesi, kamuoyunca "Baykal-Topuz ittifakı" denilen bir grupça büyük ölçüde "delinmiş"tir. Bugünkü yapı, Genel Başkan'ın Kurultay'dan geçirmek istediği ve kendi açısından "dengeli" saydığı yapıdan çok farklıdır. Parti Meclisi'nde, bugün, sözünü ettiğim bu grubun önemli ölçüde bir ağırlığı oluşmuştur. Bugünkü Parti Meclisi'nin ve yürütme organının başarısı ya da başarısızlığı, büyük ölçüde bu grubun da başarısını ya da başarısızlığını belirleyecektir. Ancak bu grup, Genel Başkan'a sorumluluğu yıkmak için yürütme organı ve genel sekreter seçimlerinde, Genel Başkan'ca önlerine getirilen listeyi desteklemekle yetinmişlerdir. Kurultay'da Genel Başkan listesini delerek, Parti Meclisi'ni kendi doğrultularında oluşturma becerisini gösterenlerin, sorumluluktan da kaçmayarak, merkez yürütme organını ve genel sekreteri de belirlemeleri gerekirdi. Oysa bu sorumluluktan kaçmışlardır. Amaç bellidir. Amaç, sorumluluk almak ve çalışmak değil, başkalarının rahatça çalışmalarını önlemek ve olanaklıysa faturayı onlara yüklemektir.

Nokta: Siz kendi aldığınız sonucu nasıl açıklıyorsunuz?

Gürkan: Ben, kendi açımdan aldığım sonucu yeterli görüyorum. Gerek Genel Başkan, gerekse de partideki gruplar, beni, çevrem bomboş ve hatta karşıt unsurlarla donatılmış bir konumda genel sekreterlik görevini yüklenmeye itmek istediler. Böylece hem kamuoyu önünde beni genel sekreter yapmış olacaklardı; hem de benim başarılı olmamın koşullarını, kendi denetimlerinde tutacaklardı. Bunu kabul edemezdim. Kurultay'a bunu söyledim. Aslında benim Kurultay konuşmam ve liste çıkartmam iddialı bir genel sekreterlik istemi gibi yorumlandı, oysa bu yorum çok yüzeyseldir. Aslında ben Kurultay konuşmamla ve bir liste çıkartmamla, Kurultay'dan, beni genel sekreterlik görevinden bağışlamasını diledim. Çünkü genel başkanlığı halen sürmekte olan bir Genel Başkan'ın örtülü ama bilinçli bir biçimde tavır geliştirdiği bir genel sekreter adayının, listesinin kazanma şansı yoktu. Ama benim için önemli olan, dürüst, açık ve net bir tavrı sergilemek, genel sekreterlik görevinden kaçmadığımı göstermek ama başkalarının belirlediği ve denetlediği koşullarda da genel sekreterlik görevini kabullenemeyeceğimi açıkça belirtmekti. Bunu yaptım.

"Popülist ve hafif orta sol bir SHP'ye hayır!"

Nokta: Parti kamuoyunda genel sekreterliğiniz adeta tartışılmazken, önerdiğiniz liste, Kurultay'dan geçmedi. Sizin birlikte çalışmak istediğiniz arkadaşlarınız, ortalama 250-260 oy alarak, Parti Meclisi'ne girebilmek için gerekli oy olan 310 oyun altında kaldılar. Ama örneğin Baykal'cılar bu 310'luk barajı 7 adaylarıyla aşabildiler. Bunu

nasıl açıklıyorsunuz?

Gürkan: Bu son derece doğal. Kendilerini Sayın Baykal'a yakın bulan 150-200 kadar delege, Sayın Genel Başkan'ın listesini aldılar ve bazı isimleri silerek, oraya kendi adaylarını yerleştirdiler. Onların yaptığı iş çok basit ve kolaydı. Geriye kalan delegeler ise bir yandan, içtenlikle İnönü-Gürkan birlikteliğini istiyorlardı; öte yandan da "ilkeli yaklaşım grubu"nun dışarda kalmamasını sağlamaya çalışıyorlardı. İşleri çok karışık ve çok zordu. Oylar doğal olarak çok dağıldı ve böylece blok bir azınlık oyu bu Kurultay'da kazanabileceğinin ötesinde rastlantısal bir ağırlık ve etkinlik kazandı.

Nokta: Bu dağınıklığı neye bağlıyorsunuz?

Gürkan: Bu dağınıklığı bir tek şeye bağlıyorum. Sayın Genel Başkan'a, genel sekreterlik makamını kendisini tamamlayıcı, güçlendirici ve yüceltici bir yer olarak gösteremedim, kabul ettiremedim. Sanıyorum bu makamı Sayın Genel Başkan kendi konumu ve yetkileriyle yarışan bir makam olarak gördü ve bu nedenle ortak çalışma arkadaşlarımızın belirlenmesinde beni bütünüyle dışarda bırakma kararı verdi. Bu haksız saydığım duygunun doğmuş olmasında belki benim de noksanlıklarım olmuştur. Ancak ben talip olduğum genel sekreterlik makamını, gerçekten, hiçbir zaman Genel Başkan'la bir yarışma yeri olarak görmedim. Bu sözlerimde çok içtenlikliyim.

Nokta: Peki şimdi ne yapacaksınız?

Gürkan: Genel Başkan'a, Genel Sekreter'e, Parti Meclisi'ne, parti yönetimine, ve parti grubuna elimden geldiğince yardımcı olacağım.

Nokta: Partide son zamanlarda yoğun bir CHP'leşme eğilimi var. Bu akıma nasıl bakıyorsunuz?

Gürkan: SHP'nin CHP misyonuna hiçbir kuşku ve kaygıya yer vermeden sahiplenmesini çok doğal ve gerekli görüyorum... Kendi ellerinde olmadan, hiç değilse bir süre için, siyaset dışına itilmiş CHP kadrolarına, partinin çok kucaklayıcı ve özendirici davranmasının sonsuz yararlarını görüyorum. Ancak SHP'nin, CHP'leşmesi sloganı altında, 1960'ların "orta sol" politikalarına, üslubuna ve içeriğine geri çekilmesini de içime sindiremem. SHP, CHP'nin misyonunu sürdürmeli ve bu onur verici güçlü kökten asla kopmamalı; ama çağdaş bir sosyal demokrat sol parti olma ereğinden de uzaklaştırılmamalıdır. Parti içinde yoğun bir CHP'lilik kampanyası yürütenlerin, siyasal dillerine ve üsluplarına, ideolojik irdelemelerine, olaylara yaklaşımlarına ve kadrolaşmalarına baktığımda, burnuma biraz "orta sol" bir popülist politikanın kokusu geliyor. CHP'ye bin defa elbette evet -sosyal demokrat bir SHP'ye elbette bin defa evet- ama popülist, ama "hafif orta sol" bir SHP'ye elbette hayır! SHP, Mustafa Kemal misyonunu, gelişmekte olan bir ülkenin nesnel koşullarını ve sosyal demokrasinin evrensel yanlarını ustaca bir birleşime götürmek zorundadır. Çekilen sıkıntıların bir kısmı da bu görevin güçlüğünden ve ağırlığından kaynaklanmaktadır. İçinde bulunduğum Parti Meclisi umarım bu görevin başarılmasında önemli katkılar sağlar ●

- Her şey genç her şey rengarenk ... Yaz için spor giysiler
- Blue- jean mavisiyle biraz "Western", biraz "Country."
- "Yazarlık bir dolu tuzakları olan bir meslek." Röportaj: Murathan Mungan
- Cevher Özden, Ayşegül Sarıca, Burhan Apaydın, Avni Arbaş ve Monik Benardete, en son ne okudular, ne izlediler, ne dinlediler?
- Eski Süreyya'nın anısına yeni "S."
- Yaz için rengarenk, desen desen çoraplar.
- Tatilde ne okuyalım? Değişik kişilerden öneriler.
- Yaz gelinleri.
- Kanuni Sultan Süleyman Yeni Dünya'yı fethediyor. Sanat/Röportaj: Esin Atıl.
- Sergiler ve resim piyasası/Sezer Tansuğ
- İçimden Geldikçe/ Semih Günver.
- Öykü/Aziz Nesin,
- Tiyatro/Jak Deleon,
- İşte Bunlar Çok Moda

GÜNEŞ

Ege'deki faili meçhul orman yangınlarından biri

DIŞİŞLERİ RAPORLARI / DÖRTLÜ İTTİFAK

Ege ormanlarını kim yakıyor?

Dışişleri Bakanlığı'nın önemli bir yetkilisine göre Yunanistan, Bulgaristan, Suriye ve İran Türkiye'ye karşı dörtlü bir ittifak kurdu. Yetkiliye göre, ittifakın önderi Yunanistan'ın en önemli eylemi, adalarda barındırdığı kaçak Türklere Ege ormanlarını yaktırmak.

Türkiye'deki orman yangınlarının yüzde 80'inin yer aldığı Ege Bölgesi'ndeki yangınların faili kim?

Kendilere tarım alanı açmak isteyen köylüler mi, kuracakları turistik yatırımlar için toprağa ihtiyaç duyan işadamları mı, yoksa şu bizim dillere destan ihmalkârlığımız mı?

Bunların hiçbiri hoşunuza gitmedi, daha heyecan verici, daha az sıradan bir neden arıyorsunuz... İşte size bir alternatif: Yunan adalarında yaşayan ve zaman zaman kıyılarımızdan içeri girip ormanlarımızı ateşe verdikten sonra, birkaç saat içinde geri dönen kaçak Türk vatandaşları.

"Bu kadar da demedik, bu ancak köy kahvelerinde yapılan siyasi tartışmalara yakışır" demeye hazırlanıyorsanız, durun biraz. Durun ve Dışişleri Bakanlığı'ndan çok önemli bir yetkilinin devletin istihbarat kaynaklarına dayandırdığı şu açıklamasını okuyun:

"Sömbeki ve Rodos adalarının batı bölümünde Yunan hükümeti gerilla kampları kurdu. Bu yöreye turistlerin girip çıkması ve resim çekmeleri kesinlikle yasak. Burada eğitim gören Türk vatandaşları, önemli olaylar arifesinde Rodos'tan kalkan bir helikopter ya da uçaklarla Meis Adası'na geliyorlar. Meis Adası'ndaki hava alanı da zaten bu amaçla yapıldı. Sömbeki Adası, Kuşadası yakınında bulunan Dil Yarımadası ile Datça, Çubucak ve Selimiye köylerine çok yakındır. Üstelik de bu yörelerdeki kıyılar çok girintili çıkıntılı olduğu için, gerilla eğitimi gören ve ellerinde Türk kimlik kartı bulunan teröristler, 10-15 dakika içinde denetimsiz kıyılarımızdan girip, kolaylıkla ülke içine sızıyorlar."

Dörtlü ittifak. Dışişleri Bakanlığı yetkilisinin Yunanistan'a yönelik iddiaları aslında dört başlı bir ittifakın yalnızca bir başını işaret ediyordu. Yunanistan'ın yanı sıra, Bulgaristan, Suriye ve İran istihbarat elemanları da ülkemizde benzer faaliyetler icra ediyor, üstelik de dört ülkenin ajanları koordineli bir şekilde hareket ediyordu. Yetkiliye göre, bu ittifakın oluşmasında Yunanistan etkin bir rol oynamıştı ve bugün de bu ülke, ittifakın önderliğini yapmaktaydı.

Türk hükümeti, Yunanistan'ın teröristlere yataklık ettiğine artık kesinlikle emindi. Bu ülkenin başkentinde kurulan bürolarda her gün Türkiye aleyhine bildiriler yayınlanmasına rağmen, Yunan hükümetinden çıt çıkmıyordu. Bunun yanı sıra, 24 Nisan'da Atina'da yapılan ve öldürülen Türk büyükelçilerinin fotoğraflarının taşındığı büyük Ermeni gösterisine bazı Yunanlı bakanlar da karışmış, Yunan hükümeti buna da kayıtsız kalmıştı. Nihayet, Türk hükümeti Atina'nın teröristleri ayrım gözetmeden desteklediğinin en önemli kanıtı olarak, Filistinli Ebu Nidal'ın Atina'da satın aldığı evi gösteriyordu. Yunanistan hükümeti, bütün Batı'nın tepkisini çekmeyi göze ala ala bu

satışı onaylamıştı.

Dahası da var. Bu iddiaların doğruluk derecesi neydi? Bu soru bir yana, iddia doğrudan doğruya devlet tarafından öne sürülüyordu ve bu nedenle de en azından ciddiye alınması gereken bir varsayımdı. Peki nasıl olmuştu da Türkiye'nin kıyıları yol geçen hanı gibi isteyenin elini kolunu sallaya sallaya girip çıktığı bir yer halini almıştı. Aynı yetkiliye göre, bunun başlıca nedeni denetimsizlikti. Kıyılarımızda radarlar ve bilgisayarlarla donatılmış yetenekli personelin bulunmayışı, iyi yetiştirilmiş teröristlerin yurdumuza girmelerini daha da kolaylaştırıyordu.

Bu noktada akıllara takılan bir başka soru da, kıyılarımızdan içeri giren teröristlere ön istihbarat çalışmasının nasıl sağlandığıydı. Dışişleri Bakanlığı'nın önemli bir yetkilisi, bu konuya değinirken, Yunan adalarından Türkiye'ye tur düzenleyen charter gemi kaptanlarıyla yat kaptanlarının ve bunların personelinin büyük çoğunluğunu Yunan İstihbarat Kuruluşu (KİP) elemanlarının oluşturduğunu vurguluyordu. Dışişleri Bakanlığı yetkilisi, Marmaris'te demirli bulunan yat kaptanlarının önemli bir bölümünün Yunan asıllı olup, İtalyan pasaportu taşıdığına dikkat çektikten sonra şunları ekliyordu: "Yunan deniz araçlarının karasularımıza girdikten kaç saat ya da gün sonra limanlarımıza başvurduklarını bilmiyoruz. Oysa Yunanistan bu işleri radar ve bilgisayar aracılığıyla anında saptayabiliyor. Komşumuz, haberalma kuruluşlarının en seçkin elemanlarını Türkiye'ye yakın adalarda üslendirmiş durumda."

Turistik casusluk da patladı

Türkiye'nin kıyılarını korumakla görevli Sahil Muhafaza Komutanlığı yetkilileri ise kendilerini bu tür faaliyetleri önlemekle sorumlu bile görmüyorlardı. "Biz sadece görev alanı içine giren kaçakçılık olaylarını izlemekle yükümlüyüz," diyordu bu yetkililer, "Eğer bize emir verirlerse, onu da yerine getiririz."

Yunanistan, adalarında gerilla eğitimi verdiği kaçak Türkler'i yalnızca bu yörede kullanmıyor, Suriye ile yaptığı anlaşma gereğince bu ülkenin Türkiye sınırları yakınındaki gerilla kamplarına gönderiyordu. Yunan adalarında çok iyi eğitim görmüş bu teröristler Suriye'ye geldiklerinde buradaki gerilla kamplarında ya öğretmenlik görevi yapıyor, ya da PKK mensuplarının Türkiye'ye yapacakları sızma harekâtında liderlik görevini üstleniyorlardı.

Dışişleri Bakanlığı'nın başka bir yetkilisi ise, bütün bu gelişmelerden ABD ile Batı Avrupa ülkelerinin de haberdar olduğunu belirtiyor, bu ülkelerin Yunanistan'ı zaman zaman kınamalarını Yunanistan'ın hareketlerinden duydukları endişeye bağlıyordu.

Kemal BAĞLUM

MENKUL DEĞERLER REHBER SAYFASI

HER HAFTA
BORSA İLANLARI
"MENKUL DEĞERLER
REHBER SAYFASI"NDA

ESBANK

MENKUL KIYMETLER
MERKEZİ

- Banka garantili özel sektör tahvili,
- Hazine bonosu ve devlet tahvili alım-satımında yüksek verimi,
- Portföy danışmanlığı hizmetini,
- Borsa işlemlerinde en uygun şartları
- Her hafta devlet ihalelerine katılma imkanını, tüm şubeleri düzeyinde sunuyor.

Adres: Meşrutiyet Cad. No: 141 Tepebaşı - İST.
Telefon: Direkt: 149 11 76
Santral: 149 89 58 - 149 65 63 - 149 74 30
149 67 37 - 149 84 77
Telex: 24535 ESES-TR

"Beni eski mevzilerime itmesinler..."

Şarkıcı ve tiyatro oyuncusu Cem Karaca, 7.5 yıl sonra döndüğü Türkiye'de, ayağının tozuyla arkadışımız Mehmet Yalçın'ın sorularını yanıtladı.

Nokta: Neler hissediyorsunuz?

Karaca: Olağanüstü mutluyum... Neler hissettiğimi anlatmam için; 4 tane Nazım, 5 tane Yahya Kemal gücünde olmam gerek...

Nokta: Türkiye'yi nasıl buldunuz?

Karaca: Görüntüsel olarak birçok şey değişmiş. Türbanlı kızlar çoğalmış. Türbanlı kızla pantolonlu kızın çelişkisi; bu bir cümbüştür. Bu,bence sağlıklı birtakım tartışmaların habercisi galiba. 43 yaşındayım ve dinimizin kutsal kitabının ne yazdığını anlamak için İngilizce ve Almanca'ya başvurmak zorunda kaldım. Toplumumuzun da birtakım soruları sormasının zamanı geldi.

Nokta: Dönüş fikri nasıl oluştu? Ya da niçin şimdi değil de daha önce dönmediniz?

Karaca: Türkiye bir olağanüstü dönem yaşıyordu. Bana karşı sert yöntemler uygulanabilirdi. Onun için dönmedim, ama dönüş fikri hiç gündemimden çıkmadı. Şubat sonlarında bir hanım arkadaş vasıtasıyla avukat Turgut Kazan'la kontak kurduk. Kendisine vekâletname gönderdim ve Sayın Turgut Kazan'ın değerli çabalarıyla 4 ay içinde konu bu noktaya geldi.

Cem Karaca: "Darısı yurt dışında olan, benim konumumdaki tüm arkadaşların başına..."

FOTOĞRAFLAR ERZADE ERTEM/NOKTA

Nokta: Almanya'da bize nasıl bakıyorlar? Size karşı tutum neydi?

Karaca: TV ve basın bize karşı önyargılarla dolu. Almanya'nın geçmişinden, Nazi döneminden gelen duyarlılıktan yararlanarak, demokrasi ve insan hakları kisvesi altında istedikleri mavali anlatıyorlar. Alman basınının bir kesimi, örneğin benim olayımı sunarken, "Ey Hanslar! Size devletin bahsettiği bu demokrasinin tadına varın, bakın böyleleri de var" diyor. Ben bunu fark ettiğim anda Türkiye'yle ilgili temaları şarkılarımdan çıkardım. Orada T.C. pasaportu taşıyan 1.5 milyon insan var, onların sorununu anlatmaya çalıştım, Almanca şarkılara yöneldim. Talihim ondan sonra değişti. Adamlar bana artık acımıyorlar, saygıyla bakıyorlardı. Yani onların zeminine sıçradım...

Nokta: Türk hükümeti dış tanıtım için vakıflar kuruyor, yüksek tirajlı gazetelere pahalı ilanlar veriyor, milyonlarca dolar harcama yapıyor. Bunların etkisi ne oluyor Avrupa'da?

Karaca: Evet, ticari bağlantılar gelişiyor, fuarlarda Bond çantalı Türk işadamları dolaşıyor ama, tanıtım konusunda Avrupalı, "Sahibinin sesi" markalarını "yemiyor"...

Nokta: Bunun alternatifi nedir?

Karaca: Orada Türk insanlarının kişilik mücadelesini veren sanatçılarımıza devlet sahip çıksa, bunların vatandaşlık sorunlarını halletse, soruşturmaları daha yumuşak hale getirse, çok etkili olur. Stern muhabiri bana diyor ki, "Siz orada tutuklanacağınıza garanti veriyor musunuz? Verirseniz sizinle oraya gelir, hatta kapak yaparız." Oysa ben, siyasal ve sosyal angajmanları olan bir sanatçıyım, ülkem beni kabule hazır. Öte yandan Aziz Nesin, Abdullah Baştürk, Alpaslan Türkeş, Necmettin Erbakan Avrupa'dalar. Bunların çok olumlu etkisi var. Ben dönmeden önceki son 4 günde 5 TV, 5 de radyo programına çıktım. Buralarda da varılan bu olumlu noktayı vurguladım...

Nokta: Türkiye'de müziği izleme imkânınız oldu mu?

Karaca: Arabesk kendini yenilemiş, giderek Türk Pop Müziği haline gelmiş. Kabahat, ben de dahil olmak üzere arabeske karşı olduğu-

Cem Karaca, annesi Toto Karaca ve avukatı Turgut Kazan, Bakırkoy'deki "Karaca" Apartmanı'nın önünde...

7.5 yıllık ayrılıktan sonra, 4 yaşındayken bıraktığı ve bir daha hiç görmediği oğlu Emrah'ı sımsıkı kucaklıyordu... Emrah, "Baba, çok sıkıyorsun" diyor, Karaca da, "Tabii sıkacağım ulan! 7.5 yıl olmuş görüşmeyeli" diyordu

nu söyleyen herkesin. Ben ve benim gibi birçok arkadaş, politik sloganları öne çıkararak, müzik öğesini ve halkın nabzını tutma hünerini göz ardı ettik...

Nokta: Siz döndünüz ama, dışarıda kalan birçok sanatçımız var. Onların durumuna ilişkin ne düşünüyorsunuz?

Karaca: Benim dönüşüm bir yana, yurt dışında vatandaşlıkla sorunu bulunan onlarca sanatçı, yazar, çizer, düşünür ve yurtseverliğinden kuşku duymadığım insanların da dönüşü çabuklaştırılırsa en büyük sevincim olur.

Nokta: Türk hükümetinin oradaki insanlara yaklaşımı nasıl?

Karaca: Yetersiz. 1.5 milyon insanımızı buradaki yöneticiler lütfen biraz daha ciddi düşünsün. Bu insanlara orada "Hamamböceği", burada da "Almancı" deniyor. Ama bu insanlar, yılda kişi başına bin mark yolluyorlar Türkiye'ye.

Nokta: Türk hükümetinden siz nasıl bir yaklaşım bekiyorsunuz?

Karaca: Annem Toto Karaca, Almanya'da benimle beraber yabancı düşmanlığını kınayan bir oyunda oynadı, 56 kez sahneye çıktı. Ne bir konsolosluk ilgilisi, ne de bir büyükelçilik yetkilisi oyunumuza gelmek, saçlarını Türk tiyatrosu için ağartmış bu kadına bir buket çiçek vermek nezaketinde bulunmadı. Bırakın beni, bırakın "vatan haini" olarak suçlanan sanatçılarımızı... Ben bunu eleştirebilmeliyim. Yapıcı eleştiri hakkımız elimizden alınmamalı. Bütün ressamların mavi boyadığı, bütün şarkıların mavi mavi masmavi dediği, bütün yazarların maviyi anlattığı bir sanata, sanat filan denemez. Hükümetten dileğim, yurttaşlıktan çıkartılan sanatçılara af çıkarılmalı, sanatçıların eserlerine yönelik ceza soruşturmaları yumuşatılmalı, devlet sanatın çok renkli, çok sesli olmasını içine sindirmeli... Bakın, TV 2 kanal olmuş. Müzik hayatı TRT denetimiyle uğraşmakla geçen bir sanatçı olarak TRT'nin bu aşamasını alkışlıyorum, onlara "merhaba" diyorum. Onlar da bana "merhaba" derlerse, çıkarsınlar TV'ye. Yoksa bana solcu deyip öküz altında buzağı ararlarsa, beni eski mevzilerime iterler. İtmesinler... ●

Türk Silahlı Kuvvetleri,"Auroro Express-87" tatbikatında üstün performansla göz doldurdu

NATO TATBİKATI

Çevik kuvvet ya caydıracak ya da caydıracak...

"Aurora Express-87" tatbikatı Türk ve müttefik ordularının Doğu Anadolu'da işbirliği provasını gerçekleştirirken Türkiye açısından can alıcı kaygıları bir kez daha gündeme getirdi.

Sovyet saldırısının başlamasından itibaren 48 saat içinde Türk ordusuna gerçekten güç bir görev düşüyordu. Sovyetlerin amacı büyük bir olasılıkla Anadolu'yu enine kesen ve Suriye'ye uzanan güvenli bir karayolu bağlantısı elde etmek olacaktı. Doğu Anadolu üzerinden açılacak bu kanal bir anda Ortadoğu'ya hâkim tüm dengeleri bozabilecek bir gelişme olacak ve belki de yeni bir dünya savaşının ilk kıvılcımlarını atacaktı. Amerikan ordusunun strateji uzmanlarına göre NATO kuvvetlerinin Doğu Anadolu'ya ulaşacağı bu 48 saat içinde, Türk ordusu kendinden beklenen vermeli ve Sovyetler-Suriye bağlantısının gerçekleşmesini engellemeliydi.

"Aurora Express-87" adını taşıyan tatbikata komuta eden NATO Müttefik Çevik Kuvvetleri (AMF) Komutanı General Angioni, Türk ordusunun olası bir Sovyet saldırısını durdurabilmesinin en az NATO Çevik Kuvvetleri'nin bölgeye zamanında intikal etmesi kadar önemlidir diyecekti **Nokta** muhabirine, çünkü Sovyetler karadan yapacakları bir saldırıyı, Erzurum Vadisi'ne havadan indirecekleri kuvvetlerle destekleyeceklerdi. Bu, Türk ordusunun arkasına asker yığmaları anlamına gelecekti ki, Türkiye'nin bu tür bir müdafaaya hazırlıklı olması gerekiyordu. Türk ordusu Sovyetler'i durdurma görevini gerçekleştirirken, dost NATO Çevik Kuvveti, Batı'dan bölgeye ulaşacak ve asker deyimi ile "bayrak gösterecek" yani "Yettim yiğidim dayan" diyecekti.

Aurora Express-87 Tatbikatı'nda uygulanan savaş oyunu da buydu. Amaç Sovyetler'e müttefik güçlerin bayrağını göstererek caydırma görevini yerine getirmekti.

"Aurora Express-87" adını taşıyan tatbikata Türk ordusundan tankıyla tüfeğiyle 9. Piyade Tümeni ve NATO'da, ABD, Federal Almanya, İtalya, Belçika ve Lüksemburg'un 5 bin personel ve bin beşyüz araçla katılması, bir yerde "caydırma" ve "savunma" fikirlerinin denenmesi amacını taşıyordu. Her ne kadar AMF'ye göre Sovyetler'i "caydırmak", kuruluşun işlevi gereği olası bir saldırıyı "durdurmak"tan daha bir önemliyse de, NATO ülkeleri "bayrak gösteriyorlar" diye, Sovyetler'in cayacağından emin olmak da oldukça zordu .

Çevik Kuvvet ne kadar çevik? Buraya kadar her şey iyi güzeldi de, Türkiye'nin başrolü üstlendiği bu senaryonun trajik bir sona ulaşması olasılığı da fazla uzak değildi. Türkiye'ye yönelecek bir saldırıyı NATO komutanı Saceur'un vereceği "siyasi nitelikli bir kararla Avrupa'ya taşıması, yani Avrupa'yı topyekûn bir savaşa sokması hemen gerçekleşebilir miydi? Bu nokta biraz tartışmalıydı. Üstelik Doğu Anadolu'ya gelmesi düşünülen Çevik Kuvvet'in,Türk kuvvetlerine destek sağlamaktan öte vurucu bir gücü yoktu. Türk ordusunu doğrudan Sovyet ordusu ile karşı karşıya bırakacak olan bu durum ancak NATO komutanlarının siyasi becerileriyle engellenebilirdi. Ko-

Tatbikata Türk, ABD, F. Almanya, İtalya, Belçika

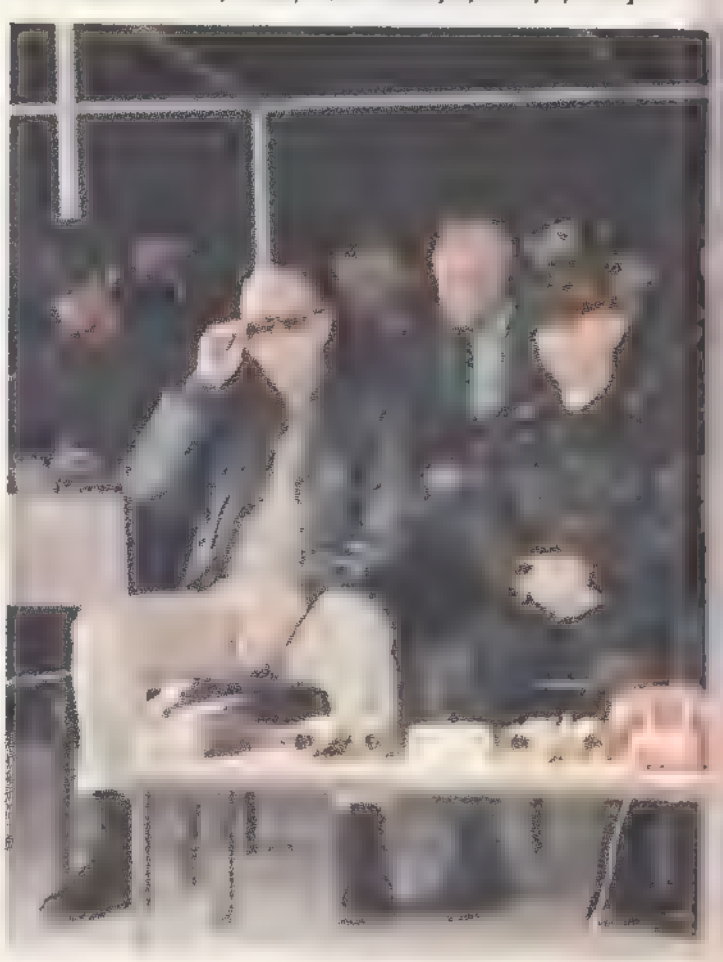

mutanlar politikacıları ve hükümetleri topyekun bir savaşa ikna edebilecekler miydi?

Tatbikatı izleyen gazetecilere boyalı suratlarıyla poz veren Alman komando timi, Erzurum-Sarıkamış bölgesine altı günlük bir süre içinde intikal etmişti sözgelimi. Dolayısıyla AMF'nin ilk aşama sayılan bayrak göstermek işlevinin aldığı 48 saatlik süre, çevik kuvvetlerin silahlarıyla savaş alanına varmaları için geçen 6 güne kolaylıkla uzayabilirdi. Hele Avrupa'nın savaşa girme kararını alması haftalar sürebilirdi. İngiliz ordusundan Binbaşı David Emmet ve Çevik Kuvvet Komutanı Angioni'ye göre Türk ordusunun kendi başına, sözgelimi bir hafta boyunca Sovyet ordusuna dayanması düpedüz tarihi bir efsane sayılabilirdi. Bu düşünce, yukarıdaki sözlerle ifade edilmiyordu kuşkusuz ama gerek Binbaşı Emmet, gerekse General Angioni **Nokta** muhabirleri ile konuyu tartışırken, bir kez daha dikkatleri "NATO'nun ABD'den sonra ikinci büyük ordusu" olgusuna çekeceklerdi. Bunun kabaca anlamı NATO Çevik Kuvveti'nin bayrak göstermesine karşın, savaş sürer ve Avrupa işi ağırdan alırsa Türk ordusu için tek umut yine kendi savaş gücü olacaktı. Böyle bir durum ortaya çıktığında Sovyetler'in tank ve ağırtopları, bölgenin coğrafi yapısı gereği işlevlerinden kaybedeceklerdi ama görünen gerçek oydu ki Sovyetler'in bölgede bulundurduğu toplam kuvvetlerin sayısı Türk kuvvetlerinin tam üç katıydı.

Ne yapmalıydı, bir uçağımıza karşılık daha modern donanımlara sahip üç uçağı olan "kötü adam"ı durdurabilmek için? Belki de "iyi adam"ın "kötü adam" yerine, kendi müttefikleriyle girdiği ilişkiler üzerine kurulu başka bir senaryo yazılırdı yakın bir gelecekte? Yoksa, tatbikatın devam ettiği günlerde Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in "Böyle ittifak olmaz!" sözleri, bu senaryonun ilk cümleleri miydi? ●

ve Lüksemburg birlikleri katıldı

"Türkler Sovyetler'i Erzurum'da durdurur"

NATO Müttefik Çevik Kuvvetler Komutanı General Angioni Aurora Express-87 tatbikatı çerçevesinde **Nokta** *ile Sovyetler'in olası bir saldırısı üzerine kurulu "savaş senaryosu"nu tartıştı.*

Nokta: Türkiye,NATO ittifakı içinde "zayıf" temsil edilen bir kuvvet olarak kabul ediliyor. AMF açısından düşünürsek NATO'nun güney kanadını oluşturan Türkiye'ye nasıl bir destek sağlayacaksınız?

Angioni: Ben, Türkiye'nin NATO içinde ikinci büyük orduya sahip olduğunu vurgulamak istiyorum. Bunun yanı sıra Türk ordusunun modernizasyon ve uzmanlaşma gereğini telaffuz ediyorum. Ama, insan gücü, disiplin ve ülke savunmasındaki kararlılıkları yönünden üstün oldukları konusunda fazlasıyla kendimden eminim. Doğu Anadolu'da var olan güçlerine bakıldığında Sovyetler'i kuzeydoğu yönünde, Erzurum vadisinde er ya da geç durduracakları sonucu ortaya çıkıyor.

Nokta: Peki, ya bu olasılık gerçekleşir ve Sovyetler tarafından başarı sağlanırsa?

Angioni: Hayır, bu olası değil. Çünkü karadan ilerleyen kuvvetin havadan indirilen kuvvetlerle birleşebilmesi için katetmek zorunda oldukları yol, daha önceden de gözlemlediğim gibi coğrafi açıdan oldukça elverişsiz. Ayrıca, Türk ordusunun bu alanda gösterdiği yetenekleri, geçmişte olduğu gibi bugün de çok yüksek.

Nokta: Bir de,Sovyetler'in olası bir işgal senaryosuna karşı "bayrak göstermek" yoluyla savaşı NATO müttefiki ülkelere yaygınlaştırmak amacı var bu tatbikatın.

Nato Çevik Kuvvetler Komutanı Angioni

Sizce bu yöntem sayesinde amaca ulaşmak, tehlike anında mümkün mü?

Angioni: Böyle bir anda NATO'nun Avrupa'da savaşa girmesi, ittifakın kuruluş antlaşmasının 5. maddesinde "temel" olarak yer almaktadır. Bu yüzden, olası bir savaş senaryosu içinde diğer ülkelerin savaşa gireceğinden eminim. Zaten, sırf bu maddenin hayatiliğini vurgulamak için 7 müttefik ülke tarafından AMF kuruldu. Ama, savaş kararı siyasi bir karardır. Önce saldırıya maruz kalan ülke AMF'yi çağırmak zorundadır. Sonra, askeri komite toplanır ve görüşünü SACEUR'e bildirir. SACEUR emir verdikten 48 saat sonra, biz bölgeye intikal ederiz. Çarpışma devam ediyorsa, durum tekrar NATO komutanına bildirilir, ardından SACEUR müttefik ülkelerle görüşmelerde bulunur ve topyekûn bir savaş için gerekli karar verilir.

Nokta: Bütün bu işlemlerin alacağı zaman zarfında Sovyetler istedikleri koridoru açarlarsa eğer, o zaman ne olur?

Angioni: Bir felaket olur...

Samiye Yaltırım, ağabeyine hakaret ettiği iddiasıyla Taşar'ı dava etti

NÂZIM HİKMET / MANEVİ TAZMİNAT DAVASI

Nâzım'ın kardeşi Taşar'dan davacı

Nâzım Hikmet'in kızkardeşi Samiye Yaltırım, Nâzım için "sapık" diyen ANAP Genel Başkan Müşaviri Mustafa Taşar hakkında 5 milyon liralık tazminat davası açtı

"Sabahleyin gazeteleri açınca şaşırdım kaldım" diyordu Samiye Hanım ve devam ediyordu: "Ağabeyim gibi dünyaca ünlü bir sanatçıya nasıl sapık der? Ağabeyim Nâzım Hikmet, Türkiye'yi, Türkleri, Atatürk'ten sonra bütün dünyaya tanıtan ikinci kişidir." Çok dertlenmiş, üzülmüş ve tepki göstermişti Samiye Yaltırım. Ve günlerdir telefonu susmuyor, tüm sanatçı ve aydın çevreleri, eş dost, kendisini arıyor, bu olaya tepki gösteriyordu. Bu çevreler, Mustafa Taşar'ın sözlerini tam bir rezalet olarak değerlendiriyorlardı.

Olay, geçtiğimiz hafta DYP'nin referanduma hayır kampanyası için hazırladığı broşürlerde, Nâzım Hikmet'in ünlü "Kadınlarımız" şiirine yer vermesiyle başlamıştı. ANAP Genel Başkan Müşaviri Mustafa Taşar da bunun üzerine DYP'liler için "Yahudi asıllı bir komünist şairin arkasına sığınacak kadar alçaldılar" demişti. Siyasi kulislerde ve basın organlarında bu olayın yankıları sürerken Nâzım Hikmet'in kızkardeşi ve akrabaları perşembe gecesi aile meclisini topluyorlar ve Mustafa Taşar'ı mahkemeye vermeye karar veriyorlardı.

Samiye Hanım, Yahudilik meselesi için de şunları söylüyordu: "Yahudi olmak küçültücü ya da aşağılayıcı bir durum değildir ki. Ama biz Yahudi de değiliz. Türkiye'de Selanikli olmakla Yahudi olmak neredeyse özdeşleştirilmiştir. Atatürk de Selanikliydi. Kaldı ki devlet töreniyle gömülen Ali Fuat Cebesoy da benim dayım olur. Bir başka dayım, Mehmet Ali, 19 yaşında Çanakkale'ye gönüllü gidip şehit olmuştur." Samiye Hanım ayrıca manevi tazminat davasının yanı sıra bir de şahsi ceza davası açmayı düşündüklerini söylüyordu.

Samiye Hanım'ın avukatları Bilgin İnanç ve Atilla Coşkun Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'nde cuma günü açtıkları 5 milyon liralık manevi tazminat davasının dilekçesinde şu sözlere yer veriyorlardı: "Davalının Nâzım Hikmet'e ilişkin bu sözleri düzeysiz, basit, hatta ahlak dışı bir saldırı ve hakaret niteliği taşımaktadır. Öte yandan bu sözlerle davalı, Hitler faşizminin yaratıp körüklediği Yahudi düşmanlığının ve Yahudiliğin aşağılayıcı bir özellik olduğu propagandasının olumsuz etkilerinden yararlanmak istemektedir... Davalının bu sözleri büyük şairin anısına, dünya ve Türk yazın sanatına, müvekkilimizin kişilik haklarına, aile şeref ve itibarına yönelik bir hakarettir. Bu sözler utanılacak ve çağdışı bir tutumu yansıtmaktadır."

Avukat Atilla Coşkun ve Bilgin İnanç, Mustafa Taşar'ın sözleri hakkında ayrıca şunları söylüyorlardı: "Nâzım'ın 'Kadınlarımız' şiiri Kurtuluş Savaşımızı anlatan şiirlerden biridir. Bu tepkiler ANAP'ın Kurtuluş Savaşı'na bakışı açısından da anlamlıdır."

Evet sonunda önüne gelenin ileri geri konuştuğu Nâzım Hikmet için ilk kez bir dava açılıyordu ve Samiye Hanım'a bu kez de kutlama ve davaya müdahil olarak katılma imkânı olup olmadığını soran telefonlar gelmeye başlıyordu.

Emin TANRIYAR

Mustafa Taşar, Nâzım Hikmet için "Yahudi asıllı komünist sapık" demişti

Fethullahçı oldukları saptanan öğrenciler, askeri okullardan uzaklaştırılmışlardı

ASKERİ OKULLAR / GİDENLER VE KALANLAR

Çocuklar dışarı hocalar içeri

Ankara Elektronik Astsubay Hazırlama Okulu'nda Fetullahçı oldukları gerekçesiyle 13 öğrencinin ilişikleri kesilirken öğrencilerin isimlerinin "elebaşı" olarak verdikleri kişiler görevlerinde kaldılar. Olayı ortaya çıkaran yarbay ile din dersi öğretmeni albayın da tayinleri çıktı.

"Komutan biz bu çocukları tertemiz getirdik, sana teslim ettik. Burada dünya kadar nöbetçi subayı var. Sen burada, yanıbaşındaki çocukların ne yaptığını bilmiyorsun. Aydın gibi kaç kilometre uzakta ben nasıl bileyim? Sen bana bir haber gönderdin mi?" İlyas Uçar'ın babası İsmail Uçar Ankara Elektronik Astsubay Hazırlama Okulu Komutanı Mesut Akkuzu'ya ilk görüşmesinde böyle dediğini anlatıyordu. İlyas Uçar **Nokta** dergisinin 22 şubat tarihli "Askeri Okullarda İkinci İrtica Operasyonu" başlıklı haberin ertesi günü bu okuldan atılan on üç öğrenciden biriydi. Öğrencilerin atılma gerekçeleri Fetullahçı oluşlarıydı. Değişik evlerde toplanan askeri okul öğrencileri Said-i Nursi'nin kitaplarını okuyorlar, ibadet ediyorlar ve Fetullah Gülen'in teyp ve video kasetlerini izliyorlardı.

İşte baba Uçar okul komutanlığının hiçbir uyarı yazısını almadan 23 şubatta okul önünde çocuklarını almak üzere memleketten "koşturan", gelip okulun önünde biriken babalardan biriydi. "Bir sürü masraf yaptım İlyas için yürütmenin durdurulması için dava açmasaydım bir de üste tazminat parası ödeyecektim" diyordu. Uçar'ın ilginç bir iddiası daha vardı. Öğrencileri Ankara içindeki değişik evlere götürenler hâlâ görev başındaydı.

"Hazır suçlama kâğıtları." Sözkonusu haberin yer aldığı **Nokta** dergisinde, "benim atılıp atılmadığım belli değil" diyen ikinci sınıf öğrencisi İlyas Uçar, ertesi gün kendini kapının önünde buluvermişti. Kendisiyle yapılan söyleşide, disiplin kurulunda sorulanları anlatmıyordu. Şimdi de anlatmak taraflısı değildi. Tüm sorulara kaygılı bakışlarla cevap veriyordu. Baba İsmail Uçar ise soruşturmayı şöyle anlatıyordu: "Öğrencilere önce hazır suçlama kâğıtları vermişler. Bu kâğıtlarda değişik suçlar yazılıymış. Çocuklardan, suçları hangileriyse işa-

ADEM ALTAN/NOKTA

retlemeleri istenmiş. Tabii işaretlememişler. Ondan sonra beyaz kâğıt verip, yazın bakalım demişler.''

İlyas, şu anda Aydın'da, Mimar Sinan Meslek Lisesi ikinci sınıfında öğrenciydi. Ancak tüm arkadaşları onun kadar şanslı olamamışlardı. Atılan öğrencilerden çoğu böyle bir geçiş yapamamışlardı. Elektronik alanda öğrenimine devam etmesine karşın İlyas hâlâ askeri okulda okumayı istiyordu. Astsubay Hazırlama Okulu'na girmeden önce de başarılı bir öğrenciydi, hazırlama okulunda da. Babası,

Avukat Sırrı Erkuş

''böyle başarılı olmasaydı okutmayı düşünemezdim, okutamazdım ki'' diyordu.

Öğrenciler atılırken ellerine birer ilişik kesme belgesi verilmişti. Bu belgeye göre Ankara Elektronik Astsubay Hazırlama Okulu Disiplin Kurulu'nun 13 Aralık 1986 tarihli kararı, 19 Şubat tarihinde Kara Kuvvetleri Komutanlığı tarafından onaylanarak yürürlüğe girmişti. Elinde, yalnızca bu ''gizli'' belge olan İsmail Uçar da yargı yoluna gitmeyi düşünmüştü.

İlyas Uçar vekillerinden Avukat Sırrı Erkuş, dava hakkında şunları söylüyordu: ''Bu çocuklar henüz rüştlerini ispat etmeden bu okula verilmiş. Her şeyleri okulun denetiminde olduğu için idarenin dikkat etmesi gerekirdi. Böyle düşünüldüğünde bu tasarruf haksız ve biz hukuk bazında elimizden geleni yapacağız. Çocuklar hakkındaki gizli dosyaların celbi ise ancak mahkeme aracılığıyla mümkün olacak.''

Atılan öğrencilerin, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nde önümüzdeki günlerde görülecek olan yürütmenin durdurulmasına ilişkin davanın sonucunu beklemekten başka çıkar yolları yoktu .

Görevlerine devam edenler. İsmail Uçar, askeri birliklerde disiplinin ne kadar sıkıcı olduğunu bildiğini, İlyas'ın bu nedenle hafta sonlarını arkadaşının evinde geçirmesinin normal olduğunu söylüyor ve şöyle ekliyordu: ''İlyas'ın evine gittiği çocuk, bizim buradan, Alanlı köyünden. İsmi Feyzullah. Şu anda Etimesgut'da hava üstçavuş olarak çalışıyor.''

Öğrencilerin verdiği başka isimler de vardı. Ve bunlar da hâlâ görevlerine devam etmekteydiler. Astsubay çavuş İbrahim Karayeğen'in Cebeci, Çırakoğlu Apartmanı'n daki dairesi de benzer amaçla kullanılmıştı. Toplantılara katılan Şakir Özel ve Musa Batur astsubay olurken, toplantılara önceleri katılarak sonradan katılmaktan vazgeçen Hıfzı Elmas ile Kemal Kabaş da halen okullarına devam etmekteydiler.

Bu arada dikkate değer bir başka gelişme de okul içinde oluyordu. Olayı ortaya çıkaran yarbay ile din dersi öğretmeni olan albayın aniden tayinleri çıkmıştı. Atamalar, tayin döneminde yapılmıştı ama bu, ''neden'' sorusunun sorulmasını engelleyemiyordu.

Nuray ŞİRİN

KÜÇÜK İLAN... BÜYÜK ETKİ...

Karar vermek yetkisinde olanlar, meslek sahipleri ve ''küçük ilan''ın önemini bilenler için **NOKTA** Dergisi yepyeni bir olanak hazırladı. Artık bundan böyle **NOKTA**'nın küçük ilanlar sayfası her türlü ihtiyacınızı karşılayacak.

- Nitelikli eleman arayanlar
- Doktorlar, klinikler
- Lokanta, bar ve Cafe'ler
- Seminerler, sempozyumlar
- Özel haftalar, fuarlar, sergiler
- Yayınlar ve her türlü duyurularınız **Nokta**'da değerini bulacak.

Pera Orient Kitabevi

(Eskinin de eskisini sunar)

- Türkçe Osmanlıca, İngilizce, Fransızca, Alman .., Sırpça, Karamanlıca, Latince eski yayınlar, kaynak kitaplar.
- Gravür, resim, kartpostal, berat, para, yazma, tahvil

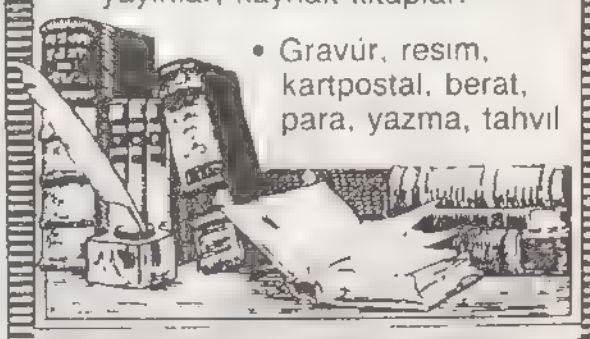

Adres Meşrutiyet Cad Asi han Pasaj No 49 Galatasaray Beyoglu

BEŞİNCİ SAYI ÇIKTI

Beckett: Şiirler, Oyunlar, Kısa Metinler-İlk kez Türkçe'de
Avni Arbaş'ın "Atlar"ı, Ronald Searle'ün "Kediler"i
Octavio Paz ile Söyleşi

Ece Ayhan: Cumhuriyette Kadın Dolaşımı
Sabato/Leonardo üzerine -Berger/Velasquez üzerine
İlk Türk Anti-fotoromanı
Beethoven Klasik mi, Romantik mi

Mehmet Ergüven'in eleştirisi: Dostumuz Mozart
John Donne'den şiirler

112 sayfa/1500 TL

Yıllık abone: 15.000 TL

Abone olmak için
Gergedan'ı arayın

DÖNEMLİ YAYINCILIK A.Ş. Büyükdere Cad. 57/1
Mecidiyeköy/İstanbul Tel: 173 13 09 - 167 36 19

GERGEDAN

YERYÜZÜ KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Düşünen kadının dergisi Kadınca sizi, yalnız sizi düşünüyor

Kadınca

- **"Millet"in "Vekil"i diyor ki: Arsız kadınlar dövülmelidir**
- Namus Bekçileri Otelciler
- **Emin Çölaşan, Mehmet Ali Kışlalı, Altan Öymen**
- Kadınsız kulüpler, Rotaryler ve Lionlar.
- **Hülya Avşar: Zühal Olcay hepimizi ikiye katlar**
- Seks, Sağlık, Moda, Dekorasyon, Yemek...

SÖYLEŞİ / SURİYE BÜYÜKELÇİSİ AL-RIFAİ

"Suriye'de PKK kampları yoktur"

Suriye Büyükelçisi Al-Rıfai Suriye'nin Türkiye ile olan ilişkilerinde Kürt Sorunu, GAP projesi ve Sıcak Takip konularında **Nokta'***nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Pınarcık'ta yaşanan katliamın ardından, teröristlerin Türkiye'ye Suriye'den sızdıkları iddia edildi.

Al-Rıfai: Bütün bu iddiaların tamamıyla yalan olduğunu söyleyebilirim. Yalnızca yalan değil, gülünç iddialardır bunlar aynı zamanda. Suriye sınırda güvenliği sağlamak konusunda Türkiye'ye güvence vermiştir. Bu güvence, Suriye toprakları içinde bölücü faaliyetlere karşı da söz konusudur. Suriye kendi toprakları içinde teröristleri barındırmadığı gibi, Türk halkına ve varlığına gelecek her türlü zarara karşı gerekli önlemleri almaktadır. Bütün bunlar asılsız iddialardır. Hatta, Türk hükümeti bizim aldığımız önlemleri takdirle karşılamaktadır. Bu ilişkilerden rahatsız olan kaynaklar, bu tür yalanlardan kâr sağlamayı ümit ederek, malum olan görüşlerini yaymaya çalışmaktadırlar. Türk hükümetinden hiçbir yetkili Suriye'yi bu konuda uyarmadığı gibi, yaptıklarımızdan dolayı minnetlerini ifade etmişlerdir.

Nokta: O takdirde Başbakan Turgut Özal'ın temmuz ayı ortasında yapacağı Suriye ziyaretinden anlamlı bir sonuç bekleyebiliriz...

Al-Rıfai: Başbakan Özal'ın ziyaretini heyecanla bekliyoruz. Ziyaretin başarılı olacağına eminiz. İki ülke arasındaki ilişkiler her geçen gün biraz daha iyiye gitmektedir. İlişkilerimizin hacmi artacağı gibi, daha iyiye gitmesi için de güç harcanacaktır.

Nokta: Peki, iki başbakanın "sınır meselesi" üzerinde konuşmaları ve birtakım sonuçlara varma olasılığı nedir?

Al-Rıfai: İki ülke başbakanının çok çok yakın arkadaş olduklarını biliyorum. Uzun bir ilişki sürecinden geçen iki liderin her konuda konuşmak, tartışmak olanağı bulacaklarını sanıyorum. İlişkiler şu anda altın devrini yaşamaktadır. Bu nedenle aklınıza gelebilecek her konu, ama her konu konuşulabilir...

Nokta: Suriye ve Irak'ın Sovyet yanlısı ülkeler olmasına karşılık Türkiye'nin NATO üyesi olması, Kürt sorunu çerçevesinde bunu bir pazarlık ya da istikrar unsuru haline getirmesi, Suriye'nin ne gibi önlemler almasına yol açabilir? GAP'ın gelecekte stratejik bir güç haline gelmesi Suriye'nin durumunu nasıl etkiler?

Al-Rıfai: Suriye'nin kendi sınırları içinde bir Kürt sorunu yoktur. Ayrıca Türkiye'deki olaylarla ilgili olarak Suriye'nin söyleyecek bir sözü olamaz. Bizler Türk içişleri - ne karışamayız. Şunu vurgulamak istiyorum: Suriye sınırları içinde PKK kampları yoktur. Suriye hükümeti Türkiye aleyhinde faaliyet yapan eşkıyaya kapılarını açmaz. Biz biliyoruz, Türkiye aleyhinde faaliyet gösteren "kamp" vardır. Türk yetkililerin bilgileri çerçevesindedir tüm bu faaliyetler. Suriye bu tip örgütlere ya da kişilere destek sağlamamıştır, sağlamak gibi bir niyeti de yoktur. Yani, yalnızca PKK değil, başka örgütler de vardır. Türkiye'nin sınır bölgelerinde bir şey olduğunda Suriye hemen gereken önlemleri almaktadır. Buna karşılık iki ay kadar önce Türkiye'de Suriye aleyhine bir kampanya başlatılmıştır. Sözgelimi, bir basın organı Suriye sınır bölgelerinde yer alan bir PKK kampının resimlerini yayınladığını iddia etti. Üstelik bu, Türk sınırından gözle görülebilecek bir uzaklıkta imiş. Türk halkını tahrik etmek için bu kampta bulunan bazı isimleri bile gündeme getirmişlerdi. Bu, aslında Suriye güvenlik güçlerini küçümsemek anlamını taşımaktaydı. Türk basınının yaptığı buydu.

Nokta: Türk-Suriye ilişkilerinin sürekli sorunlu olduğu da kolay kolay inkâr edilebilir mi?

Al-Rıfai: 1984 yılından bu yana Türk emniyet mensupları ile Suriye emniyet mensupları arasında sıkı bir işbirliği vardır. Ben, bu haber yayınlandığında gerek emniyet mensuplarına, gerekse Türk gazetecilerine Suriye'ye gelmeleri için bir davet çıkardım. Gazetecilere bizlere bu kampları göstermelerini istedim. Dolayısıyla hiçbir zaman Suriye'de Türkiye aleyhine faaliyet

Büyükelçi Al-Rıfai, Fırat'ın sadece Türkiye'nin tasarrufunda olmadığı görüşünde...

ADEM ALTAN/NOKTA

yapılması için prim vermeyeceğimizi anlatmış oluyorum düşüncesindeyim. Suriye makamlarının Türk-Suriye sınırları üzerinde almış oldukları tedbirler, diğer ülkeler arasında var olan ikili antlaşmalara göre daha tesirlidir. Türk sınırında Suriye'nin askeri yoktur. Ordumuz İsrail'e karşı savaş durumundadır. Türkiye'yi dost bir ülke olarak bildiğimiz için o bölgelerde ayrıca bir savunma hattımız bile bulunmamaktadır. Buna karşılık Suriye-Türkiye sınırında bulunan sınır muhafızlarını daha aktif hale getirdik. Bunlar diğer askeri güçlerden daha etkili oluyorlar. Bunlar sınırları korumaktadırlar, ama bir askeri varlık Kürt gerillaları engelleyebilmek konusunda beklenen sonucu oldukça geç alabilir.

Nokta: O takdirde, Türkiye'nin 'takip' amacıyla Suriye sınırından içeri girmesi ne gibi bir durum yaratabilir?

Al-Rıfai: Bu sınır üzerinde kontrolsüz bir bölge yoktur. Bunun için Türk güvenlik güçlerinin Suriye sınırının içine girmeleri için de bir sebep göremiyorum. Dolayısıyla ortada bir neden yokken Türkiye'nin Suriye sınırına girmesine hiçbir zaman izin vermeyiz. Ayrıca, Türkiye ile Suriye arasında yazılı bir antlaşma vardır. 1984 yılında imzalanan bu antlaşmaya göre sıcak takip esnasında iki ülke kendi sınırlarının 10 km içine girebilirler. Bir "sıcak takip" antlaşmasıdır bu. Benzeri bir antlaşma Türkiye ile Irak arasında da vardır. Ama biz, ortada antlaşma var diye Türkiye'nin sebepsiz yere Suriye'ye girmesi için bir neden görmüyoruz. Bu tür bir takibin yapılması, ortada bir kontrolsüzlüğün olduğuna işaret eder...

Nokta: Ancak PKK militanları, Türkiye'de eylem yapıp Suriye sınırından sızabiliyorlar, açıklanan bilgilere göre.

Al-Rıfai: Biz, her zaman Türkiye'ye Suriye sınırı içinde sıcak takip yapma imkânı tanıyoruz diyelim. Peki Türkiye'de Sovyetler aleyhinde faaliyet gösteren kişiler olur ise ve Sovyetler, Türkiye içinde bir sıcak takibe kalkışırsa, Türkiye'nin durumu ne olur? Türkiye ile Suriye arasında güçlü bir işbirliği vardır.

1987 içinde Türkiye ile Suriye'nin sınır yetkilileri arasında sıkı bir koordinasyon sağlanmıştır. Sürekli toplantılar yapılmaktadır. Valiler, belediyeler ve emniyet mensupları

"İlişkilerin bu şekilde çığrından çıkmasına izin verirsek bütün bölge karışır."

arasında yapılan bu toplantılarda meseleyi sınır çerçevesinde görüşmekten yanayız. Bu boyutlarda olaylara bir çözüm bulmaya çalışıyoruz. Bu, olumlu bir durumdur. Türkiye, Irak ve Suriye arasında böyle bir senaryonun ortaya atılması, bazı Avrupa basın organlarında yer aldı. Türkiye ve Suriye, bu konunun bilincinde idiler ve her iki hükümet yetkilileri de demeçler verdiler. Suriye ile Türkiye arasındaki işbirliğini istemeyen güçler tarafından bu senaryolar yazılıyor. Ancak onlara istedikleri fırsatları vermeyeceğiz. Biz, onları gözlüyoruz. Ayrıca Türkiye'nin bir NATO üyesi ülke olduğunu da biliyoruz. Ama bu, Türkiye'nin Rusya ile de gelişmiş, derin ilişkiler kurmasına engel değil. Ekonomik, ticari ve askeri işbirliğine girdikleri konular vardır. Biz, Türkiye'nin NATO üyesi olduğunu biliyoruz, ama aynı zamanda Türkiye'nin bağımsız bir ülke olduğunu da biliyoruz. Türkiye NATO'ya üye diye, diğer ülkelerle ilişkiler kurmayacak değildir. Bu, iki ayrı durumdur. Aynı şekilde Suriye'nin Rusya ile çok yakın ilişkileri vardır. Bu, Suriye'nin Türkiye ile ilişkilere girmesine engel olamaz. Bizim Rusya ile olan ilişkilerimiz hiçbir zaman Türkiye aleyhine değildir. Aynı zamanda Suriye – Türkiye ilişkileri değil, Türkiye-Arap ilişkileri olarak da olaya yaklaşmak gerekir. Türk-Arap ilişkilerinin nasıl geliştiğini görüyoruz. Bundan dolayı bu ilişkileri bozmak üzere, var olan statükoyu zorlayan yoğun bir direniş başladı. Bazı Arap ülkeleri Türkiye ile sınır komşusu olmasına rağmen, yayın organları spekülasyonlarda bulunuyor. Bu saldırılar, ilişkileri bozma amacı güdüyor. Ben, bu konulara hassas bir yaklaşım gösteriyorum. Çünkü Suriye devlet olarak dünyanın en büyük iki gücünü karşısına almış durumdadır. İsrail ve Amerika... Biz Türkiye ile ilişki kurmak istediğimiz zaman, böyle zayıf bir yoldan harekete geçmiyoruz.

Nokta: Fakat bölgede Fırat nedeniyle bir gerginlik, kolaylıkla, sözünü ettiğiniz güçler tarafından gündeme getirilebilir. Dolayısıyla bölgenin tarihi geçmişi hamasi bir edebiyat sayılmaz mı? Sizin böyle bir teşhisiniz yok mu?

Al-Rıfai: Suların eksilmesi doğal olarak halkımızın bir tepki göstermesine neden olmuştur. Bu doğrudur. Aslında Türkiye, Fırat'ın sularından yararlanmak istediğinde aynı zamanda Suriye ve Irak halklarını da düşünmek zorundadır. Fırat sadece Türkiye'nin tasarrufundadır diye bir şey yoktur. Çünkü teknik adam, düşüncesini barajlar ve kanallar gibi teknik konularda yoğunlaştıran insandır, baraj ne kadar su toplayacak, ne kadar enerji elde edilecek yalnızca bunu düşünür. Bu siyasi yetkililerin konuya aynı şekilde yaklaşmalarını gerektirmez. Üç ülke halkının arasındaki dengeyi belirlemek hükümet yetkililerinin görevidir ve bunun da çok zor bir iş olduğunu sanmıyorum. Üç ülke yetkilileri bir araya gelerek bir komisyon oluşturduk. Üçlü bir komisyondur bu. Irak, Suriye ve Türkiye'den oluşan bu "üçlü komisyon", konu üzerinde çalışmalara başlamıştır. Herkesin hakkı bu komisyonda tespit edilecektir.

Nokta: Fakat GAP projesi Türkiye'nin en büyük teknik projesidir. Üstelik Türkiye'nin başbakanı da bir mühendis...

Al-Rıfai: Evet, kendisi bir mühendistir, ama aynı zamanda benim gördüğüm en iyi siyaset adamlarından bir tanesidir. Aslında ilişkilerin bu şekilde çığırından çıkmasına izin verirsek bütün bölge karışır, bu nedenle komisyonlar vardır. Birtakım çalışmalar yürütülmektedir.

Ali Rıza KURANEL

YARDIMCI

ARTIK PC'NİZE BİR YARDIMCI ALMAK ZORUNDASINIZ. ÇÜNKÜ PC'NİZ ÇOK YOĞUN ÇALIŞIYOR. ÇÜNKÜ PC'NİZDEKİ BİLGİLERE BAŞKA KULLANICILARIN DA ULAŞMASI GEREKİYOR ÇÜNKÜ, ARTIK PC'NİZDEN DAHA FAZLA VERİM ALMAK İSTİYORSUNUZ.

O HALDE PC'NİZE YARDIMCISINI ALIN HEM DE **PORTAŞ** GÜVENCESİNDE

KIMTRON TERMİNAL
PC'NİZİN YÜKÜNÜ PAYLAŞACAKTIR.
TABİİ SİZİNKİNİ DE...

KIMTRON TERMİNAL
İŞ YOĞUNLUĞUNDA YARDIMCINIZ OLACAKTIR

Kimtron Yardımcınız PC'nize monte edilen "SLAVE" kart aracılığıyla, DOS altında bağlanacaktır.

1 MB Ana Belleğe ve 8088-2 (8MHz) mikroişlemciye sahip Slave Kart bir XT'den yaklaşık 1,5 katı kadar daha hızlıdır. Aslında bir bilgisayar özelliğine sahip olan Slave Kart, Çok Kullanıcılı sistemlerde ortaya çıkan, hız kaybını ve ana bellek paylaşımını ortadan kaldırır. Böylece daha yüksek performans sağlanabilir.
Yazıcı bağlanabilmesi, bir diğer ayrıcalığıdır.

portaş
DIŞ PAZARLAMA ORGANİZASYON VE TANITIM A.Ş.

Kimtron

30.07.1987 tarihine kadar özel fiyat ile.

PORTAŞ İSTANBUL Rumeli Cad. Villa İş Hanı A-Blok Kat: 3 80220 Nişantaşı
Telefon: (1) 130 15 07-7 Hat Telex: 26204 PRTS TR Telefax: 130 15 14 Modem No: 130 06 05

PORTAŞ ADANA Gazi Paşa Bulvarı, Yurdaer Apt. 37/7 Daire 21 Telefon: 46 540

ADEM ALTAN/NOKTA

İnönü gülümsüyor, Gürkan buruk...

BİR KURULTAY

Dağ MKYK doğurdu

SHP'nin üç gün süren ve gözlemcilere göre "hayli sönük" geçen tüzük ve program kurultayı, şaşırtıcı sayılmayacak sonuçlarla sona erdi... Partinin tüzüğünde ve programında yapılan önemli değişiklikler sonucu "parti meclisi" modeli benimsenirken, önümüzdeki aralık ayında yapılacak büyük kurultaya ve seçimlere kadar işi Erdal İnönü'nün götüreceği de kesinleşiyor.

Başkanlık sorunu ortadan kalkarken, Genel Sekreterlik görevi için de hayli çekişmeli birkaç gün yaşandı. Parti meclisi seçimlerinde yarışan İnönü listesi, Gürkan listesi, "İlkeli Yaklaşım" listesi ve "Baykalcılar" grubu gibi alternatifler arasında, bu göreve en güçlü aday olarak gene Fikri Sağlar getirildi. Deniz Baykal da gücünü hayli artırdı. Aydın Güven Gürkan'ın parti meclisine girebilmesi gerçekleşti, ancak önerdiği listenin kaybetmesi üzerine Genel Sekreter adaylığından vazgeçti.

SHP'nin genel seçimlerde iktidara gelip gelemeyeceği de asıl önemli ve "sorunlu" soru olarak ortada...

BİR PORTRE

Deniz Baykal

SHP'de önemli bir dönemeç alan Baykal, geçtiğimiz hafta üzerinde en çok konuşulan ve övülen kişilerden biri oldu. Üzerindeki yasağa rağmen tüzük ve program kurultayında listesindeki 39 kişiden 17'sini parti meclisine sokmayı başararak Aydın Güven Gürkan'ı gölgede bırakan Baykal, bugünkü Genel Sekreter Fikri Sağlar'ın en önemli rakibi olarak belirdi.

Kasım ayında siyasi yasağı kalkınca Baykal'ın daha büyük bir atak yapması da bekleniyor. "Hizipçilik" suçlamalarını reddeden ama grup oluşturmaktan da öteden beri vazgeçmeyen Baykal, 49 yaşında. Ankara Hukuk Fakültesi, Columbia ve Berkeley üniversitelerindeki çalışmalarının ve doçentlik unvanının ardından 1973 yılında Antalya milletvekili olarak adım attığı siyaset sahnesinde Baykal önce maliye bakanı, sonra "Ecevit'in alternatifi", hatta "geleceğin başbakanı" kimlikleriyle de görünmüştü...

HAFTANIN İNCİLERİ

"Koli basili Türklere dokunmaz."
Bedrettin Dalan

"Türk kanı AIDS'e karşı dayanıklı."
Günaydın
29 Haziran manşeti

BASINDAN YORUMLAR

Neden? Neden?

Demokratik sistemlerde, "takdir hakkı"nın gerekçeleri önemlidir. Genelkurmay Başkanlığı görevi için kullanılan "takdir hakkı"nın, hangi yasal ve geçerli nedenlere dayandığının kamuoyunda bilinmesi gerekir. "Ben takdir hakkını kullanıyorum. İşte o kadar" diye kestirip atmak hükümet ve ordu ilişkileri üzerinde kuşkulu yorumlara yol açar.

Açık rejim -adı üzerinde- açıklık ister. Yoksa, bugün Silahlı Kuvvetler'de, yarın MİT'te, hükümet, "takdir hakkını kullanıyorum" diyerek her türlü "keyfi işleme" başvurabilir (...)

Gelin görün ki Sayın Evren'in "kefaleti" ve Orgeneral Öztorun'un da büyük çabaları ile hazırlanıp oylanan anayasa, "Yüksek Askeri Şûra'nın kararlarını" yargı denetimi dışına çıkarmıştır. Askeri bü-

BİR "LİBERASYON"

Neresi eğri değil ki?

Aslında, liberasyon mu, sıkı para politikasına dönüş mü, tartışma konusu... Merkez Bankası, 1 yıl vadeli mevduata uygulanacak faiz oranını serbest bırakırken, bankaların mevduat munzam karşılıkları oranını da indirdi ve buna karşılık disponibilite oranlarını artırdı. Yeni önlemler banka çevrelerinde "soğuk" karşılanırken şu yorum yapıldı: "Türkiye'de toplu sözleşme, tarım taban fiyatları, döviz kurları serbestmi ki faizler serbest olsun?"

KISA... KISA...

● **Dünya Bankası, Türkiye'nin 1977** -1985 yılları arasında kişi başına milli gelirde 1110 dolardan 1080 dolara düştüğünü açıkladı. Böylece ülkemiz dünya sıralamasında sekiz basamak gerilerken, aynı yıllar içinde Kongo'nun Türkiye'nin önüne geçtiği belirlendi.

● **Halkın Sesi dergisi Yazışleri Müdürü**, 23 davada toplam 150 yıl hapsi istenen Hasan Fikret Ulusoydan açlık grevine başladı.

BİR FOTOĞRAF

İMİT KIRDIL/NOKTA

İstanbul caddeleri ve sokakları, uzun yıllar süren bir savaştan yeni çıkmış, yanmış yıkılmış bir ülkenin kasaba irisi bir kentini andırırken, belediyenin kazı çalışmalarının geleceği hakkında da çelişkili haberler geliyor... Bir gazeteye göre Dalan "kazılar sürecek, başlanmış iş bırakılmaz" derken, bir başka gazeteye göre de Başkan üç yıldır süren altyapı hizmetlerinin artık tamamlanmış olduğu müjdesini verdi... Bu arada, özellikle Kadıköy dolaylarında, İstanbullular da sokaklarda yürüyebilme mücadelesini sürdürüyorlar. Bağdat Caddesi'nin Kızıltoprak girişinin trafiğe kapatılıp bu şık caddenin tek yönlü duruma getirilmesiyle de butikçiler arasında ciddi protestolar başladı.

rokrasinin üst kesimleri ile ilgili atama işlemleri, bu anayasa ile yargı denetimi dışına çıkarılmıştır. (...)

Özal, Öztorun'u niçin cezalandırıyor? 12 Eylül'den kalan bizim bilemediğimiz bir hesaplaşma mı? Üruğ'un "iki bin yılına kadarki general takvimi"ni bir yerde delme taktiği mi? Askeri okullarda Orgeneral Üruğ ve Öztorun'un başlattıkları, "dinsel tarikat operasyonları"mı? Cumhurbaşkanlığı seçimi için bugünden yapılan ince hesaplar mı? Yoksa bir başka neden mi?

Uğur Mumcu, 1 Temmuz, Cumhuriyet

Ne zaferi yahu?

Bakıyoruz, birkaç gündür, bazı kesimler, son olay için "demokrasinin zaferi" diye neredeyse nutuklar atacaklar.

Bu mudur demokrasi?

Bir hükümet tasarrufunu, biraz da, hatta bir hayli yakışıksız bir ifadeyle açıklamak bizce demokrasinin zaferi değildir.

Demokrasi, bir orgenerali "istenmeyen adam" ilan etmekle mi zafere ulaşacaktır?

Demokrasinin, temel, vazgeçilmez koşulları vardır.

Düşünce özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü, işçi hakları, üniversite özerkliği, örnek almaya çalıştığımız batı demokrasilerinde olan her kurum ve kuruluşun Türkiye'de olduğunu söyleyebilir miyiz?

Hayır, söyleyemeyiz!

Hasan Pulur, 1 Temmuz, Güneş

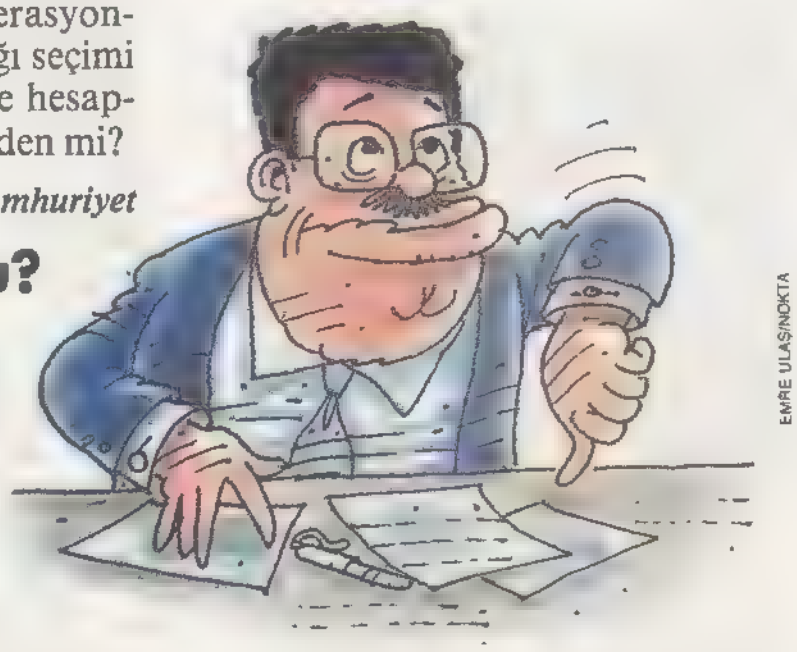

EMRE ULAŞ/NOKTA

Ektiğini biçti...

Necdet Üruğ., ardından ne gibi spekülasyonlar yapılırsa yapılsın, iyi ve mert bir askerdi. Ordunun siyasetten arınmasında büyük gayret ve hizmeti oldu. Necdet Öztorun'un yerine Necip Torumtay'ın seçilişi ise çok yerinde bir tercihtir. Çünkü o hışmıyla Öztorun'un hangi noktalara geleceği, neler yapabileceği kestirilemezdi.

3 yıl önce kendisine, "Bugünlerin yarınları olacak" mesajını vermiştik. İşte o "yarınlar" şimdi geldi. İnsan ektiğini biçer Sayın Öztorun. Rüzgâr eken fırtına biçer.

Nazlı Ilıcak, 1 Temmuz, Tercüman

Mübarek Ortadoğu'nun günah defterlerini bir bir açarken, bunların gizli kalacağına gerçekten inanmış mıydı?

MISIR / MÜBAREK'İN GİZLİ BASIN TOPLANTISI

Ortadoğu'nun günah defterleri

Ülkesinin ileri gelen gazetecileriyle yayınlanmamak kaydıyla kapalı bir basın toplantısı yapan Mısır Devlet Başkanı Mübarek, burada Ortadoğu'nun dengesini sarsacak açıklamalarda bulundu. Toplantı sırasında, Suriye-İsrail, Suriye-Irak arasındaki gizli görüşmelerden, bağımsız bir Filistin'in hiçbir Arap ülkesi tarafından istenmemesine kadar bir çok "günah defteri" açıldı

"Benden duymuş olmayın ve yayınlamayın, ama işin aslını isterseniz, size Ürdün'ün İsrail'le gizli görüşmeler yaptığını söylemeliyim. Bu kadar da değil, bu görüşmeler yapılırken Suriye de

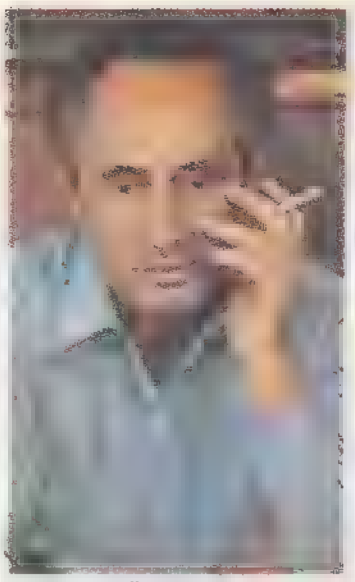

Peres, FKÖ'ye söz mü verdi?

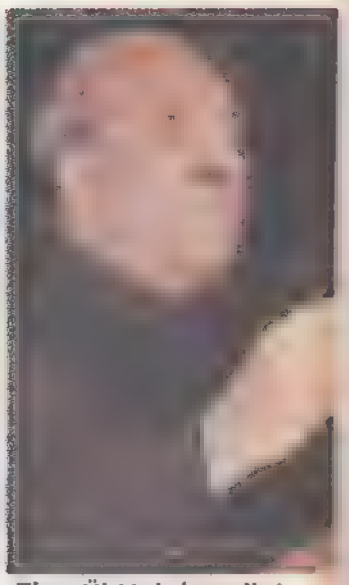

Ziya Ül Hak kendini garantiye aldı

ABD ve İsrail'le gizli görüşmeler yapıyordu. Ayrıntı meraklıları için, Kral Hüseyin'in Şimon Peres'le Londra'da buluşup görüştüklerini ekleyeyim sözlerime. İşin ilginç yanı, bu görüşmeleri bazı Arap başkentleriyle ABD ve Sovyetler de biliyor ve hatta bir bakıma teşvik ediyorlar."

Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek, 4 Haziran'da ülkenin önemli gazetelerinin editörleriyle yaptığı "kapalı sohbet toplantısı"nda söylediği sözlerin dışarıya sızmayacağına o kadar emindi ki, şimdiye kadar hiçbir Arap liderinin cesaret edemediği bir açıklıkla konuşmada herhangi bir sakınca görmemişti. Ama Mübarek'in beklentisi gerçekleşmedi. Londra'da Arapça olarak yayınlanan El Tedamun (Dayanışma) dergisi toplantı tutanaklarını ele geçirip yayınladı ve böylece Ortadoğu'da şimdiye kadar gizli kalmış günah defterleri ilk kez açılmış oldu. El Tedamun'un, "Son derece açık ve tehlikeli; alışılmışın dışında sözler" diye nitelediği bu belgeler, gerçekten de bölgedeki bazı ilişkileri alt üst etmeye aday görünüyor, Ortadoğu'nun görünen tarihinin yanında bir de gizli tarihinin yazılmakta olduğunu belgeliyordu.

"Suriye: Arapların baş belası." Mübarek'in, toplantıda Suriye'yi, "Elleri Filistinlilerin kanına bulanmış entrikacı ve Arap aleminin baş belası" olarak tanımlamasındaki sert üslup gazetecileri epey şaşırtmıştı ama, asıl bomba, bundan hemen sonra geldi. Mübarek, elindeki bilgilere ve İsrail Dışişleri Bakanı Şimon Peres'le yaptığı görüşmelere dayanarak, Suriye'nin Lübnan konusunda ABD ve İsrail'le gizli antlaşmalar yaptığını öne sürüyor-

Kral Hüseyin, Suriye-Irak görüşmelerine aracılık etti mi?

Saddam Hüseyin

du. Hatta Mübarek, Şimon Peres'e, neden Lübnan'dan çekilmediklerini sorunca "Biz çekilmek istiyoruz ama, Suriye bunu istemiyor" cevabını almıştı. Mübarek'e göre, İsrail'in çekilmesini istemeyen Suriye, Lübnan'da kalabilmek için ülkeyi İsrail'le paylaşmaya bile hazırdı. Mısır Devlet Başkanı, bu yorumunun gerçeğe yakınlığını kanıtlamak için de, Amerikan yöneticilerinin kendisine ilettiği şu mesajı gösteriyordu; "İsrail Lübnan'dan çekiliyor, ancak Suriye İsrail'in çekilmesini sürekli olarak reddediyor."

İstenmeyen Filistin. FKÖ'nün, ülkesindeki muhalefeti kendisine karşı koz olarak kullandığı gerekçesiyle bu örgütle ilişkilerini kestiklerini açıklayan Mübarek, görünüşte herkesin istediği Filistin devleti konusunda ise şu ilginç saptamayı yapıyordu: "FKÖ, Sovyetler Birliği'nin kendilerine bağımsız bir Filistinli delegeyle barış konferansına katılma güvencesi verdiğini söylüyor. Oysa bendeki bilgiler bunun doğru olmadığını gösteriyor. Ayrıca Suriye, Ürdün, İsrail ve ABD, FKÖ'nün böyle bir konferansa katılmasını istemiyor. Belki Ürdün-Filistin ortak delegesi konusunda görüş birliği sağlanabilir. Dahası, hiçbir Arap ülkesi Filistin devletinin kurulmasını istemiyor. Hepsi de bağımsız bir Filistin devletine karşı. Mübarek ayrıca, FKÖ'nün 242 ve 338 sayılı kararları kabul edip İsrail'i tanımasına karşılık, İsrail'in FKÖ'yü tanıması konusunda Şimon Peres'ten söz aldığını iddia ediyordu.

Herkese bir günah. Mübarek'in açıklamalarına göre, Ortadoğu'nun günah defterinde yer alan aktörlerin arasında Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin, Ürdün Kralı Hüseyin ve dolaylı olarak Pakistan Devlet Başkanı Ziya Ül Hak da vardı. Mübarek'in elindeki bilgilere göre, Ortadoğu'nun kanlı bıçaklıları Suriye ve Irak da son günlerdeki gizli görüşmeler modasına uyarak bir araya gelmişlerdi. Ürdün Kralı Hüseyin'in gözetiminde Ürdün-Suriye sınırında gerçekleştirilen ve üç saat süren tartışmalı toplantıya Saddam Hüseyin'le Hafız Esat katılmış, bir sonuç alınamayınca da devlet başkanı yardımcıları düzeyinde 7 saatlik bir başka görüşme daha gerçekleştirilmişti.

Mübarek, toplantının sonlarına geldiğinde Pakistan Devlet Başkanı Ziya Ül Hak'ın defterini de açıyordu. Mübarek'in verdiği bilgiye göre, Ziya Ül Hak kendisinden, Pakistan'ın nükleer reaktörlerini bombalamaması için İsrail nezdinde ricada bulunmasını istemişti. Mübarek de bu ricayı Şimon Peres'e iletmiş, ondan, Pakistan'ın bombalanmayacağına dair söz almıştı.

Suriye askerleri Beyrut sokaklarında

"İslam bankacılığı tehlikesi." Kapalı sohbet toplantısında ülke içi sorunlara da yer veren Mübarek, özellikle iki nokta üzerinde duruyordu. Bunlardan biri, Mısır'da gelişen aşırı dinci akımdı. Ülkedeki ikinci tehlike ise, birincisine bağlı olarak gelişen İslam bankacılığıydı. Mübarek, "İslam bankaları ülkede habire yayılıyor" deyip, şöyle devam ediyordu: "Çok tuhaf. İşin ilginç yanı, bu tür bankacılık Suudi Arabistan toprakları üzerinde bulunmuyor, acaba neden?" Dinci akımın silaha sarılmasının nedeninin "ülkedeki basın mensuplarını ve demokrasiyi sindirmek" olduğunu söyleyen Mübarek, "Buna rağmen ülkenin tek seçeneği demokrasidir ve biz bundan asla vazgeçmeyeceğiz" diyordu.

Mübarek, ayrıca Camp David yüzünden Mısır'a yöneltilen eleştirileri de haksız buluyordu. Evet, söz konusu antlaşma resmen iptal edilmemişti ama, böyle bir şey İsrail'e savaş ilan etmek anlamına geleceği için edilmemişti.

Toplantıda, Amerika'nın Mısır'da üs kurmak için yoğun baskı yaptığına değinen Mübarek, hiçbir yabancı ülkeye üs verilmeyeceğini açıklıyordu. Mısır Devlet Başkanı, ABD'ye yapacağı gezisini bu nedenle iptal etmiş, ABD basını kendisini bu nedenle sert bir şekilde eleştirmişti.

Mübarek'e göre, Mısır silahlı kuvvetleri gerektiğinde Körfez'e müdahale etmeye hazırdı ama, bunun için bu ülkelerden resmi bir davetin gelmesi gerekiyordu.

Kapalı sohbet toplantısında günah defterleri açılmış, her şey konuşulmuştu da, Mübarek'in niçin bunca "açık ve tehlikeli" konuşmalar yaptığı anlaşılamamıştı. Toplantıya ilişkin olarak yapılan yorumlar çok çeşitliydi. Kimine göre Mısır Devlet Başkanı toplantıyla bazı gelişmeleri önlemek istemiş, kimine göre de bozulan bazı hesapları düzeltmeye çalışmıştı.

Kimbilir, belki de Ortadoğu'daki günahların "dehşet dengesi" bozulmuştu ve şimdi yeni günah açıklamaları birbirini izleyecekti●

ABD / ELVİS'İN AŞK HAYATI

"Bana 8 yıl dokunmadı"

Elvis Presley, evlenmeden önce uzun süre birlikte yaşadığı karısı Priscilla'yla cinsel ilişki kurmaktan yıllar yılı kaçındı. Priscilla onun için bir kadından ziyade bir süs bebeğiydi. Birlikteliklerinin öyküsünü Priscilla açıklamaktan kaçınmadı

Adam genç kızın saçlarını okşarken, "korkma canım, sana söz veriyorum, hiçbir kötülük yapmayacağım, sana kızkardeşim gibi davranacağım." diyordu. Gerçekten de Elvis Presley o zamanlar 14 yaşında olan Priscilla'ya verdiği bu sözü 5 yıl boyunca tutacaktı. Elvis, Priscilla'yla askerliğini yapmakta olduğu Almanya'nın Wiesbaden kentinde tanışmıştı. Priscilla 1959 yılında yine Almanya'da görev yapan babasının yanına tatil yapmaya geldiğinde, ünlü şarkıcı tarafından fark ediliyor ve 18 yıl sürecek romantik, çalkantılı, inişli çıkışlı ve cinsel açıdan sorunlu bir ilişkinin tohumları atılıyordu.

Bu "mutlu aile" görünümü oldukça aldatıcı idi. Kızları Lisa-Marie'nin doğumundan sonra Elvis karısıyla cinsel ilişki kurmaktan yine kaçınmaya başlamıştı.

Arkadaşlıkları, Priscilla'nın ailesinin karşı çıkmasına rağmen, Amerika'ya döndükten sonra da devam edecekti. İlk yıllarda sık sık buluşup sadece el ele tutuşan sevgililer, sonunda birlikte yaşamaya karar veriyorlardı. Ancak birliktelikleri pek de doğal bir seyir izlemiyordu. "Acele etme sevgilim, ben doğru zamanı seçeceğim. Bu olay benim için çok önemli. Arzunu hep canlı tut, ne dediğimi anlıyorsun, değil mi?" diyordu Presley, Priscilla'ya.

Priscilla onun ne demek istediğini anlamaya çalışıyordu ama her seven insan gibi onun da içi kıpır kıpır ediyor, karşı koyulmaz istekler duyuyordu. İnanılması çok güç ama ilişkilerinin beşinci yılında Priscilla hâlâ bakireydi. Priscilla'nın çocuksu görünümünü korumasını isteyen Presley, onunla pek de çocuksu olmayan bazı oyunlar oynayarak isteklerini ayakta tutmaya çalışıyordu. Örneğin rejisörlük oyunu, örneğin yaşlı profesörünü baştan çıkaran genç öğrenci oyunu, örneğin sekreterini tavlayan işadamı oyunu vesaire vesaire. Bu oyunlar 1962 Noel'ine kadar sürüp gidecekti. O Noel gecesi oyunlara "tehlikeli" bir şey daha eklenecekti. O gün pek çok konuk ağırlayan Priscilla, yorgunluktan bitap haldeydi. Elvis kendisine ömründe görmediği büyüklükte iki hap uzatarak "al bunları, ne yorgunluk kalır ne de uyku" demişti. Böylece Priscilla'nın haplarla tanışıklığı başlıyordu. Bundan böyle ilişkileri haplar ve "oyunlar" kısır döngü-

Elvis'in "süslü bebeği" Priscilla ondan ayrıldıktan sonra TV dizilerinin aranan yıldızı oldu

60'lı yılların gençlik sembolü Elvis Presley "uzatmalı" sevgili Priscilla'nın yanı sıra pek çok genç kızın kalbini çaldı.

Haplar, alkol ve uyuşturucu bir devrin rock kralını şarkı sözlerini unutan bir "şişko" haline getirdi.

sünde devam edecekti. Genç kız uyanık kalmak için, devam ettiği okulun derslerini çalışabilmek için, uykuya dalabilmek için hep hap alacaktı. Okulunun yanı sıra Elvis ondan bir ev kadınından beklenecek her türlü hizmeti bekliyordu. Ama Elvis bunlarla da yetinmeyecekti: Rock kralı yanında bir Lolita gezdirmek istiyordu. Elvis'e herşeyi ile bağlı olan Priscilla, onun hoşuna gidebilmek için genç yaşına rağmen bol makyaj yapıyor, yapılı saçlar, uzun kırmızı boyalı tırnaklarla dolaşıyordu ortalıkta. "Elvis'in süs bebeği" rölünü iyice benimsemişti. Ancak Priscilla Elvis'in başka kadınlarla flört ettiğini fark edince bu "uyumlu" ilişkide fırtınalar kopmaya başlayacaktı. Süs bebeği hırçınlaşıyor, rock kralı onu kapı dışarı ediyor, ancak ondan vazgeçemeyeceğini anlayarak tekrar çağırıyordu. Bu sıralarda Elvis'in kariyerinde de inişler başlıyordu. İlaçların dozunu artıran, kendini tarikatçılığa ve metafiziğe veren Elvis, sevgilisiyle sevişmemekte direniyordu, Priscilla'nın bütün baştan çıkartma uğraşılarına rağmen. Bu arada çiftin marijuana ve LSD gibi uyuşturucu alışkanlıkları da başlıyordu. Bu minval üzere devam eden ilişkide nihayet "büyük gün" gelecekti. Çift, ünlülere yakışır bir biçimde Mayıs 1967'de nikâh cenneti Las Vegas'ta evleniyordu. Gelin, tam Elvis'in istediği gibiydi: Bol makyajlı, uzun kırmızı tırnaklı bir taş bebek! Ve zifaf gecesi tam zamanın Hollywood filmlerinde olduğu gibi: Elvis Hawai müziği eşliğinde genç karısını kucaklayıp eve, yatak odalarına taşıyor ve "karıcığım, seni seviyorum" diyordu. Daha sonrası da yine o zamanın muhafazakâr filmlerinde olduğu gibi sahne "kararıveriyordu."

Uzatmalı platonik âşıkların seks hayatı pek uzun sürmeyecekti: Priscilla'nın hamile kalmasıyla birlikte Elvis yine karısına el sürmemeye başlıyordu. Bu durum kızları Lisa Marie doğduktan sonra da değişmiyordu. Priscilla'nın "siyah seksi gecelik", uzun takma kirpik, iç gıcıklayıcı müzik gibi klasik yöntemlerle kocasını baştan çıkarma deneyimleri boşa çıkıyor, Elvis aldığı ilaçların etkisiyle "sevgili karısının" kolları arasında derin bir uykuya dalıyordu. Ayık olduğu zamanlarda da karısının kabiliyetlerini ortaya çıkarmaktan geri kalmıyor, onu dans ve jaz okullarına yolluyordu. Ama Priscilla'nın da yavaş yavaş gözü açılmaya başlıyor, o da kaçamaklar yapıyordu. Elvis başka kadınlarla ilişkiler kurarken, o da devam ettiği okulların yakışıklı hocalarıyla flört ediyordu. Bu arada Elvis'in yıldızı kısa bir süre için yeniden parlıyor, "If I can dream" adlı parçasıyla yine milyonların kalbini kazanıyordu. Ama bu onun artık çözülmekte olan evliliğini kurtarmaya yetmeyecekti. 9 Ekim 1973'te boşanma kararlarını, her şeye rağmen el ele tutuşarak-aynı başlangıçta olduğu gibi - dinleyen çift artık resmen ve fiilen birbirinden ayrılıyordu. Bu Elvis'in sonunun başlangıcı oluyordu. Artık kendini iyice haplara ve uyuşturuculara veriyordu. Bunun sonucu olarak da sahnede söyleyeceği parçaların sözlerini birbirine karıştırıyor, uyurgezer gibi yaşıyordu.

1977 yılının Nisan ayında konser turnelerini iptal edecek kadar bitkin düşen Elvis, Graceland'de eskiden Priscilla ile beraber yaşadıkları evlerine dönüyor ve eski karısını yanına çağırıyordu. Priscilla bu çağrıyı geri çevirmiyor ve ona yardıma koşuyordu. Elvis, Priscilla'yı hâlâ etkilemeye çalışıyordu ve hâlâ bir arayış içerisindeydi, ama artık aradıklarını bulmak için pek vakti olmayacaktı. İşte Priscilla'nın ağzından acıklı bir ilişkinin öyküsü●

Nis gazinoları, sadece kumar oyunlarıyla değil, aynı zamanda muhteşem şovları ile de ilgi çekiyor

FRANSA / NİS'İN ÖBÜR YÜZÜ

Kumarhane savaşları

Art arda işlenen cinayetler ve Mafya'nın bilimum faaliyetleri nedeniyle sol iktidar tarafından kapatılan Nis'in en büyük kumarhanesi, sağ iktidarın hemen ardından yeniden açıldı. Tabii bu arada silah sesleri de yeniden duyulmaya başlandı.

"Mavi Körfez'de yaşamak için gelenlere bir öneride bulunayım: Nis'ten uzak durun, çünkü burası Akdeniz'de suç işleyenlerin cennetidir."

83 yaşındaki ünlü İngiliz yazar Graham Green, Fransa'nın eğlence merkezi Nis'e gelenleri bu sözlerle uyardığında, yıl 1982 idi ve başta Ruhl adlı "gazino" - kumarhane olmak üzere, Promenade des Anglais adlı kumarhaneler mahallesi üzerinde kara bulutlar dolaşmaktaydı. Bulutlardan hemen sonra yağmur geldi ve sosyalist içişleri bakanı Gaston Deferre, kimsenin beklemediği dramatik bir kararla yılların gazinosu Ruhl'un kapatıldığını açıklayıverdi.

Bugün, Antibes'teki apartmanında sakin bir yaşam sürmekte olan yazar Graham Green'e, Nis'le ilgili olarak 5 yıl önceki önerisini hatırlatıp, "Öneriniz bugün de geçerli mi?" diye sorulduğunda tamı tamına şu cevabı veriyordu: "Evet. Bugün her zamankinden daha fazla."

Peki, ne olmuştu? Aradan geçen beş yılda neler olmuştu da, Graham Green, Akdeniz'in "suçlular cenneti" için daha da karamsar hale gelmişti? 1982'de, başta Ruhl olmak üzere kapatılan gazinolarla birlikte "Promenade des Anglais" in üzerine ölü toprağı serpilmemiş miydi? Sonra, kapatılmanın hemen arkasından ortaya çıkan büyük kargaşa sırasında Ruhl'un patronu Jean Dominique Fratoni ya da kısaca "Jean-do" polisi atlatıp Santa Domingo'daki ikâmetgâhına kaçmamış mıydı?

Bütün bunlar olmasına oldu ama, bu arada Fransa'da bir sürü şey de değişti. Örneğin, iktidar sol'dan sağ'a geçti ve yeni iktidar Nis'i bir suçlular cenneti olarak değil, "harika yaşamın başkenti" olarak lanse etmeye başladı. Bu değerlendirme meyvesini 1 yıl sonra verdi ve Ruhl, bu yılın nisan ayında göz kamaştırıcı ışıklar altından yeniden açıldı. Tabii, ışıklarla beraber silahların da patlamaya başladığını söylemek bile gereksiz. Şimdilik ölü yok. Ama bu, olmayacak anlamına da gelmiyor. Hele, "mahalle"nin geçmişi hatırlandığında, cinayetsiz geçen ilk üç ayın "istisnai bir durum" olduğu noktasında hemen herkes görüş birliği içine giriyor.

"Ruhl'un ruhu"nun dönüşü. Beş yıllık bir aradan sonra, 1987 baharında İsviçre'de yaşayan, gövdesiyle olmasa bile, ruhuyla yeniden yuvaya dönen Jean-do, Nis'e ilk kez 1977'nin baharında gelmişti. Nis polis savcısına göre, 10 yıl önce Fratoni'nin kafasında tek bir düşünce vardı: Mavi Körfez 'deki tüm rulet masalarına hükmetmek.

Multitech

Popular 500

"Kişisel Bilgisayar"

799.000 TL. + KDV.

Hayır. Yanlış okumadınız!

MULTITECH Popular 500 kısa bir süre için bu fiyata satılıyor.

Üstün özellikleriyle, çok amaçlı kullanıma uygun,
gerçek bir PC. % 100 IBM* uyumlu.
Dilerseniz işinizde, dilerseniz evinizde kullanın.
Dilerseniz, sisteminize 'akıllı terminal' olarak ekleyin.
En yakın ENKA - Multitech yetkili satıcısına gelin,
bu fırsattan yararlanın.

Nelere Sahip Olacaksınız ?

- Intel 8088 mikroişlemci.
- 256 KB RAM. (512 KB' a genişleme olanağı)
- 360 KB disket sürücü.
- 720 x 348 grafik monitör ve yazıcı adaptörü
- 1 boş slot.
- Game port
- 12 inç yeşil monitör.
- Qwerty klavye.
- Her türlü add/on adaptörü takılabilme özelliği.
- MS - DOS 3.1

Genişleme Olanaklarınız

- İkinci 360 KB disket sürücü.
- Her kapasitede carddisk.
- Standart veya geliştirilmiş renkli monitör ve adaptörü.
- Her türlü add/on adaptörü.

*IBM, International Business Machines Corp.'un tescilli markasıdır.

Yetkili satıcılarımız

İSTANBUL						İZMİR		ANTALYA	
BEGER KLİMA	145 62 13	KOMPUTRON	169 89 71	VATAN	130 34 65			NETWORK	150 34
BİLDES	136 13 51	MAK. MÜH. ODASI	145 03 64	YABIM	172 46 10	MİKRO	22 45 96	AYDIN	
BİLSAR	143 77 36	PLEKOM	166 99 95	YÖNELİM (Mrk)	130 02 79	SAYEKS	21 12 00	AYBİM	189 08
BÜROLINK	146 88 00	RAMESA	358 66 56	YÖNELİM (Şb)	130 29 75	YABIM	16 43 45	ADANA	
DANIŞMAN	166 97 66	ROM	160 67 59	ANKARA		BURSA		UNIKOM	471 75
DENSAN	359 32 88	S.BERNETİK	143 63 54	BİMEL	133 17 81	RAMESA	22 43 21	DENİZLİ	
DÖRTER	167 08 16	SİSPA	155 08 92	MCA	125 87 44	VETAS	22 74 03	DENBİM	198 63
FABS	160 67 21	SOLON	130 64 13	ONEL	133 76 09	AFYON			
AŞ MÜH. ODASI	148 36 42	TEPLM	141 68 77	YUMAK	133 03 97	BİLMER	138 37		

enka

ENKA PAZARLAMA
İHRACAT İTHALAT A.Ş.

Prof. Nurettin Mazhar Öktel Sok. 2/4 ENKA Binası
Şişli/İSTANBUL Tel: 131 34 00 (12 hat)

Atatürk Bulvarı Engürü Han 107/7 Kavaklıdere/ANKARA
Tel:118 36 15 -118 36 33 -118 36 48 -118 36 51

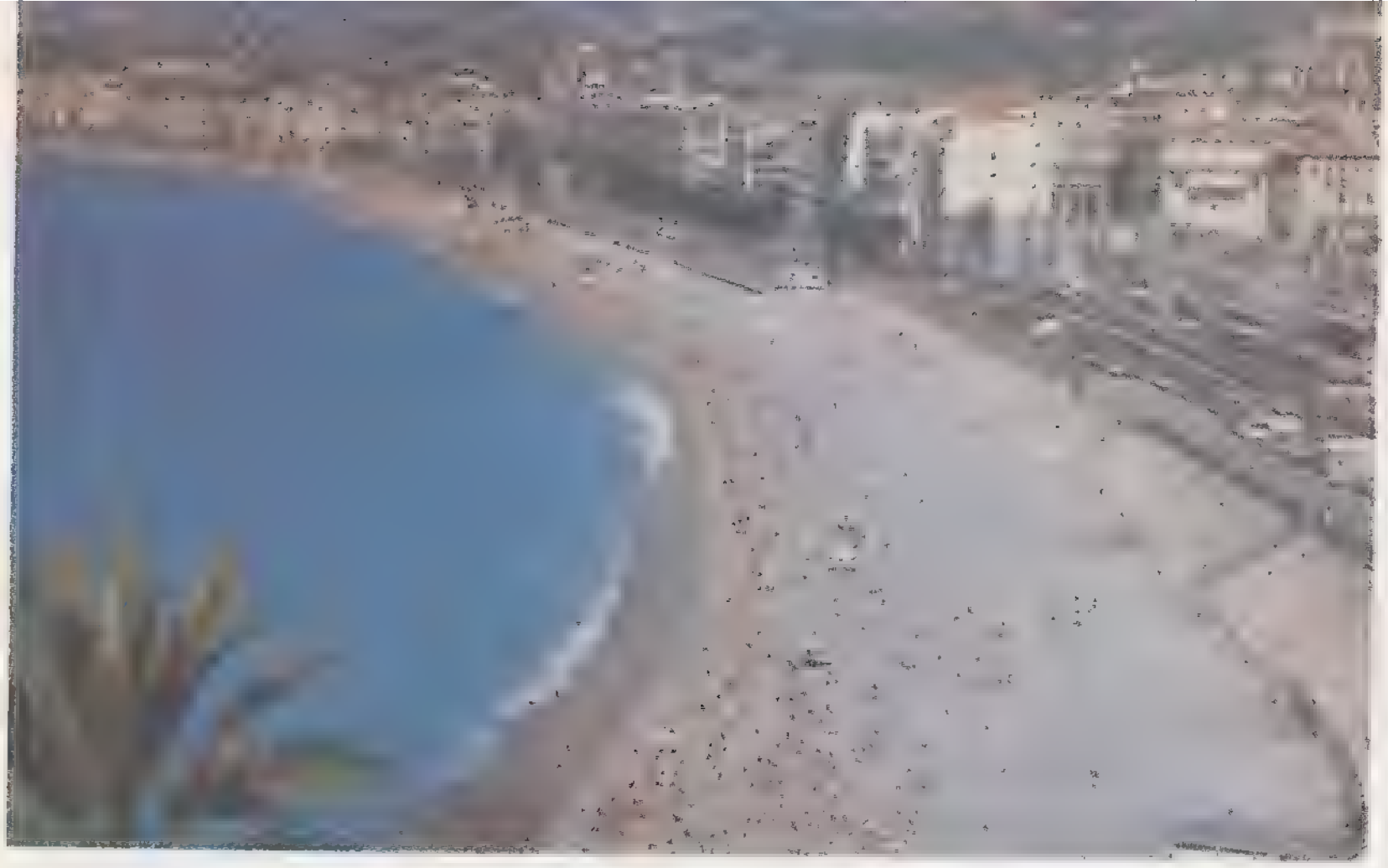

Nis sahilleri dinlendirici görünümüne rağmen, aslında Mafya'nın hakimiyet mücadelesi verdiği bir savaş meydanı

Nis'teki kumarhanelerin ateşli savunucusu Belediye Başkanı Medecin'in yakın arkadaşı "Jean-do" okulu bitirdikten sonra İngiltere'ye gidip, Londra'daki Victoria Sporting adlı kulübe üye olmuştu. Adındaki "spor" sözcüğüne rağmen, ününü asıl "oyun"la yapan kulübün tezgâhından geçen Jean-do'nun gazetelere çıkışı ise 1974'e rastlıyordu. Yanında Alain Delon vardı ve mekân, Ruhl'dan başka bir yer değildi.

Fratoni perde arkasından yine Ruhl'u yönetiyor

Jean-do'nun, Ruhl'da ipleri ele geçirmesinin başlangıcı ise 1975'e kadar uzanıyordu. 1975 Temmuzu'nda ikisi İtalyan, üç oyuncu bir gece Ruhl gazinosuna girmişler, sabaha kadar süren müthiş bir kumardan sonra, gazinonun bütün kasalarını boşaltıvermişlerdi. Aynı şey bitişikteki bir başka gazinoda da gerçekleşmiş, sonuç olarak oyun salonu sahipleri bu müthiş üçlüye tam 8 milyon mark saymak zorunda kalmışlardı. İşte Fratoni tam bu dönemde ortaya çıkıp borçları ödemiş, bir süre sonra da Ruhl'un patronu olmuştu.

Cinayetler ve tuhaf intiharlar. Ama Ruhl'un patron olabilmesi için bir dizi engeli aşması gerekecekti. Bunların başında gelen Ruhl'un sahibesi Renee Le Roux, ilk iş olarak Fratoni'yi Mafya'nın kolu olarak suçladı. Fratoni ise sessiz ve derinden, ama çok etkili yöntemlerle mücadele etmeyi yeğledi. 1977'nin ortalarında, gazinonun yönetimi ile ilgili olarak yapılan bir toplantıda, Madame Renee'nin kızı annesine karşı oy kullandığında, bunun Jean-do'nun bir tezgâhı olduğundan kimse kuşkulanmadı bile. Bundan bir süre sonra ise, iplerin tümünün Jean-do'nun eline geçmesini sağlayan 29 yaşındaki genç kız garip bir şekilde kayboldu. O gün bugün kızın izine kimse rastlamadı. Bu olay, bir dizi cinayet ve tuhaf intiharın başlangıcı oldu. Başta kumarhanesini Jean-do'ya kaptıran Simon Gavet, Fratoni'nin yakın arkadaşı Santoni olmak üzere birçok kişi hayatını kaybetti.

Jean-do'yu artık kimse deviremez deniyordu ki, devreye sosyalist hükümet girdi ve Ruhl'u kapattığını ilan etti. Hükümet bununla kalmamış, Ruhl'un 17 krupiyesini de "adam soyma" suçundan tutuklamıştı.

Fratoni, 1982 yılında terk ettiği Fransa'ya bir daha dönmedi ama, herkes, İsviçre ya da başka bir yerde bulunan, bu bir numaralı kumarbazın ruhunun 1987 baharında Nis'e yeniden döndüğü noktasında hemfikirdi. Herkesin üzerinde anlaşmaya vardığı bir başka nokta da, Jean-do'nun, yönetimde bulunan yakın arkadaşı Toussaint Torre, üvey oğlu ve kuzeni aracılığıyla Ruhl'u fiilen yönettiğiydi.

Ruhl'un yeniden açılması Nis'te birçok şeyi değiştirdi. Artık şehirdeki tüm oteller eski yıllarda olduğu gibi ağzına kadar doluyor. Gece rulet masalarında milyonları kaybeden bu ultra zenginler, adeta Toffler'in "zenginler kazanmaktan değil, kaybetmekten zevk alırlar" tezini doğrulamak ister gibi sabahları büyük bir zevkle jogging yapmaya çıkıyorlar. Bu arada, birçok kumarhanenin yanı sıra Belediye Başkanı Medecin'in yakın bir arkadaşının evine saldırılar düzenleniyormuş, onlara ne gam.

Kumarbazların gamsızlığını paylaşan birileri daha var bugünlerde Nis'te: Ruhl'un patronları ve yöneticileri. Çünkü onlarınki hariç, Promenade des Anglais'deki bütün gazinoların başı dertte. Saldırıların ne zaman duracağı konusunda ise hiç kimse hiçbir şey söyleyemiyor ●

Papandreu her zamanki gibi sert çıkış yaptı

ABD / YUNANİSTAN

Yine dalaştılar

ABD'nin Yunanistan'ı teröristlerle işbirliği yapma konusunda suçlaması üzerine iki ülke arasındaki ilişkiler geçtiğimiz hafta içinde birden gerginleşti. Amerika, elinde bu konuda kanıtlar olduğunu ve terör örgütlerinin Yunanistan'daki Amerikan hedeflerine saldıracağını öne sürdü. Atina Büyükelçisi Robert Keeley aracılığıyla Yunanistan'ı uyaran ABD, ayrıca Abu Nidal'in Yunan yetkilileriyle görüşmeler yaptığını da iddia etti. Yunanistan'ın bunlara cevabı ise oldukça sert oldu. Başbakan Papandreu, ABD'nin iddialarını geri almaması durumunda üsleri kapatma tehdidini savurdu. Papandreu'ya göre, bu uyarılar "Yunan ekonomisine ve turizmine yönelik düşmanca bir eylemdi."

İNGİLTERE

İkizlerin kavuşması

Amy ve Liz adlı iki minik kardeş tıp dünyası için ne kadar önemli olduklarının farkında olmadan mutluluk içinde büyüyorlar. Dünyadaki hiçbir bebeğe benzememelerinin nedeni, 18 ay farkla doğan ilk ikizler olmaları. İngiltere'de yaşayan Phil ve Marry çifti doğal yoldan bebekleri olmayınca suni dölleme yoluna gitmişler. Ancak dölleme sonucunda ikiz bebekler doğacağı ortaya çıkınca, embriyolardan bir tanesini dondurmaya karar vermişler. Anneleri Amy'yi büyütüp kendini yeni bir doğuma hazır hissedince, artık Liz'in doğabileceğine karar vermişler. Böylece birbirlerinin her bakımdan kopyası olan ikizler de 18 aylık bir ayrılıktan sonra birbirlerine kavuşabilmişler. Phil ve Marry çifti, bebeklerin bir buçuk yıllık yaş farkına rağmen, ikizlik içgüdülerinin çok kuvvetli olduğunu ve Amy'nin minik kardeşini normal kardeşlerden çok daha fazla sevip korumaya çalıştığını belirtiyorlar.

Minik Liz "ikiz ablası" Amy'nın bir kopyası

PORTRE

KİM DAE YUNG

Reformla gelen özgürlük

Geçtiğimiz ay içinde şiddetli çatışmalara sahne olan Güney Kore'de, iktidar partisi başkanının muhalefetin istekleri doğrultusunda bir reform paketi önermesi ve Başkan Chun doo Hwan'ın bunu kabul etmesi üzerine, protesto gösterileri yerini sevinç gösterilerine bıraktı. Başta, cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesini öngören reform paketi, birçok değişikliğin yanı sıra uzun zamandır gözetim altında tutulan muhalefet liderlerinden Kim Dae Yung'un affedilmesini de beraberinde getirdi.

Eski bir sanayici olan Kim, 1971 seçimlerinde başkanlığa adaylığını koymuş ve oyların yüzde 44'ünü toplamıştı. Bundan sonra askerler onu siyaset sahnesinden silmeye çalışacaktı. Çeşitli siyasi suçlardan yargılanan Kim, defalarca hapse girecek, bir keresinde de ölüme mahkûm edilecekti. Sonradan ölüm cezası kaldırılan Kim, bu kez de 1982 yılında ABD'ye sürgüne gidecek ve ancak üç yıl sonra ülkesine dönebilecekti. Döndüğü günden itibaren tam 54 kez gözhapsine alınan liberal muhalefet lideri, son olaylar sırasında da çok sıkı bir gözetim altındaydı. Kim, başkan adayı olmayacağını açıklamasına rağmen taraftarlarının onu pek de rahat bırakmayacağı anlaşılıyor.

Liza Minelli üç yıllık bir aradan sonra yine parladı

ABD

Liza'nın dönüşü

Üç yıllık bir aradan sonra yeniden sahneye dönen Liza Minelli yine gönülleri fethetti. New York'un ünlü Carnegie Hall'ünde tantanalı bir konserle geriye dönüş yapan Minelli'yi hayranları büyük bir coşkuyla alkışladılar. Konser salonunun 96 yıllık tarihinde ilk kez üç hafta süren bir konser dizisiyle seyircinin karşısına çıkan Liza böylece bir de rekor kırmış oldu. Kabare'nin ünlü yıldızı, 1984'ten bu yana alkol ve uyuşturucular yüzünden tam bir enkaz haline geldiğinden sahneyi terk etmek zorunda kalmıştı. Liza, ancak uzun süren bir tedaviden sonra hayranlarının karşısına çıkabildi.

Bu resmi görenler, bunu Kraliçe Elizabeth'in yanına gizlice sokulup muzip bir görüntü yakalamak isteyen işgüzar bir gazetecinin marifeti sanabilir. Ama değil. Bu resim, bundan 15 yıl öncesine kadar sıradan bir ev kadını olarak yaşayan Jeanette Charles'a ait. Kraliçeye aşırı benzerliği fark edildiğinde hayatı da değişen Jeanette bunu bir geçim aracı haline getirdi ve reklam dünyasının en çok aranan yıldızı haline geldi. Jeanette sadece dış görünümüyle değil, aynı zamanda zevkleriyle de kraliçenin tam bir kopyası. Elizabeth ile ilk karşılaşmalarını hiç unutamıyor. Bir gün yolda yürürken, Rolls Royce'unun içinde oturan kraliçe ile göz göze gelmişler. İkisi de donmuş kalmış. Jeanette bir de "Kraliçe ve Ben" adlı bir kitap yazmış ve şimdiden liste başını garantilemiş.

SSCB

"Votka Gorbaçov"

Sovyetler Birliği'nde alkole karşı kampanya son hızıyla sürüp giderken, Almanların bir reklamı Kremlin yöneticilerini çileden çıkardı. Sovyetler'in ve Federal Almanya'nın da yer aldığı çeşitli spor karşılaşmalarının televizyonda yayınlanması sırasında sahada görülen reklam spotları arasında Almanya'da üretilen bir votka reklamı özellikle göze çarpıyordu. Neden mi? Çünkü sözkonusu ürünün adı "Votka Gorbaçov" idi. Tabii ki Sovyet lideri küplere binecekti. Şu Batılılar nedense "glasnost"u bir türlü anlayamıyorlardı.

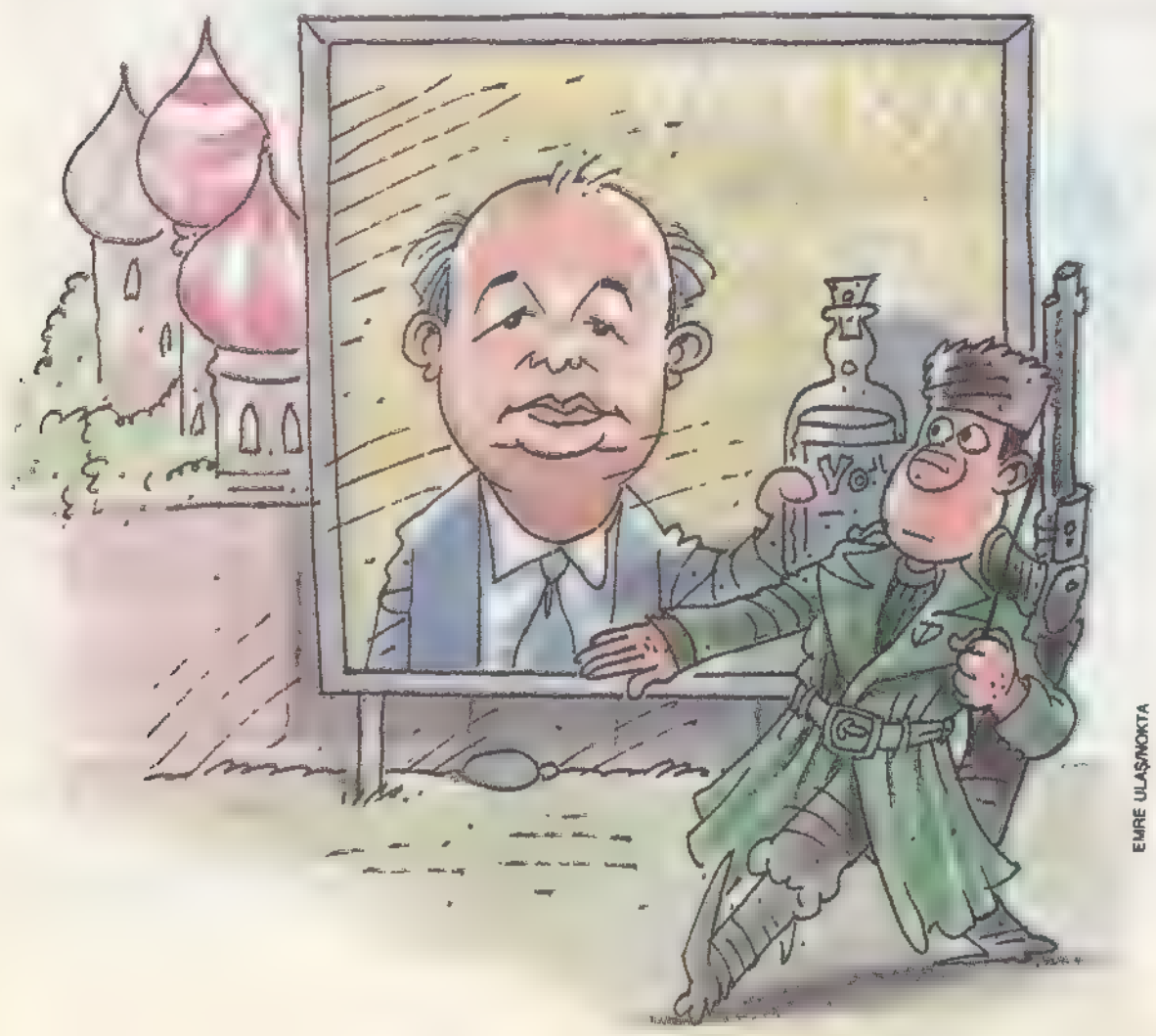

EMRE ULAŞ/NOKTA

KISA... KISA...

● **1500 üyeli Sovyet Parlamentosu** Yüksek Sovyet Prezidyumu, Gorbaçov'un ekonomik reform paketini kabul etti. Reformlar, planlama,fiyatlandırma ve arzın belirlenmesinde önemli değişiklikler içeriyor.

● **Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde**, otobüs bileti fiyatlarına zam yapılmasını protesto eden gösterici-ler, otobüsleri ateşe vererek çatıştı.

● **Federal Almanya'da yayımlanan** Die Welt gazetesi, yıllardır izine rastlanmayan ünlü terörist Carlos'un Suriye'nin başkenti Şam'da görüldüğünü iddia etti.

Fransız Thomson -CSF firmasının radarları Türk Hava Sahası'nı denetleyecek

Selenia tipi 3 boyutlu radarların düşman radarını yanıltmada başarılı olduğu öne sürülüyor

SAVUNMA / DHMİ RADAR İHALESİ

Sıkı pazarlık Fransızlara yaradı

Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nin radar ihalesi nihayet sonuçlandı. Kazananla kaybeden arasındaki tartışma hâlâ sürerken dev firmalar gözlerini yakın gelecekteki radar ihalelerine diktiler

Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nin (DHMİ) 4 Kasım 1985 yılında uluslararası alanda açtığı "Türkiye Hava Trafik Radar Projesi" dünyadaki benzeri ihaleler gibi normal bir prosedürde gelişmiş olsaydı, kuşkusuz pek dikkat çekmeyecekti. Ancak DHMİ'nin ihalesi, konuya yakın çevrelerin deyimi ile bir tür bakkal pazarlığına ya da ihaleye katılan Amerikan Hughes Firması'nın bir yetkilisine göre "at pazarında beygir alım satımına" benzetilecekti.

Büyük Pazar. İhalenin toplam bedeli yaklaşık 83,5 milyon DM yani 40 milyar lira tutarında gerçekleşmiş ve ihale, radar alanında dünyanın sayılı firmalarının savaş alanına dönüşmüştü. Ancak bu savaşı mevzi çatışma olarak nitelemek daha doğru olacaktı çünkü gerçekte bu büyük firmalar Türkiye'nin yakın bir gelecekte açacağı 13 üç boyutlu askeri radar ihalesi için ısınıyorlardı. Bu radarların ortalama fiyatı 30 milyon dolar (25,5 milyar lira) civarında olacak ve Türkiye'de yaklaşık 350 milyar liralık bir pazar açılacaktı.

Bir tuhaf ihale. Bu tuhaf ihale öyküsü, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerini ilgilendiren yönü ile bir-

kaç kez basına yansıyor, ihaleye katılan yabancı firmaların hükümetler yolu ile çeşitli kulis ve baskı faaliyetleri içinde oldukları ima ediliyordu. Söz konusu olan Türk Hava Sahası'nın etkili kontrolüydü, ama bu ihale, Türkiye'nin Yunanistan'la olan FIR hattı probleminden, Fransa ile ilişkilerin yumuşatılmasına dek uzanan birçok sorunun düğümlendiği bir yumak halini alıyordu. Bu yumak çözülürken Fransız firması Thomson-CSF "son gülen" oluyordu.

Devlerin savaş alanı. İnanılması güç ama DHMİ'nin açtığı ihalenin geçmişi tam 12 yıl öncesine dayanıyordu. Türk Hava Sahası'nda etkili bir kontrol sistemi gereksinimi 1970'li yıllarda ortaya çıkmış, bu amaçla 2 adet Hava Trafik Kontrol Merkezi, 5 adet SSR tipi radar ve 2 adet "Primary Radar"ın satın alınması kararlaştırılmıştı. Daha sonra Genel Kurmay Başkanlığı bu projeye bir adet "3 Dimentional" üç boyutlu ve askeri amaçlı radarın dahil edilmesini istemişti. Askeri amaçlı 3 boyutlu radar işin içine girince, bir anda ihalenin önemi de artmış, bu önemli siparişi karşılamak için dünyanın radar alanındaki sayılı dev firmaları ihaleye ilgi göstermeye başlamıştı. Bu devler arasında özellikle üç firma dikkat çekiyordu. İtalyan Selenia firması, Amerikan Hughes firması ve Fransız Thomson firması. 3 boyutlu askeri radar proje bedelinin yüzde 30'unu oluşturuyordu ve bu alanda ilk ihaleyi kazanan firma, ileride açılacak olan askeri amaçlı radar ihalelerinde büyük avantaj elde etmiş olacaktı. Çünkü bir radar ağı oluşturmanın en önemli prensiplerinden biri de, kurulacak sistemin teknolojik bütünlüğü ve sürekliliğiydi. Birkaç ayrı marka radarla sistem ve iletişim bütünlüğü kurmak, tek tip radarlarla kurmaktan çok daha zor ve pahalıydı.

İtalyanlar avantajlıydı. İhalenin başlangıcından 1985 yılına kadarki zaman biriminde İtalyan Selenia firması dört kez kazançlı duruma geçmiş ancak, gerek Türkiye'nin döviz darboğazı içinde olması, gerekse firmanın gerekli kredi olanaklarını sağlayamaması nedeniyle bu sonuçlar iptal edilmişti. DHMİ 1985'in Kasım ayında ihaleyi beşinci kez açarken yine bu üç dev firma, Selenia, Hughes ve Thomson sahneye çıkıyordu.

DHMİ bu üç firmanın verdiği teklifleri kısa sürede değerlendiriyor ve yine İtalyan Selenia firmasının en düşük fiyatı verdiği ortaya çıkıyordu. Selenia ısmarlanan radarlar için 23 milyar lira istiyor, Fransız Thomson firması 30 milyar lira civarında bir fiyat veriyordu. Amerikan Hughes firmasının önerdiği fiyat ise 37 milyar lira civarındaydı. Selenia kâğıt üzerinde yine kazanmıştı, ama DHMİ bu sonucu da iptal edecekti. Üstü kapalı olarak yansıyan iptal gerekçesi Başbakan Özal'ın ve Ulaştırma Bakanı Atasoy'un itirazlarıydı. Bunun üzerine DHMİ firmalardan bir kez daha teklif istiyor ve bu teklifin son teklif olacağı vurgulanıyordu. 1 Eylül 1986 tarihinde firmalardan yeni teklifler alınıyor ve değerlendirme sonucu yine İtalyan Selenia firmasının en düşük fiyatı verdiği ortaya çıkıyordu. Fransız Thomson'un verdiği fiyat Selenia'nın fiyatından yüzde 18 fazlaydı. Hughes ile Selenia arasındaki fiyat farkı yüzde 50'ye ulaşıyordu. Selenia yine kazanmıştı.

Politika ve diplomasi. DHMİ Yönetim Kurulu bu durum karşı-

J. Kamhi "İtalyanların yaklaşımı ticari"

DHMİ'nin radar ihalesini kazanan Fransız Thomson-CSF firmasının sınai ortağı Profilo Holding yetkilisi Jeffy Kamhi* Nokta'*nın sorularını yanıtladı.

Nokta: İhalede Thomson'un başarılı olmasının nedenleri nelerdir?

J. Kamhi: Biz ihalede son açık eksiltmede 83,5 milyon DM fiyat verdik. Açık eksiltme herkesin önünde yapıldı. Firma temsilcileri ve DHMİ yetkilileri de oradaydı. En düşük fiyat bizimkiydi ve kazandık. Yani gizli bir değerlendirme filan olmadı. Ayrıca tek mukayese fiyat değildir. Takdim edilen ürünün kalite farkı da göz önünde bulundurulur.

Nokta: Thomson tipi radarların diğerlerine üstünlükleri nelerdir?

J. Kamhi: Thomson radarın hitap ettiği hava kontrol sahası diğerlerine oranla daha geniştir. Diğer firmaların radarlarında kullandıkları parçaların bazıları kendi üretimleri değildir. Thomson'un amacı Türkiye'de tesis kurmak ve yerli üretime geçerek ihracata yönelmektir.

Nokta: İhaleyi genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

J. Kamhi: Radar ihalesi çeşitli biçimlerde yorumlandı. Yok Fransızlar lobi sözü vermiş, yok politika karışmış. Çok şey söylendi. Bu mesele James Bond filmlerine dönüştü. Ben Thomson'dan önce Selenia ile çalıştım ve onların Türkiye'ye yaklaşımının çok ticari olduğunu gördüm. Onlardan ayrıldım. Yeşilköy'deki Selenia radarı 5 yıldır çalıştırılamıyor.

Nokta: Ticari demekle neyi kastediyorsunuz?

J. Kamhi: Radarımızı satalım da ve olursa olsun gibi bir yaklaşım içindeydiler. Oysa Thomson-CSF Türkiye'de yatırım yapacak ve radarlar kademeli olarak yerli üretim desteğiyle ihracata yönelecek.

"AĞCA FAHRETTİN ASLAN'DAN PARA ALMIŞTI"

- Dündar Kılıç polise verdiği ifadede gazino dünyası ile terör ilişkisini anlattı.
- Dündar Kılıç'a göre Abuzer Uğurlu, Bekir Çelenk, Tuncay Mataracı...

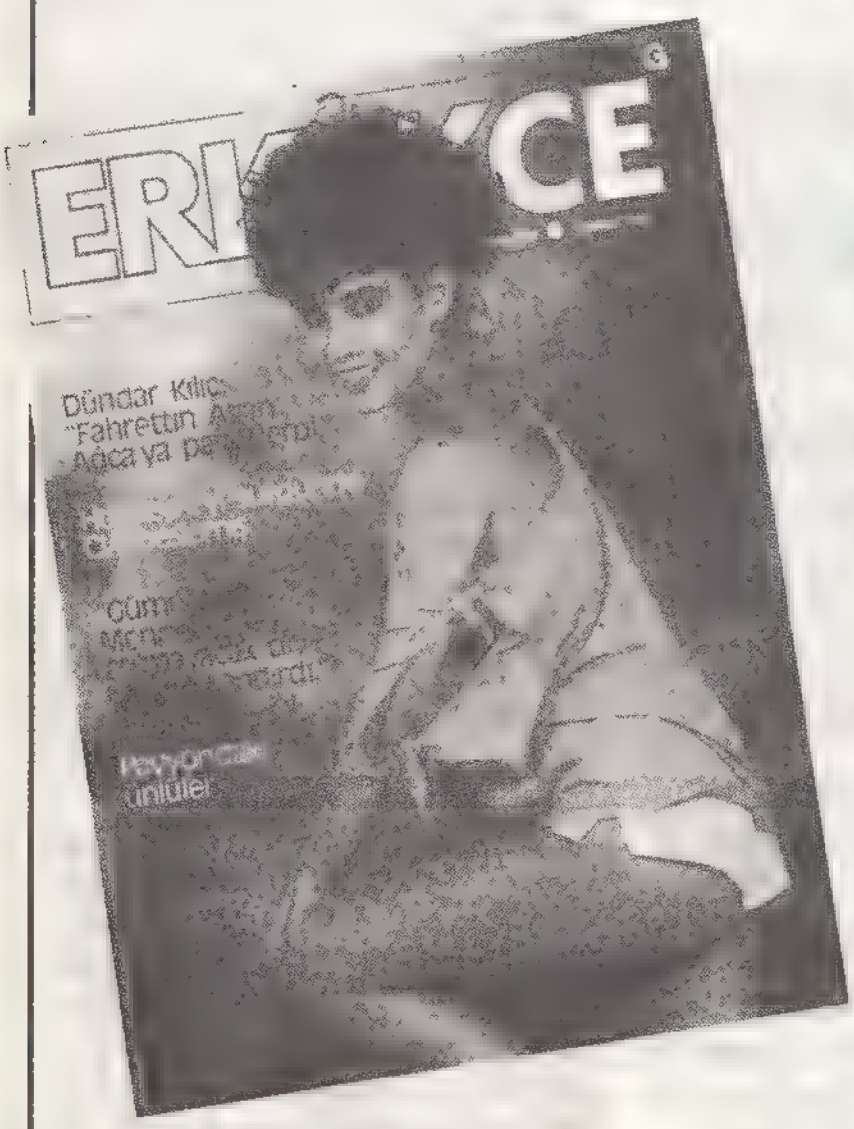

- CIA, Humeyni'yi sürgün hayatı boyunca 24 yıl besledi.
- Pavyondaki ünlüler
- Yılın futbolcusu Erhan Önal, yılın futbol adamı Ergun Gürsoy...
- 2007 yılına kadar yaşayana ölüm yok!
- Marmaris'i birbirine katan manken Cavidan Akyol ve trapezdeki Brooke Shields'in en güzel fotoğrafları...

Çağdaş insanın dergisi

ERKEKÇE

ERKEKÇE her şeyi yazmaz.
Ama yazdığı her şeyi okutur.

ŞEHİR

Kent Kültürü Dergisi

96 sayfa/1500 TL **Yıllık abone: 15.000**

İstikamet: **MAVİ YOLCULUK** Murat Belge, Cengiz Bektaş
Aydın Gün ile Festival Söyleşisi
Andre Gide Türkiye'den geçti
Jacques Le Goff, Adolf Loos, Henri Laborit
Abdullah Cevdet. İSTANBUL'da KÖPEKLER. Ekrem Işın
Melih AŞIK

TOPRAK EVLER

Perth. Ayvalık.Cannes.Eminönü
ŞEHİR HAYATI ve STRES

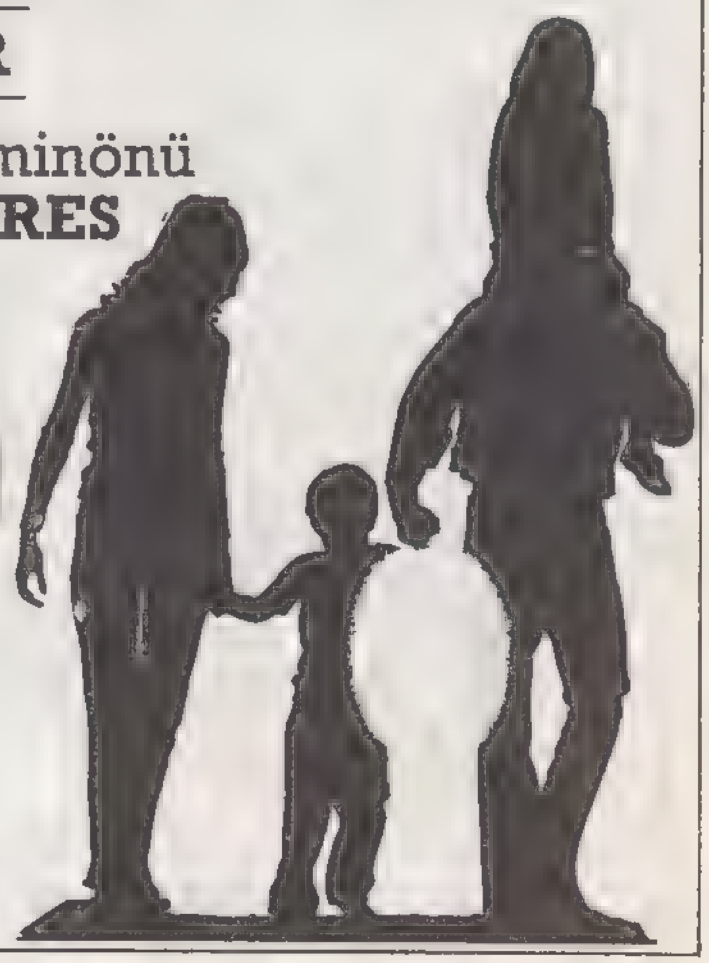

ŞEHİR'İ düzenli okumak için abone olun.

DÖNEMLİ YAYINCILIK A.Ş.
Büyükdere Caddesi 57/1 Mecidiyeköy
İstanbul Tel: 173 13 09 - 167 36 19

5.Sayı çıktı.

sında 137 sayılı kararla ihaleyi İtalyan Selenia firmasına veriyordu. Bu aşamadan sonra kararın Devlet Planlama Teşkilatı'nın onayından geçmesi gerekiyordu. Ancak bu işlem gerçekleşemiyordu. Konuya yakın çevrelerde DPT'nin çeşitli politik ve bürokratik baskılara maruz kaldığı dedikodusu yayılıyordu.

Bu arada Başbakan Turgut Özal'ın Fransa ziyareti ve Türk işadamları ve holding temsilcilerinin Fransız silah sanayicileri ile yaptıkları ikili görüşmeler gündeme geliyordu. Türkiye Fransa ile donuk ilişkilerini canlandırmak ve ticaret yapmak istiyordu. Öte yandan Fransa Başbakanı Jacques Chirac'ın, Başbakan Özal'a elden yolladığı iki mektup söz konusu ediliyordu. İddiaya göre Fransa Başbakanı Jacques Chirac Ankara Belediye Başkanı Mehmet Altınsoy ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral eliyle Özal'a iki mektup yolluyordu. Bu gelişmelerin dışarıya yansıyan şekli, Fransızların ihale karşılığında Türkiye'ye AET ve Avrupa bazında destek ve kulis önerdiğiydi.

Öte yandan çeşitli kanallardan yayılan söylentiler, Genel Kurmay Başkanlığı'nın Selenia tipi radarı pek tutmadığı, Amerikan Hughes tipi radarları benimsediği yolundaydı. Zira Amerikan Hughes firması NATO kapsamında açılan radar ihalesini kazanmıştı ve bu ihale kapsamında Güney Anadolu'ya üç radar yerleştirecekti. Genel Kurmay, Türkiye çapındaki sivil ve askeri radarların bir iletişim birliği içinde olmasını istiyordu. Ancak daha sonra Genel Kurmay'ın bu tavrının yalnızca söylenti olduğu iddia edilecekti. Diğer bir iddia ise Türk hükümetinin holdingler ile yakın ilişkilerinin ihaleye yansıdığı yolundaydı.

Özal'ın ihalede etkili olduğu söyleniyor

Sonuç "sıkı pazarlık." DHMİ işletmesi bu gelişmeler karşısında firmalardan yeniden teklif istemek durumunda kalıyor ve Türkiye'nin bu ihalede "sıkı pazarlık" yaptığı izlenimini uyandırmaya çabalıyordu. Oysa Türk Hava Sahası İstanbul dışında hava trafiği açısından güvenli değildi. Bu trafiği kontrol edecek radarlara sahip değildi çünkü. İhalenin gecikmesi, giderek yoğunlaşan hava trafiği için büyüyen bir tehlikeydi. Ama politikacılar ve bürokratlar çeşitli hesaplarla hareket etmeyi yeğliyor, ihaleye katılan firmalarla dişe diş pazarlıklar sürüyordu. Nihayet 1 Eylül 1986 tarihi itibarı ile ihale sonuçları yine donduruluyor ve firmalardan yeni teklifler isteniyordu. Firmaların son kez verdikleri tekliflerde yüzde 15'e varan indirimler göze çarpıyordu. İtalyan Selenia'nın son fiyat teklifi, İstanbul'daki mevcut radarların onarımını da kapsamak kaydı ile 43 milyar lira civarındaydı. Buna karşılık Fransız Thomson 40 milyar fiyat veriyordu. Firmaların genel olarak önerdikleri şartlar ve fiyatlar birbirine yakındı. Ancak bu kez DHMİ ihaleyi Fransız Thomson firmasına veriyor ve bu kararda bizzat Başbakan Özal'ın çok etkili olduğu konuya yakın çevrelerde konuşuluyordu.

İhale haziran ayında sonuçlanıyordu ama, Fransız Thomson firması ile yapılması gereken sözleşme bugüne dek imzalanamıyordu. Bu gecikmede, Avrupa Topluluğu'ndaki Türkiye aleyhinde gelişmelerin özellikle Fransız parlamenterler önderliğinde gerçekleşmesinin de etkisi olabileceği öne sürülüyordu. Bu arada dev firmalar, Anadolu'ya yerleştirilmesi planlanan 13 adet 3 boyutlu askeri radar ihalesi için hazırlıklarını sürdürüyordu.

Eren KÜLAHLI

"En ucuz fiyatı verdik"

İtalyan Selenia firmasının Türkiye temsilcisi ve Nak Limited Müdürü Aydın Üstün,* Nokta'nın *DHMİ ihalesi ile ilgili sorularını yanıtladı.

Nokta: İhaleyi kazanan Fransız Thomson firmasının Türk ortakları Selenia firmasının Türkiye'ye karşı çok ticari yaklaştığını iddia ediyor. Ne dersiniz?

A. Üstün: Bu iddia doğru değildir. Biz radar projesinin maliyetinin yüzde yüzünü kredi olarak getirmeyi önerdik. Bunun yanı sıra 3 milyon dolarlık yatırım ve proje maliyetinin yüzde otuzu oranında garanti edilmiş "direk off-set" yani ihracat önerdik. Son ihalede 4 kez değerlendirme yapıldı. İlk değerlendirmede Selenia'nın verdiği fiyat diğer firmaların fiyatlarından yüzde 50 daha düşüktü. O zaman Selenia ucuz, kötü mal veriyor dediler. Fakat yine aynı firmalar sonuçta bizim fiyatımızın da altında fiyat verdiler. Demek ki radarların gerçek fiyatı yaklaşık olarak bizim ilk verdiğimiz fiyat civarındaydı. Biz Selenia olarak ihaleye katılmasaydık demek ki Thomson ya da Hughes firmaları bu malı Türkiye'ye gerçek fiyatından yüzde elli pahalıya satacaklardı. Şimdi hiç kimse bunlara hesep sormuyor. Gerçek değeri 10 lira olan bir şey için nasıl 15 lira fiyat verirsiniz demiyor.

Nokta: Selenia firması çok uzun bir süre ihalede avantajlı durumdaydı, fakat sonuç beklenenin aksine oldu.

A. Üstün: Bu ihale yıllardır sürüyor. Ben şahsen 10 yıl önce 5 liraya alınacak bir malın 10 yıl sonra 5 bin liraya alınması karşısında ne söyleyeceğimi bilemiyorum. Selenia baştan beri en ucuz fiyatları verdi.

Nokta: Selenia radarlarının gerek NATO çevrelerinde, gerekse Türkiye'de konuyla ilgili çevrelerce pek benimsenmediği öne sürülüyor...

A. Üstün: Bu doğru değildir. NATO nun radar ihalesini de önce Selenia kazanmış daha sonra ABD'nin baskısı ile şartnameler yumuşatılmış ve ihale Amerikan Hughes firmasına verilmiştir. Selenia radarı ECCM diye tabir edilen, yani düşman radarına karşı tedbir alma hususunda dünyanın en gelişmiş radarıdır.

Coca-Cola
Gelsin Coca-Cola
Coca-Cola, Coke The Coca-Cola Company 'nin tescilli markalarıdır.

MEHMET YALÇIN/ NOKTA

Festival Komitesi Burçin ve Johnny'nin ilişkilerini meşrulaştırıp, Burçin'e "gelin" payesi bıçtı

GÖREVİ: GELİN

Bir Çeşme Festivali de böylece geldi geçti... Müzik yarışmasının ünlü hatunları boy boy resimleriyle gazetelerimizi parsellediler. Ve halkla ilişkilerde "bay" meslektaşlarını yaya bıraktılar. Hadi bırakın Kim Wilde'ı, Modern Talking grubundan Thomas Anders'in eşi Nora bile, koskoca Alain Delon'un oğlu yakışıklı Antony'i sollayarak ülke çapında meşhur oldu. Misafir sanatçı Johnny Logan'sa hemcinslerinden daha şanslıydı. Erkek olma dezavantajına karşın, bir Türk kızı, Burçin Orhon'un sevgilisiydi ne de olsa! Yarışma sonunda sahneye çıkacağı gece Logan kuliste hazırlanadursun, Burçin de onun yanıbaşındaydı. Festivale emeği geçen tüm görevliler ve sanatçılar gibi her ikisi de yakalarında görevlerinin belirtildiği kartları taşıyorlardı. Johnny'nin kartında, "görevli" hanesinde "sanatçı" yazması doğaldı da, Burçin'inki bir garipti: Festival komitesi "çağdaş oryantal"cimize "gelin" görevini uygun görmüştü. Şimdi Logan hemcinslerine karşı nasıl avantajlı olmasın? Burçin "gelin"se, o da bir "milli damat!"

EMRE ULAŞ/NOKTA

MEMURİN-İ NÜKTEDAN

Bir gün TRT sizinle bir söyleşi, pardon röportaj yapmak istedi... Sakın ola bizimle aynı hataya düşüp "söyleşimde" filan demeyin. Hele, hele "deneyim", "doğal", "sevecen", "tüm", "yaşam", "olanak" filan derseniz başınız iyice derde girer. Ya tekrar çekim yapılır, ya da gözünüzün yaşına bakılmadan laflarınız makaslanır. Çünkü bunlar TRT Genel Müdürlüğü'nün birkaç yıl önce yasakladığı sözcükler arasında. Yaklaşık dört ay önce de Tunca Toskay, yapımcıları programlarında "yasaklı" kelimeleri kullanmamaları konusunda tam beşinci kez uyarmış, bir mektupla da bir güzel azarlamıştı. Geçtiğimiz birkaç ay içinde TRT çalışanlarına bir şeyler oldu. Değil programlarda, kendi aralarında bile gayetle "muhafazakâr" sözcükler sarfetmeye başladılar. Resim seçiciye "Tasnif-i Suret Elemanı", ışıkçıya ise "Nur-i Ziya Efendisi" şeklinde sesleniyorlar. simsim kayıt elemanının sıfatıysa "Zapt-ül-Suret Efendisi"ne değişmiş. Jenerik ve altyazılarda yazı karakterlerini belirleyenin adı da artık "Hattat". Yayın şefi "Neşriyat Amiri", denetçilerse "Murakıplar" diye anılıyorlar. TRT çalışanları ne yapsınlar, emir yüksek yerden, işi şakaya vurmuşlar işte!

HER YERDE VAKKO

DSP Muhalefet Sözcüsü Ülgen Salmaner DSP Muhalefet grubu adına bir basın toplantısı düzenledi geçenlerde. Toplantının başındaysa, gazetecilere not tutabilmeleri amacıyla işe yaramayan çeşitli evrakların fotokopileri dağıtıldı. Böylece fotokopilerin arka boş yüzüne not tutulabilecekti. Toplantı başladı. **Nokta** muhabiri de kendisine verilen evrak fotokopisini evirip çevirirken yazılı yüzünde ilginç bir yazışmayla karşılaştı. Bir mektubun fotokopisiydi bu. Hem de Salmaner'e gönderilmiş bir mektup. Metniyse aynen

Salmaner: Sorumlu ve de titiz bir tüketici...

şöyle:

Sayın Ülgen Salmaner,

İkazınız üzerine mallarınızı görüp, tetkik ettirdim. Londra'da yapılan incelemede pantolonunuzun gül cinsi dikenli bir bitkiye veya çalıya temas ettiğini bildirdiler.

Üzüntünüze biz de iştirak etmekteyiz, pantolon, ayakkabı, çorap Avrupa olmasına rağmen yükümlülüğü biz üstleneceğiz. Bu konunun telafisi için mağazamızdan yapacağınız ilk gömlek, pantolon, ayakkabı ve çorap alışverişinizde size %50 iskonto uygulanacaktır.

Bu vesile ile selam ve sevgilerimizin kabulünü rica eder, başarılı işler dilerim.

Saygılarımla
Vitali Hakko

Anlaşılan Ülgener Vakko'nun ithal ettiği giyim ürünlerinden satın almış ve malların başına bir şeyler gelmişti. Vitali Hakko da zararla bizzat ilgilenmişti. Alıcı ünlü, satıcı ünlü... Alıcı titiz, satıcı daha da titiz.... Üstelik mektubun ele geçiş biçimi ilginç mi ilginç... İlgilenmemenin mümkünü var mı? Ülgener toplantının sonunda basının kendilerine "darbeciler" gözüyle baktığını ama "darbe" değil, gerçekte, devrim yaptıklarını söylemiş fakat yine de basını hoşgördüğünü belirtmişti. Dileriz mektuba gösterdiğimiz ilgiyi de aynı hoşgörüyle karşılar.

İSLAMİ YAPTIRIM

İslamcı kesimin birkaç aydır yayınlanan yeni bir dergisi var: Kitap Dergisi... Zaman Yayıncılık'ın çıkardığı bu dergi İslami yayın ve kitapları tanıtıyor. Derginin haziran sayısında bir sayfalık bir ilan yer aldı. İlan okuyucularını "televizyonlarını kapatıp, teyplerini açmaya" çağırıyor ve Zaman Yayıncılık'ın Sesli Yayınlar Serisi'nden kasetler pazarlıyordu. Kasetlerde "Marşlarla Afganistan"ı, "Mus'ab Bin Umeyr-Bant Tiyatrosu"nu, "Sorulu Cevaplı Hacc Rehberi"ni dinleyebilirdiniz. Ayrıca bu kasetlerle "evinize mesajlar da gelecekti." Sayfanın kenarındaysa bir uyarı gözümüze çarptı. Uyarı Müslüman olup da, yine de köşeyi dönme özlemiyle yanıp tutuşanları hedefliyordu: "Özel stüdyoda dolby sistem orijinal kasetlere kaydı yapılan ve özel ambalaj içinde satışa sunulan kasetlerimizi izinsiz olarak çoğaltıp satanlara 'ahiret gününü' hatırlatırız"!

Sağda yukarıdan aşağıya yazılı cümleye lütfen dikkat!

MEHMET TEL NOKTA

Dr. Debakey ve Dr. Doğan: Birinin adına bir basın toplantısı düzenlendi, öteki de toplantıda kendini "zoraki rakip" ilan etti

DEBAKEY Mİ, DOĞAN MI?

Geçen hafta Turgut Özal'ı ameliyat eden Dr. Debakey ve meslektaşları Dr. Attar ve Dr. Gotta ülkemizdeydiler. Bir de basın toplantısı düzenlediler. Kalp hastalıklarına ilişkin merakları gidermeyi amaçladılar. Fakat amaçlarında başarılı olamadılar. Daha doğrusu merakları onlar değil de, basın toplantısında tercümanlık göreviyle bulunan, Amiral Bristol Hastanesi'nden Dr. Hüseyin Doğan giderdi. Doğan toplantıyı karman çorman etti, hallaç pamuğu gibi attı. Gazetecileri "kalp hastalıkları" konusunda fazla cahil buldu, sorulan soruları beğenmedi, beğenmediği soruların ardından gülmelere kaptırdı kendini. Bazı sorularıysa Debakey'e tercüme etme zahmetine bile katlanmadan "Ben yanıtlayabilirim" diyerek başladı anlatmaya. Üstüne üstlük her cümleye "Kanımca... Bana göre... Ben böyle düşünüyorum"larla başlayarak. Gazetecilerin ve Amerikalı doktorların şaşkın bakışları arasında, iş artık Debakey'in bazı yanıtlarını da tercüme etmemeye varınca, Amiral Bristol Hastanesi'nin başhekimi Dr. Winkler araya girdi ve Doğan'ı uyardı. Ama boşuna! Aynı tekelci tutum berdevam... Garip duruma fazlasıyla bozulan gazeteciler daha fazla dayanamadılar Doğan'dan uzmanlık sahasını, "kim olduğunu" arz etmesini rica ettiler. Yanıtsa oldukça açık ve netti: "Peki siz kimsiniz?"

Mesela!

Hamdi Mert, Tercüman gazetesinde, Cuma Sohbeti köşesinde diyor ki:

"Eşkiyaya 'terörist' adını, takalı, eşkiyalık adeta sevimlileşti. Her gün ışıklı ve renkli camda eşkiyanın etkileri öyle bir anlatılıyor ki, eşkiyalık nedir bilmeyenler de, 'terör' denilen o meçhule alimallah adeta özendiriliyor.

Bu millet, içerden ve dışardan gelecek her türlü tehlikeyi milletçe göğüsler... Çanakkale'yi, Dumlupınar ve 30 Ağustos'u yapan; Anzavur ve nice Celali isyanlarını bastıran millet, uzaktan kumandalı bir avuç türedi eşkiyayı kuyruğundan tutar, bütün dünya önünde teşhir ve terzil etmesini bilir..."

CİNSELLİĞİN SONU MU?

Aşk vâr, seks yok!

Elveda cinsel devrim, merhaba aile saadeti! 1960'lardan yirmi yıl sonra AIDS terörünü de arkasına alan muhafazakâr cinsellik anlayışı dünyaya yayılıyor.

AIDS terörünün henüz piyasaya çıkmamış olduğu yıllarda punk'ların "1980'lerde sekse paydos!" diye bağrıştıkları bilinmekteydi. Boyalı başlarına doladıkları bantların ve burunlarındaki çengelli iğnelerin, şimdilerin Avrupa'sında sayıları hızla çoğalan, daha emniyetli seks ve risksiz erotizm anlamındaki 'safer sex' yanlısı grupların taşımaya başladığı semboller haline geleceğini ise kim bilebilirdi.

Kişilerin cinsel davranışlarında bir değişiklik, cinsellikten bir nevi kaçış gözlenmeye başlamıştı. Fransızların ciddi dergisi Le Nouvel Observateur, geçtiğimiz haftalarda cinsel devrimin hesabını görmek üzere olan "cinselliğe karşı devrim"i kapak konusu yapmıştı.

Yatak odası mollaları. AIDS terörüyle birlikte seslerini yükseltmeye başlamış olan "yatak odası mollaları", kendileri için bile hiçbir zaman var olamamış bir ahlak düzenini istemekteydi. Muhafazakârların, siyasal yapıda laikliğin zayıflatılması, sosyal yapıda ise bireyin değil, kutsal aile kurumunun temel

alınması biçiminde etkin olduğu biliniyordu. 1970'li yıllarda patlamış olan cinsel devrimin yıkmaya çalışmış olduğu tabular, bir bakıma bu yönetimlerin belli başlı dayanak noktalarıydı.

Yatak odası mollalarının baskıları artarken, cinsel devrimi 1970'lerde bizzat yaşamış olan kişilerin, yorgun ve biraz da dargın olarak, yirmi yıl önce yıkmaya çabaladıkları ahlak ve seks tabularını, şimdi tekrar muhafazakâr değerlerle harmanlamaya çalıştıkları gözleniyordu.

Özgürlük, eşitlik, kardeşlik. 1970'li yılların cinsel devriminin sloganları da belki, 1789 Fransız Devrimi'nin sloganlarıyla paralellik içinde değerlendirilebilirdi. Özgürlük, yani "cinsel özgürlük", eşitlik, yani "kadın-erkek eşitliği", kardeşlik, yani "herkesin birbirinin sevgilisi olabileceği kavramı" olarak konabilirdi. Cinsel devrimi yaratan kuşak da Fransız Devrimi'ni yaratanlar gibi, devrimi ancak sınırlı olarak gerçekleştirebiliyordu. Cinsel ve ahlaki tabular sarsılmış, ama aynen 1789 Fransa'sındaki gibi, toplumun tabanındaki perişanlıklar değişmeden kalmıştı. Bunun sonucu olarak da, cinsel devrimin sorumluları, aradıkları huzur ve güven ortamından yoksun kalarak ancak bir takım adacıklara sığınmış şekilde yaşamaya mahkûm duruma düşüyorlardı.

1970'lerde tabuları sarsan modern cinsel davranışlar.

1980'lerde sadakat yanlısı punklar

Dinlenmek mi, teslim olmak mı? 39 yaşındaki Pierre ve Christiane, 1970'li yılların cinsel devrimini ateşli bir şekilde yaşayanlardandı. Bir zamanlar örnek almış oldukları iki insan, Jean Paul Sartre ve Simone de Beauvoir'dı. Yani, bir bakıma ayrı evlerde oturan, çocuksuz sevgililer olmaktı istedikleri. Şimdi ise cinsel devrimle ilgileri pek kalmamışçasına, programa alıp dünyaya getirdikleri çocukları ile tam bir aile saadeti içinde yaşıyorlardı. "Başkalarıyla sevişebilirim ara sıra, ama karıma açıklamadan..." diyordu Pierre. Aslında ikisi de tekeşliliğin savunusunu yapmıyordu ama Christiane, pek pişmanlık da duymadan, "Artık pragmatik oldum ben" diye itirafta bulunuyordu. İkisi de temel ihtiyaçları olan güven içinde yaşayabilmek için toplumun tabularına boyun eğmeyi seçmişlerdi.

"Biri Diğeridir" adlı kitabın yazarı Elisabeth Badinter, bu durumu "On yıl önce gerekli olan bir patlamadan sonra bugün meydana gel-

mesi doğal sayılabilecek bir durulma'' olarak görüyordu. ''Cinsellik tabii ki fena bir şey değil,'' diyordu Badinter. ''Ama birkaç yıldan beri fenalık da yapabileceği biliniyor.'' Herkes gibi, yazarın aklından da cinsel temasla bulaşabilen hastalıklar, herpes ve tabii AIDS kısacası cani virüs geçmekteydi.

AIDS tam zamanında yetişti. Cinsel devrimin 1980'lerde çeşitli nedenlerle duraklayıp durulmaya yüz tuttuğu zamanda, sanki krizin haklılığını doğrulamak için ortaya AIDS terörü çıkıvermemiş miydi? Bu belanın def edilmesindeki zaafta, muhafazakâr hükümetlerin bilimsel araştırma ve sağlık sübvansiyonlarını esirgeyici politikalarının rolü yok muydu?

30 yaşlarındaki Joelle adlı Fransız kadın, ''AIDS belki de tam zamanında yetişti'' diyordu. ''İnişli, çıkışlı bir yaşam yormuştu beni.'' Bu bir dinlenme miydi, yoksa bir teslimiyet mi? Belki de çokeşlilik kavramıyla yaşayan, bütün insanların tabulardan arınmış olarak birbirinin sevgilisi gibi yaşayabileceğine inanan kişiler giderek yalnızlığa düşmüş ve yoruluvermişti.

Tam gaz geri mümkün mü? Aslında köprülerin altından özgür sular aktıktan sonra geri dönüş pek de o kadar kolay değildi. Fransa'da Kamu Özgürlükleri Müdürü Dominique Latournerie tehdit altındaki gençliği korumak için pornoya sansür koyulmasını istediğinde, karşısında Fransızların %55'inin müthiş öfkesini buluvermiş-

Cani virüs ne zaman yakalanacak?

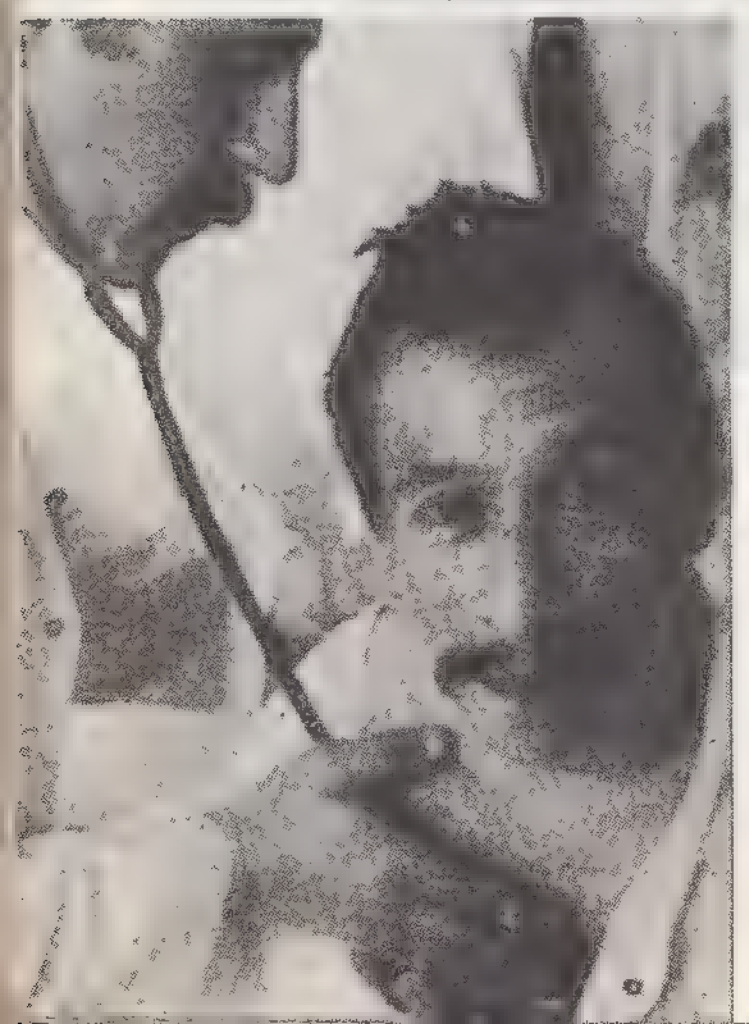

ti. Özel hayat, adı üstünde olduğu gibi özeldi. Devlet, kişiye davranış öğretemezdi. Sofres'un Figaro dergisi için yaptığı ankete göre Fransızların %84'ü AIDS'i utanç verici bulmuyor, herhangi bir hastalık olarak görüyordu. %64'ü ise bu illetin başlıca yayılma nedeninin eşcinseller olduğunu belirtiyordu.

Fransa yakasında görünürde pek değişiklik yok gibiydi. Yine boşanan boşananaydı; Aileler parçalanıp duruyor, doğurganlığın bu kadar teşvikine rağmen oran hâlâ 1,9'da duruyordu. Peki neydi değişmekte olan? Büyük ölçüde değişim, kuşkusuz, genç kuşak üzerinde izlenebilmekteydi.

Aspirin ister gibi. Fransa'daki eczacılar gençlerin aspirin ister gibi prezervatif istediklerini vurguluyordu. Kızların, oğlanların kot pantolonlarının arka ceplerinden prezervatif sarkması olağan manzaraydı.

CSA anketine göre yaşları 13 ile 19 arasındaki Fransız gençlerinin %79'u itimat ve sadakati ön planda tutuyordu. Evlilik şart değildi ama, evlenildiği takdirde mutlaka sadakat gerekliydi. İlişki bitince derhal boşanılmalıydı. Öte yandan, kıskançlık, cinsellik kadar doğal bulunuyor, doğallaştırıldığı için de utanç duyulmadan sahip çıkılıyordu.

Nasıl bir erotizm biçimi? ''Eros'un Yaraları'' kitabının yazarı André Bercofft, ''Televizyonla doğmuş uzay çağı kuşağının kendine göre bir erotizm biçimini mutlaka geliştireceğinden eminim.'' diyordu. Ancak şimdilik eski formüllerin pragmatik biçimde yinelenmesinden başka bir şey görülmüyordu. 18 yaşındaki Rossu'nun kendine göre bir 'iffet' programı vardı: ''Okulumun seksten önce gelmesine karar verdim. Aşk yapmak... Haa bu iş, lisede 15-18 yaşlar arası yapılabilir, veya daha sonra, vakit bulursanız fakültede. Bu iş bana da hayal kurdurmuyor değil yani, ama bu yıl değil, belki gelecek yıl.'' Yeni kuşaktan gençler rekabetçi kapitalist dünyada kişilik ve yerlerini bulmak için korkunç bir yarışa girmekte ve tabii ki, cinselliği zaman kaybettiriyor diye bir kenara atmaktaydılar.

ABD'de okullarda risksiz ve emniyetli cinsellik dersleri okutuluyordu. Aşk ve cinselliği, cinsellik ve şefkati birbirinden ayrı kefelere koyan muhafazakârlar, gençler için

10 yıl sonra

Le Nouvel Observateur dergisi, bu gidişle, cinsel yaşamın toplumsal panoramasının tümüyle değişebileceğini belirtiyor. On yıl sonra ne olacak? Dergiye göre ilk akla gelen olası değişiklikler şöyle sıralanıyor:

- Cinsel temasla geçen hastalıklara yakalanmış olanların sayısında %30-40 artış olacak. 19-45 yaş grubunda her üç erkek veya kadından biri bu hastalıklardan birini kapmış veya virüsünü taşıyor olacak.
- Kadınlardaki kısırlık vakalarının %60'tan fazlası cinsel temasla geçen hastalıklardan kaynaklanmış olacak.
- En eski zührevi hastalık sayılan belsoğukluğu azgınlaşacak ve sadece Fransa'da yılda 450.000 vaka görülüyor olacak.
- İnsanların %90'ı için **sadakat** önemini koruyor olacak.
- Pornografik filmlere rağbet hemen hiç kalmamış olacak. Fransa'da 1976 yılında 10 330 000 seyirci saptanmışken bu sayı 1986'da 2 313 000'e düşmüştü.

aşkın, cinsellikten önemli olduğunu vurguluyor, AIDS terörünü de arkalarına alarak ''sağlık, da bir zevk'' gibi sloganlar atıyorlardı.

Eşcinseller de boş durmuyordu. AIDS'den ötürü bazı önlemler almakta oldukları bilinmekteydi. Paris'te açılan Jack-off Club adlı mastürbasyon kulübünde misafirlere 50 frank karşılığında krem ve kâğıt mendil sağlanıyordu. Slogan ''yarının doyumu, ellerin oyunu''ydu.

Bir yanda cinsel yobazlıklar, diğer yanda 1970'lerin cinsel devrimini gerçekleştirenlerde gözlenen yorgunluk, kaçış ve tabulara boyun eğme eğilimi... Belki en önemlisi de cellat AIDS virüsünün terörü... Bu ortamda genç kuşaklar prezervatif şemsiyesi altında yeni bir cinsellik biçimi, yeni bir erotizm gerçekleştirebilecek miydi?

Bu soruyu şöyle yanıtlıyordu yazar André Bercofft,''AIDS aşısı bulununcaya dek iki kişilik fantastik orjiler düzenlemeye devam edeceğiz.''

Yaşasın, Sümerolog olacağım!

Sümeroloji, Latin dilleri, Prehistorya, Hititoloji; yüksek öğrenimin kıyıda, köşede kalmış bu dalları giderek "bitkisel hayata" giriyor. Bilgiye ve bilime bakış, "ne işe yarar" anlayışı içine kapalı kaldığı sürece de iyileşme umutları yok!

Haziran sonunda yapılan üniversite yerleştirme sınavlarının sonuçları heyecanla bekleniyor. Sınav sonuçlarının açıklanmasıyla birlikte bir kısım öğrenci için hiç de hoş olmayan bir durum ortaya çıkacak, ilk tercihleri arasında yer almayan bir bölümde okumak zorunda kalan birçok öğrenci üniversite sisteminin "kurbanı" olacaklar. Bu "kurbanların" başında ise çağdaş Türkiye'nin modernleşme yolunda atacağı adımları kültürel olarak destekleyecek birimlerin öğrencileri yer alıyor. Bu bölümler, Prehistorya, Proto Historya, Hititoloji, Latin ve Yunan Dili Edebiyatı gibi bölümler. Tercih listesi yapılırken "abi, bu ne ya" gibi sorularla "ne işe yaradıkları" araştırılan bu bölümler, daha sonra "gırgırına" tercihler arasına alınıyor ve bir bakıyorsunuz kazanılıyor da.

"Maksat askerden yırtmak."

"Filolojilerin durumu içler acısı" diyordu, Adil Özbay, "bir insan dört yıl boyunca okuduğu bir dalda tek gelecek olarak lisan öğrenmeyi görürse, morali epey bozuluyor." Özbay nispeten itibarlı bir bölümün Fransız Filolojisi'nin öğrencisiydi, ama kendi deyimiyle bu "aşağılanmaya" fazla dayanamamış iki yıl okuduktan sonra üniversite sınavlarına bir kez daha girmiş ve "o hırsla" Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nü kazanmıştı. "2 yıl boyunca üniversite sınavlarına hazırlandım, o süre içinde kıytırık Fransızca bilgimle idare ettim, sınıflarımı da geçtim, eğitimin bana tek faydası hırs ve zaman kazandırması oldu" diyordu. Itri Uluç ise bambaşka bir şeyden şikâyetçiydi, lisedeyken Dostoyevski'yi ana dilinden okumanın büyük bir zevk olduğunu öğrenmiş sıra üniversite tercihlerini yapmaya geldiğinde bir heves Rus Filolojisi'ni tercihleri arasına almıştı, "zevkle de okuyacaktım bu bölümde ama bütün zevkimi kaçırdılar" diyordu. Itri, eğitimin yetersizliğinden yakınmayı düşünmüyordu, çünkü ancak bir yıl dayanabildiği için bu konuda konuşma hakkını başkalarına bırakıyordu. "Ben Rus Filolojisi'nde okuyanların şüpheli şahıs muamelesi gördüklerini fark ettiğim an, bir daha hiç gitmedim fakülteye. Hademesinden öğretim üyesine herkes bize şaibeli muamelesi yapıyordu. Bazı öğrenciler de daha çok tepkisel olarak bu şüpheleri doğrulayacak şekilde konuşuyorlardı."

Bu sahneler bilimsel eğitim vermekle yükümlü bir kurumda gerçekleşiyordu, traji-komik bir oyu-

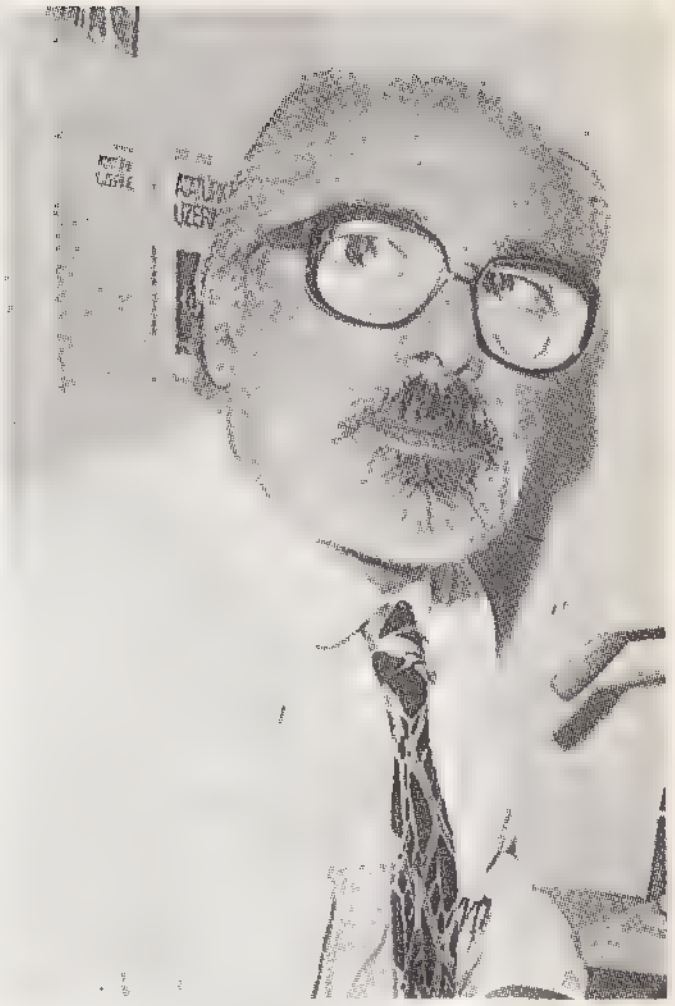

ERZADE ERTEM/NOKTA

Prof. Emre Kongar: "Eğitim ile istihdam arasında eşgüdüm..."

Adlarını bile duymadıkları bilim dallarının okutulduğu fakültelere giren öğrenciler, "hasbelkader" okuyorlar...

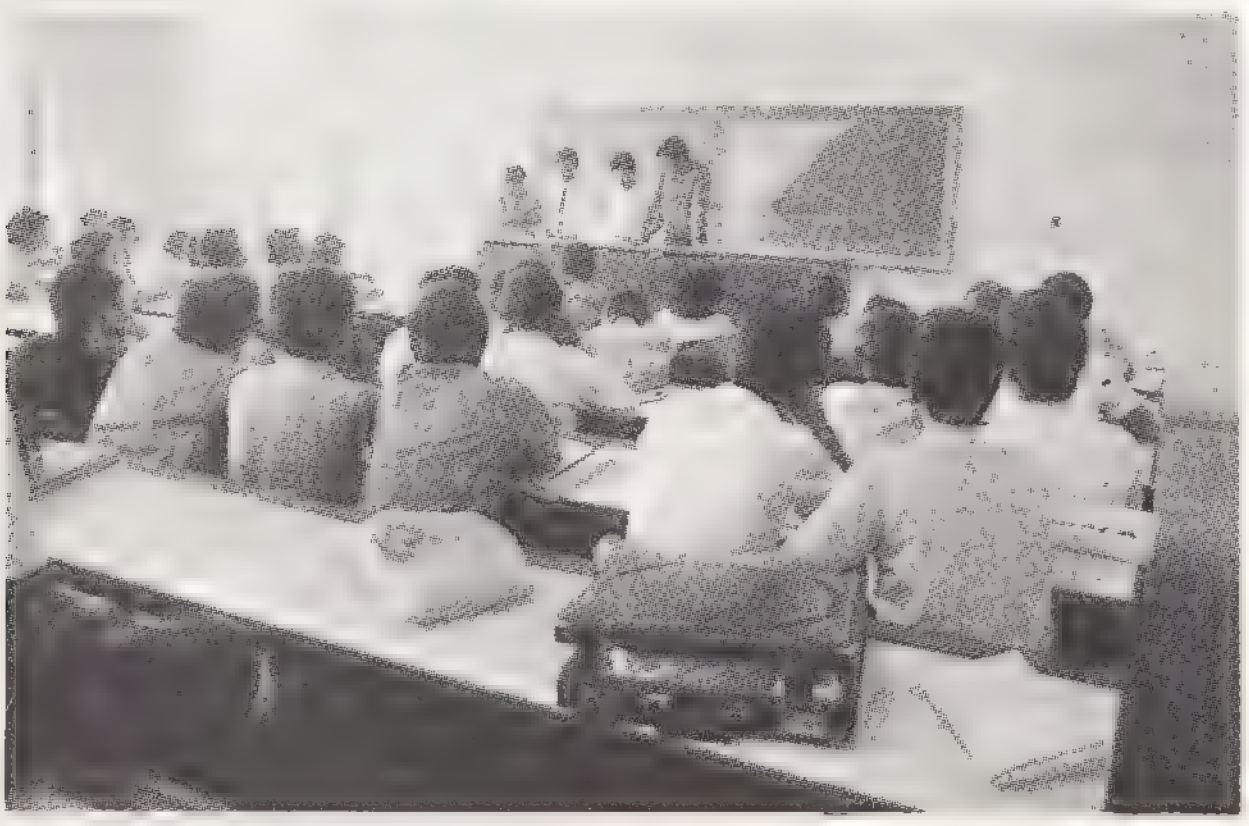

BATUHAN KIRAN/NOKTA

Ayşegül Alptekin: "Bilmediğimiz konular 'biliyorsunuz' diye derslerde geçiliyordu"

ERZADE ERTEM/NOKTA

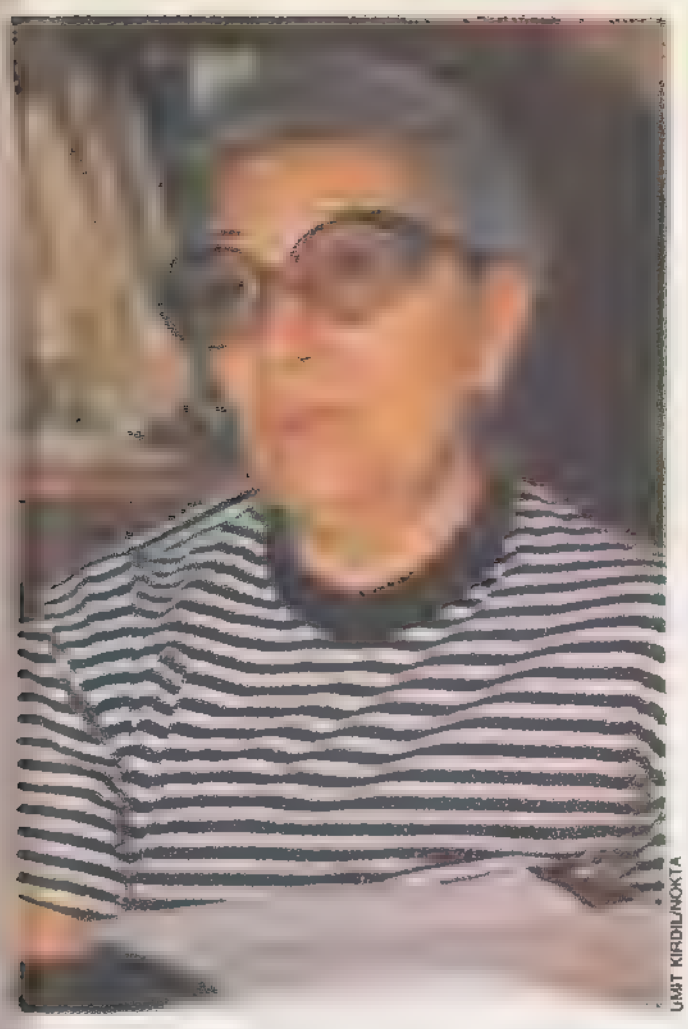
UMIT KIRDIL/NOKTA

Prof. Nephan Saran: "YOK'ün kaldırttığı bitirme tezleri mutlaka yapılmalı"

ERIK MOLBERG-HANSEN/ NOKTA

Hilmi Yavuz: "Toplumumuzda bilgiden işe yararlık bekleniyor"

nun oynandığı bir tiyatro sahnesinde değil, "Ben kolej mezunuyum filoloji son tercihimdi, stepne bölüm işte. Orayı kazanınca uzun süre arkadaşlara görünmedim, 'nereyi kazandın' diye sorulunca ne diyecektim ki?" Bahadır Toker böyle diyordu ve daha sonra işi serseriliğe vurduğunu, okulun nasıl gittiğini soranlara "ne okulu ya, askerlikten yırtmak için takılıyoruz işte" dediğini ekliyordu sözlerine. İşin asıl acı olan yanı, Bahadır'ın bu söylediğine inanmamasıydı, okuduğu süre içinde bölümünü sevmiş, derslerden zevk almıştı. "Böyle söylesem kimse inanmaz ki, mecburen öbür türlü konuşup, derdimi anlatabildiğim bir iki arkadaşla da zevklerini paylaşacaktık öğrenimimin." Bu açıdan bakıldığında sorunun yetersiz bir eğitim almış olmanın yanı sıra psikolojik problemler yaratabileceği açıkça görülüyordu.

Paçavralar. Psikolojik sorunlar sadece öğrenci kesimiyle sınırlı değildi. İstanbul Üniversitesi Latin Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı Müzehher Erim'in kız öğrencileri "paçavralar" diye sıfatlandırdığı, onları "koca bulmak için okula gelmekle" suçladığı eski öğrencileri tarafından anlatılıyordu. Anlaşılan bu bölümlerin uğradığı statü kaybı, bazı öğretim üyelerinin soğukkanlılığını kaybetmesine sebep oluyordu. Bu bölümün mezunlarından Ayşegül Alptekin, eğitimin yetersiz olduğunu söylüyor, "hiç bilmediğimiz konular, 'biliyorsunuz' diye derslerde geçiliyordu" diyordu. Nurullah Ataç'ın Latince ve Yunanca eğitimini çağdaşlaşmanın temel koşullarından biri olarak gördüğü zamanlardan bu yana köprülerin altından çok sular akmıştı ama, bu bölümlerden Batı edebiyat ve felsefesinin temelini oluşturan eserleri merak ettirip, okutacak kadar da bir nüve oluşturmasını beklemek fazla sayılmazdı. Ama bunun bile başarıldığı söylenemezdi. Ayşegül Alptekin Latin Dili ve Edebiyatı eğitiminin tek faydasını yaptığı bir İtalya gezisinde görmüştü, Vatikan'a gittiğinde her gördüğünü anlamıştı. "Hiçbir anlamı olmayan bir eğitim gördüğüm düşüncesini, kısa bir süre için de olsa unuttum" diyordu. Herkesin böyle bir mutluluk için bir Vatikan gezisini göze alamayacağı düşünülürse, bunun bir çözüm yolu olmadığı kolayca görülüyordu.

Ne yapmak gerekir? Bizim toplumumuzda bilgiden öteden beri "bir işe yararlık" beklendiğini söyleyen Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Hilmi Yavuz bunun gelenekten kaynaklandığını, İslam toplumlarında da üretilen bilgiden pratik ve somut bir yarar gözetildiğine işaret ediyordu. "Bugünün gençlerine gelecek için verilen kimlik imajı, onların bol para kazanarak, rahat yaşayabilecekleri bir takım işleri seçmelerine ilişkindir. Felsefe, Tarih, Sümeroloji, Ejiptolojinin de bu imaj içinde elbette yeri yoktur." Böyle diyordu Hilmi Yavuz ve bu sözlerin içinde durumun düzelebileceğine dair bir işaret yoktu. Somut sorunlar açısından bakıldığında da aynı karamsarlığın sürdüğünü gözlemek mümkündü. Prehistorya bölümü öğretim üyelerinden Güven Arsabük "Lisans düzeyinde kesinlikle yeterli eğitim veremediklerini, prehistorya konusunda bir şeyler öğrenmek isteyenlerin mutlaka lisansüstü eğitim yapmaları gerektiğini" söylüyordu. Bu tür 'zoraki' çözümlere diğer bilim dallarında da başvuruluyordu. Bütün bu bölümlerin kronik sorunu olan öğrenci izdihamının altından toplam 5 elemanla kalkmaya çalışan Sosyal Antropoloji Bölüm Başkanı Nephan Saran'ın verdiği örnekler ilginçti. YÖK'ün devreye girmesiyle kaldırılan bitirme tezlerinin gerekli formasyonun edinilmesi için mutlaka yapılması gerektiğini düşünen Prof. Saran, bitirme tezini ders programının içine yediriyordu. Bu durumda eskiden bir yıl içinde yapılan tezin birkaç ayda yapılması gerekiyor, düzey düştüğü gibi, öğrenciler de baskı altında kalıyordu. Bu konuda, Türkiye'de üniversite eğitiminin ciddiyetini kaybettiğini söyleyen Emre Kongar, "en fazla yılda 1-2 uzmana gerek olan dallarda her yıl 30-40 mezun verildiğini" belirtiyordu. Kongar'a göre "yapılacak iş bir an önce eğitim ile istihdam arasında eşgüdümün" sağlanmasıydı.

Ya öğrenciler? Tüm üniversite sisteminin düzeltilmesiyle ilgili bu tür çözümler Mine Başkaya'yı pek ilgilendirmiyordu. Mine 2 yıl Latin Dili ve Edebiyatı bölümüne devam etmişti. Bu zaman içinde "yanılmak insana özgüdür" deyişinin Latincesi olan "erare humanum est" cümlesini anlayacak düzeye gelememişti ama, en büyük yanılgısının bu eğitimi sürdürmek olduğuna karar vermişti. Yeniden girdiği üniversite sınavlarında onu bir sürpriz bekliyordu. DPT'nin sınava katılanlara dağıttığı anket formunda üniversiteye niçin girmek istiyorsunuz cevabının şıkları arasında "evlenmek için" şıkkı vardı. Yoksa, bugünkü yüksek öğrenimi düzenleyen zihinler söz konusu güdük kalmış bilim dallarının "ne işe yaradığı" sorununu çoktan çözmüşler miydi? ●

Son Yahudi'nin bekleyişi

Ankara'nın 2 bin yıllık Yahudi Mahallesi, önümüzdeki günlerde belediyenin yollayacağı yıkım araçlarıyla tarihe karışacak. Son Yahudi, Sara Hanım o yıkım gününü hüzünle bekliyor.

Kutsal Şabat sabahıydı. "Bayan Sara", Şaharit'ten sonra, elli metre ötedeki camiden yükselen ezanla birlikte Alenu ve Kadis'i mırıldanmış, kapının önüne seğirtmişti. Birlik Sokağı'nın orta yerindeki, kapısı kilitli sinagogun önünden arabesk melodiler savurarak geçen bekâr taşra gençleri ile, "Yahudi Mahallesi"nin tek Yahudisi "Bayan Sara" yeni günü karşılıyordu.

Evet, bir tek Bayan Sara kalmıştı, koca "Yahudi Mahallesi"nde. Yoksuldu, yalnızdı; tıpkı nice Yom Kippur'lar, Purim'ler, Şukot'lar görmüş, kandillerine Minha'lar, Arbit'ler sinmiş Ankara Sinagogu gibi. Kargı Sokak'tan, Birlik Sokak'a dönünce, Araf ailesinin konağının tam karşısında, üzeri demir Şaday'lı iki kapısıyla yine de ayaktaydı bu yapayalnız tapınak. Bayan Sara, bu eski yapının önünde bir fotoğrafının çekilmesine anlam veremiyordu. Sanki tüm yaşadıkları yalandı, sanki erkek kardeşlerinin Berit'i burada yapılmamıştı. Yitirilen bir dostun tabutuna dokunur gibi, yeşile boyalı demir kapıya ellerini hürmetle yaslarken, son sözleri, "Gidin, artık. Bir daha gelmeyin" oluyordu. Kimseye gereksinimi yoktu. Dilenci miydi ki, elbet dökerdi kendisine verilen yemekleri...

Öyle bir iki yüz yıllık da değildi hani, Ankaralı Yahudilerin hikâyesi. Musa'nın müritleri, herkesin bitpazarı olarak bildiği, itfaiye alanının hemen iki yüz metre kadar arkasında, Samanpazarı'nın yanı başındaki bölgeye, yani "Yahudi Mahallesi"ne aşağı yukarı iki bin yıl önce yerleşmişlerdi. Üstelik, şimdi nerede olduğu bilinmeyen bronz bir sütun üzerine Roma İmparatoru Augustus'un Yahudilere tanıdığı haklar ve bu hakların korunması ile ilgili ahkâm nakşedilmişti.

Derken 1492 diasporasıyla İspanya ve Portekiz'den sürüldükten sonra Osmanlı İmparatorluğu'nca kabul edilen Yahudilerin bir bölümü, Ankara'daki soydaşlarına katılıyordu. Anadolu'nun göbeğinde sakin ve sessiz bir yaşama devam ederken, Padişah II. Mahmut Ankaralı Yahudi tebasına bir ihsanda bulunuyor ve bir fermanla, Romalılar döneminden kalma sinagogun üzerine bir yenisinin yapılmasına izin veriyordu. 1907 yılında orası burası yıkılıp dökülen Ankara Sinagogu büyük bir restorasyon geçirerek, bugünkü biçimini alıyordu.

70'li yılların ikinci yarısında Bayan Sara dışında mahallede Yahudi kalmıyordu. Ankara Sinagogu da çocuklarını yitiren gözü yaşlı bir ana gibi kalakalmıştı. Tapınağın hemen arkasındaki ölü yıkama yeri de ölüsüzlüğe mahkûm olmakla kalmıyor, moloz yığınlarıyla çevrili, orasında burasında boş içki şişeleriyle, bir çöplük görünümü alıyordu.

Sinagoga bitişik, Öztürk ailesinin ahşap evinin dehlizlerinden geçerek yan bahçeye çıksaydı Umberto Eco, ve deri kaplı, yıllardır el değmemiş Tevrat'ları görseydi, belki yeni bir romana başlardı... Orada öylece duruyordu; uydurma bir kulübenin içinde, yüzlerce kitapta binlerce İbrani harfi; karın, yağmurun, rüzgârın ortasında...

"Anca seksen kişi varız." Avram Kızılgül, 1327 yılında, "Yahudi Mahallesi" Kanas Sokak 4 numarada doğmuştu. "İlkmektebi bitirip" iş yaşamına atılmıştı. "O vakitler mahalleli büyük bir dayanışma içinde"ydi, hele Ankara Sinagogu bütün kutsal günlerde "dolar taşar"dı. "Yom Kippur'da olsun, Purim'de olsun, bütün mahalle halkı, şimdi kapısında kilit vurulu olan bu ibadethanede bir araya gelir"di. Cumartesileri şöyle anlatıyordu Kızılgül, "O zamanlar kutsal Şabat'lar günlük hayatın vazgeçilmez parçasıydı."

"Şartlar değişmiş", 1930'larda

FOTOĞRAFLAR LEVENT BOYACIOĞLU

Sara Hanım iki bin yıllık mahallesi tarihe karışana kadar evini bırakmamaya kararlı

Yahudiler bir zamanlar 600 kişi oldukları mahallede, bugün ancak anılarda yaşıyorlar

altı yüz kişilik nüfusa sahip Yahudi Mahallesi'nde hiç Yahudi kalmamıştı. Ankara'nın Yahudi nüfusu şimdilerde seksen kişi ya var ya yoktu. Onlar da dağınık semtlerde oturuyorlardı. Eski mahallesini anlatırken, "Hikmet, Necati, Artin ve Mustafa ile yaptığı, heyecanlı futbol maçlarının yanı sıra, 'Milli Şef'-in Varlık Vergisi yahut II. Büyük Savaş sırasında, kahverengi üniformalı "amele taburları"nda, silah yerine kazma-kürekle askerlik yapan Yahudi gençleri aklına geliyordu. "Gençlerin dine ilgisi biraz zayıf" derken, onları birleştiren yegâne gücün Museviliğin, Ankara'-daki iki bin küsur yıllık serüvenini sonuna yaklaştığını ara sıra dolan gözleri gizleyemiyordu. Öyle ya, artık Roh Hahana'yı da Yom Kippur'u da, Neve Şalom baskınından sonra, polis gözetimi altında geçirebiliyorlardı...

Nice Yom Kippur'lar, Purim'ler gormuş Ankara Sinagogu'nun kapısı artık kilitli.

Yahudi Mahallesi'nin kırk yıllık manavı Mehmet Kayalı'ya göre de onlar "kavgadan gürültüden uzak", "sakin" insanlardı. Kimsenin "hakkını" yemezlerdi. Bir keresinde, ağır tarttığı için elinde meyveler, "şakır şakır" yağmur altında geri dönen Aron Efendi'nin kendisine "Yazıktır, çocuklarının rızkını başkalarına dağıtma" diyerek fazladan para verdiğini anımsıyordu.

Komşusu Münevver Hanım'ın, "Bizim verdiğimizi yemez ama olsun, vermezsem içime sinmez" diyerek uzattığı karpuz dilimini, belki de ilk kez yiyecekti Bayan Sara. O süregen yaşamaya küs tavrıyla yıkık dökük evine doğru yola koyulurken **Nokta** muhabirine yine "Gidin, bir daha gelmeyin" diyordu. Belediyenin yıkım kararıyla, yakında anılardaki yerini, ezik bir nostaljiye dönüştürüverecek olan Yahudi Mahallesi'nin son Yahudisi Sara, komşularından pek şikâyetçi değildi. Komşularının en çok hoşuna giden şakası, kendisinden Kelime-i Şahadet getirmesini istemeleriydi. O zaman Bayan Sara şöyle diyordu: "Eşhedü enne ilâhe illallah ve eşhedü enne Musa er resulullah..."

Levent BOYACIOĞLU

TELEVİZYON / GÖSTERİLMEYEN FİLMLER

Bekledim de görmedim

Âşık Kadınlar, Yaban Çilekleri, Milano Mucizesi ilan edilip de gösterilmeyen filmlerden sadece bir kaçı. Bu filmler niye ilan edildi? Neden gösterilmedi?

"Yıllar önce ülkemizde yasaklanmış olan bu filmin kuşa çevrilerek ekrana geleceğini varsaysak da yine de görülmesi gereken bir film." **Nokta**'nın televizyon sayfalarında ünlü İngiliz yönetmen Ken Russell'ın ilk başarısı olan **Âşık Kadınlar** (Women in Love) bu satırlarla tanıtılmıştı. Ancak kehanet doğru çıkmış, 17 Nisan 1987 gecesi 2. Kanallarını açıp, bir sinema keyfi yaşamak isteyenler karşılarında Alan J. Pakula'nın **Katil Kim?**'ini bulmuşlardı. O da fena sayılmazdı ama, asıl fena olan **Âşık Kadınlar**'ın TRT'nin elinde olmasına karşın kolay kolay beyazcamda gösterilmeyeceğinin anlaşılmasıydı.

Neydi Russell'ın filminin günahı? D. H. Lawrence'ın romanından uyarlanan film, 1920'lerin İngilteresi'nde geçiyordu. İki kızkardeşle, varlıklı ve kültürlü iki erkek arasındaki ilişkilerin anlatıldığı filmdeki oyunuyla Glenda Jackson Oscar bile almıştı. İlk akla gelen, hayvan postları üstünde, alev alev yanan şömine karşısında iki genç ve çıplak adamın (Alan Bates ile Oliver Reed) güreş tuttuğu sinema tarihine geçmiş sahnenin TRT sansürcülerinin tepesini bayağı attırmış olması olasılığıydı. Ama filmlerin orasını, burasını gönülleri estiğince kırpmaktan hiç çekinmeyen sansürcülerin neden filmin tümüne kıydığını keşfedebilmek oldukça zordu.

Sakıncalı konular. 1986 Mayısı'nda gösterileceği ilan edilen İtalyan kadın yönetmen Lina Wertmüller'ın Kan Davası da aynı akıbetle karşılaşmıştı. Yine 1920'lerde, ama bu kez İtalya'da geçen filmin yasaklanmasının en önemli nedenlerinden birisi kuşkusuz, Sophia Loren'in üç erkeğin saldırısına uğraması, artı iki erkeğe birden tutkulanmasıydı. Ama işin içine politika da girince, Türk sinemalarında oynayan bu filme TRT "yetkilileri" vize vermemişlerdi. Bilindiği gibi 1920'ler, İtalya'da faşizmin yükseliş dönemleridir. Kara gömlekliler kendilerinden olmayan herkese kan kusturmaktadırlar. Buraya kadar olağan ama Loren'in âşıklarından birinin sosyalist bir avukat ve politikacı (Marcello Mastroianni) olması, üstüne üstlük faşistlerden iyice bir dayak yemesi ve çareyi ülkesini terk etmekte bulması **Kan Davası**'nın TRT'de başının yenmesine vesile olmuştu.

Yeni Gerçeklik akımının en ünlü isimlerinden Vittorio De Sica'nın 1951 yapımı **Milano Mucizesi**'nin kabahati olsa olsa Milano'nun varoşlarındaki yıkık dökük gecekondularda yaşayan yoksul insanların, büyük işadamları ile karşı karşıya gelmeleri olabilirdi. Mahallelerinden petrol çıkmasıyla uzaklaştırılmak istenen insanların toplu direnişlerini 1985 Şubat ayında ekranlarda göstermek birilerini tedirgin etmiş olmalıydı. Filmin Yedinci Sanat klasikleri arasında yer almasının ne önemi vardı ki? Hele hele birçok eleştirmen tarafından "çağdaş bir peri masalı" olarak adlandırılan filmin finali neydi öyle? Mahallelerinden atılan yoksul kahramanların hepsi birer süpürge sopasının üstünde nasıl olur da "daha iyi bir dünyaya" doğru yola koyulabilirlerdi?

B.B.'nin fendi sansürü yenemedi. Sinemada çığır açan bir diğer akım olan Yeni Dalga'nın bir numaralı adı Jean-Luc Godard'ın ilk filmlerinden olan **Tiksinti** (Le Mepris) de defalarca ilan edilip TRT'nin sonradan depoda çürütmeyi yeğlediği filmlerdendi. Bir senarist (Michel Piccoli), onun karısı (Brigitte Bardot), bir yapımcı (Jack Palance) ve bir yönetmen (Fritz Lang)

Sophia Loren'le Giancarlo Gianni, TRT'nin tümden yasakladığı, "Kan Davası"nın ırza geçiş sahnesinde

Ken Russell'ın "Âşık Kadınlar"da TRT'nin gazabına uğrayan filmlerden

arasında geçen film, Godard'ın birçok kendine özgü yönlerini daha 1963 yılında ortaya koyması bakımından Türk izleyiciye de çok ilginç gelebilirdi. Ancak B.B.'nin varlığı filme doğal olarak erotizm getirmiş ve büyük olasılıkla bu nedenle sansüre takılmıştı. Eleştirmenler Godard'ın en büyük "kusurunun" en "açık" sahneleri daha jenerikte koyması olarak gösteriyorlardı. Çünkü bu sahnelerin makaslanması, jeneriğin gösterilmemesine yol açacak, izleyici de neyi izlediğini anlayamayacaktı!

TRT'nin aylar öncesinden duyurduğu fakat sonradan göstermediği bu örneklere daha birçokları eklenebilir. Örneğin Black Edwards'ın Bo Derek'li **S.O.B.**'si, George Hamilton'un bir Dracula parodisi olan **İlk Isırışta Aşk**'ı (Love at ve First Bite), genç Fransız yönetmen Jean-Jacques Beneix'in **Hendekteki Ayışığı** (La Lune dans la Caniveau) adlı İsabelle Adjani ve Gerard Depardieu'lü filmi, John Cassavetes'in **Gloria**'sı... Bu filmler şiddet, seks, ensest öğeleri içerdikleri için sansürcüler kendilerini "vicdanen rahat" hissedebilirlerdi belki ama ya İngmar Bergman'ın başyapıtlarından **Yaban Çilekleri**'ne nasıl bir gerekçeyle karşı çıktıkları özellikle sinema eleştirmenlerinin merak konusuydu.

En son olarak Sinema Günleri '86'nın ilgi çeken filmlerinden İngiliz yönetmenin Nicholas Roeg'in **Önemsizlik**'i (Insignificance) ilan edildiği günde gösterilmeyince yeni bir merak başlamıştı. Acaba seslendirme gibi teknik bir sorun mu söz konusuydu, yoksa "örf ve âdetlerimize bir saldırı" mı? 1985 yapımı bu filmde Roeg, Albert Einstein, Marlyn Monroe, Senatör McCarthy ve ünlü bir beysbolcuyu bir araya getirmişti. Roeg filminde "gerçek, mistik, melodramatik bir fars yaratmaya çalıştığını" söylemişti bir söyleşide. Sinema Günleri'nde filmi izleme şansı olmayan Türk izleyicinin, yönetmenin bunu başarıp başaramadığını anlamak için video sahibi olmaları gerekiyor. Çünkü "önemsizlik" dışında "belirsizlik" olarak da Türkçe'ye çevrilebilecek olan **Insignificance**'ın TRT ekranlarında görünüp görünmeyeceği belirsiz.. ●

"Alabildiğimiz en iyi netice bu"

Televizyon Sinema Daire Başkanı Faruk Bayhan, ilan edildikten sonra yayından kaldırılan filmlerle ilgili olarak **Nokta**'*nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Televizyonda gösterileceği açıklanan bazı filmler daha sonra hiçbir gerekçe gösterilmeksizin yayından kaldırılıyor. Bu uygulamanın sebepleri nelerdir?

Bayhan: Denetim. Bir de filmin gösterileceği günlerde toplumumuzu üzen bir konu varsa ortada, filmi yayından kaldırıyoruz, erteliyoruz.

Nokta: Toplumumuzu üzmekten neyi kastediyorsunuz?

Bayhan: Örneğin, "Balonun İpleri Kopunca" adlı film bankerlerle ilgiliydi ve gündemde bir banker sorunu vardı. Halkın yaralarını deşmenin gereği olmadığını düşünüyoruz. Ayrıca yine tren kazalarının insanları üzdüğü bir sırada "Tren Kazaları" ile ilgili bir film yayınlanamaz.

Nokta: Bir de denetimden bahsettiniz, sorun denetimse neden bu iş filmlerin ilanından önce yapılmıyor?

Bayhan: Denetim her bir film için 10-15 gün süren bir işlem. Ben özellikle haftalık programları basına 15 gün önceden vermek zorundayım. Denetimi beklersem bu hizmet gecikiyor. Listeleri basına verdiğimde metin denetimi bitmiş oluyor da görüntü denetimi yetişmemiş oluyor. Görüntü denetimden geçmeyince de film ilan edilmiş olmasına karşın yayınlanmıyor.

Nokta: Bu ertelenen ya da yayınlanmamasına karar verilen filmleri ne yapıyorsunuz?

Bayhan: Ertelenenleri bekletiyor ve daha uygun bir zamanda yayınlıyoruz. Yayından kaldırılanları da iade ediyoruz.

Nokta: Uygulamadaki bu sakıncayı ortadan kaldırmak için ne gibi bir önlem düşünüyorsunuz?

Bayhan: Biz elimizden gelen her şeyi yapıyoruz, alabildiğimiz en iyi netice bu. Denetim 4-5 kademeli bir olay, belki bunun için bir şeyler düşünülebilir, yani denetimin aldığı zamanı kısaltmak gibi, ama bu benim dışımda.

Nokta: Yani bu aksaklıkların önüne geçmek mümkün değil mi?

Bayhan: Denetim süresi yüzünden şimdilik değil.

SÖYLEŞİ / GÜNGÖR DİLMEN

"Tarih başka, tiyatro başka şey"

Geçtiğimiz günlerde muhafazakâr basınımızda bir "kültür fırtınası" koptu. Güngör Dilmen'in yazdığı, Yücel Erten'in sahneye koyduğu ve Yıldız Kenter'in sunduğu "Ben Anadolu" oyunu ağır biçimde suçlandı, eleştirildi. Oyun mayıs ayında ABD'de sahnelenecekken bilinmeyen nedenlerle gösteri ertelenmişti. Tam Kültür ve Turizm Bakanlığı oyunun ABD turnesini eylül ayına ertelediğini bildirmişken, "Ben Anadolu"nun "Türklüğü yok saydığı" suçlamaları patlak verdi. Bir gazete böyle bir gösteriye devlet desteği vermenin "büyük gaflet" olduğunu savundu. Birkaç gün sonra da bakanlığın oyunun yurt dışına çıkartılması kararını iptal ettiği yazıldı. **Nokta,** ***yaklaşık 30 yıldır oyun yazan Güngör Dilmen'in, yöneltilen eleştiriler karşısındaki görüşlerini aldı.***

G. Dilmen: "Bayram değil, seyran değil, üç yıldır oynanan oyun yeni mi fark edildi?" diye soruyor

Nokta: Sayın Dilmen, bütün bu "gürültü" sizce neden koptu?

Dilmen: Doğrusu ben de bilmiyorum. Oyun yazılıp sahneye konulalı üç yılı geçti. Üstelik oyun daha önce ABD ve İngiltere'de sahnelendi. Durup dururken ve hiç de güncel olmayan bir konu ortaya çıkıyor.

Nokta: Eleştirilere bakılacak olursa, en çarpıcısı, oyunda bir kere bile Türk ve Müslüman sözcüklerinin geçmediği iddiası...

Dilmen: Çok yanlış. Oyunda bu sözler gerektiği yerde, gerektiği kadar geçiyor. Bir kez bu oyun bir üçleme. Anadolu'nun üç dönemini anlatıyor. Pagan dönemini, Hıristiyan dönemini ve Müslüman-Türk dönemini ayrı ayrı canlandırıyor. Anadolu'nun bir Hıristiyan çağı var, bunu yadsıyamayız. Oyunda bu çağdan da bazı kişiler yer alıyor. Ama Hıristiyanlık öncesi çağdan, beni eleştirenler hiç söz etmiyorlar. Suçum "Ben Hıristiyan Anadolu" mesajı vermekmiş. Oysa aynı mantıkla pagan çağın yer alması nedeniyle çoktanrıcılık propagandası yaptığımı da iddia edebilirlerdi.

Nokta: Sizi "Ben Anadolu"yu yazmaya iten şeyleri anlatır mısınız?

Dilmen: Söylencelerden yola çıkarak Anadolu insanının bir serüvenini vermek istedim. Kişilerimin çoğu bir dram yaşayan kadınlar. Bir oyun yazarı da elbette bu dramın peşine düşecektir.

Nokta: "Türk halkının İyonya halkının bir uzantısı olduğunu göstermeye çalıştığınız" doğru mu?

Dilmen: Ben bu topraklardan gelmiş geçmiş bütün uygarlıkların varisi olduğumuz inancındayım. Türkler bu uygarlıkları yeniden yoğurdu. Ortaya bir Anadolu sentezi çıktı, ki bu benim açımdan çağdaş uygarlıktır. "Türklüğü yok saydığım" suçlamalarına gelince bu benim kendimi yok saymam demek olurdu. Temelsiz, çürük suçlamalar bunlar.

Nokta: Eleştiriler, sizin Ayşe Sultan'ın şahsında Osmanlı'yı bir güzel "haşladığınızı", Nakşıdil Sultan'ı zorla Hıristiyan olarak öldürdüğünüz gibi konularda yoğunlaşıyor...

Dilmen: Ben Ayşe Sultan'da güldürüye yatkın bir konu buldum. Bir kız ki, 6 yaşında başından ni-

"Ben, Anadolu" tek kişilik bir oyun ve geçtiğimiz yıllarda çeşitli ödüller kazandı

kâh geçiyor, çocuk yaşlarda dul kalıyor ve 6 kez evleniyor. Bu kişi, benim için ilginç bir tiyatro kişisidir. Nakşıdil Sultan konusunda da şunu belirteyim. Ben tarih yazarı değilim, tarihi öğrenmek isteyen tarih kitabını alır okur. Nakşıdil'in hayatında da birtakım söylenceler olabilir, beni çeken yanı da odur. Bir örnek vereyim. Ben III. Selim'in bir balona binip İstanbul göklerinde dolaştığına inanmıyorum. Fakat tiyatro açısından bana ilginç geldiği için bir gerçek olarak aldım. Bu tarihi gerçek değil, tiyatro gerçeğidir. Tarih başka, tiyatro başka şeyler.

Nokta: Bir sanat yapıtının içinden alınan belli bölümlerle, sözlerle değerlendirilmesi ve bu değerlendirmenin, bu örnekte olduğu gibi bazı çevrelerce kabul görmesi genel olarak sanatı nasıl etkiler.

Dilmen: "Ben Anadolu", oyun kişilerinin ağzından çıkan kimi sözlerin metnin bütününden koparılıp, çarpıtılmasıyla eleştiriye uğradı. Düşünün, oyun kişilerinden biri "ben Hıristiyan olarak ölmek istiyorum" dediği için neredeyse Hıristiyanlık propagandası yapmakla suçlanıyorum. Oyunda Halide Edip çocuk yaştaki bir Yunan erinin zavallı haline bakıp acıdığı için "şehit Mehmetçiklere acımamış" oluyorum. Bu suçlamaların hangi biri düzeltilebilir? Bir oyun kişisi "Kahrolsun Anadolu" diye de bağırabilirdi. Bu mantıkla oyunun ve yazarın mahkûm edilmesi akıl alır şey değildir ●

Bir şarkıdır İstanbul. Son kalan bütün ölümsüz güzellikleri, birer ayrı besteyi okur.

Tarihi, denizi, ormanları, akşamları ve geceleriyle, bütün şehir.

Tablolardan, gravürlerden ve ünlü fotoğrafçıların objektifinden, bir albüm.

Ve Çelik Gülersoy'un kaleminden.

Yakında Kitapçılarda
22 x 30 cm 184 Sayfa
Büyük boy albüm

BASINA YÖNELİK ÖNERİLERİNİZİ DİLE GETİRME OLANAĞI VERİYORUZ.

Okur-yayıncı işbirliğinin yararlarına içtenlikle inanıyoruz. Gelin, birlikte tartışalım.

Gelişim Yayınları'nca düzenlenecek okur söyleşilerine katılmak isterseniz, 169 66 80 no.lu telefondan Hakan Uyanık'a başvurabilirsiniz.

GARAJLAR DEDİĞİN

Sakalet kıyamet

Yaz bastırdı, yolculuklar artıyor!.. Anadolu'nun bütün otobüslerinin gelip gidip harman olduğu yer, Topkapı Otogarı.

Allööşş, varyete başlıyor! Bak efendim, kaç çeşit motorlu ve motorsuz burada harman olmakta.. Kaç biçim otobüs, Mercedes'i, Magirus'u, Mustubişi, Satarası, Nevpilanı, tek katlısı, çift katlısı, televizyonlusu, videolusu, aptesanelisi, hosteslisi, çift kaptanlısı, üç muavinlisi, iki muavinli bir yardımcılısı buralara girip girip çıkmakta... Kaç biçim vatandaş, köylüsü kentlisi, hırlısı hırsızı, iplisi ipsizi, saplısı sapsızı, çişlisi çişsizi, dağlısı gecekondulusu şehirlerarası otobüslere binip binip iniyor...

Hangi yönden gelirsen gel, seni ilk karşılayan içinde her cins cart rengin, türbe yeşili, naylon leğen turuncusu, gömlek mavisi, Marlboro kırmızısı, don sarısı, Ajda ve Zeki beyazı, asla pastel olmamak üzere her tür vurucu, kesici ve delici rengin kaynaştığı, gündüzün tozlu, geceleyin ışıklı tabelalar... Varan'ın en büyük, en küçük rakibi Aran... Çayırağası adında, bol çağrışımlı bir müessese... Adı her kasabada değişen bol çeşitlemeli Birlik otobüsleri... Deveciler, Develiler, Atan Kardeşler, Hakiki Öz Sürmeneli, En Bi Hakiki Öz Gerçek Sürmeneli... Yılların deneyimiyle, bir zamanlar Vehbi Koç'un, soyadını değiştirmesi koşuluyla tam 1 milyon lira teklif ettiği dilden dile söylenen Kâmil Koç (O zaman memur maaşı sekiz yüz, mebus maaşı iki bin lira)... Koç'un gerçeği olduğunu öne süren Hakiki Koç... Ve elbette, eski minderlerin, yeni asfalt yolların kralı milli otobüsçümüz Gazanfer Bilge!

Cizre İtimat... Kuzeyin kralları Ulusoy biraderler... Özdadaş... Düveloğlu... Ve, bütün bu lumpen firmalardan çalım farkıyla sıyrılıp yazıhanesinde ışıklandırmaya, arabasında temizliğe, yolculara dağıtılan suyunda PVC şişeye, hepsinden önemlisi, sürücüsünde uykuya ve dinlenmeye özen gösteren Bosfor ile Varan.

Bosfor, bir ihracatçıdır. Yurtdışına açılıyor. Varan, milli burjuva! Bosfor Avrupa'ya işçi ve orta halli turist taşır. Varan da taşır ama nedense yolcusu binlerce çığırtkan tabelanın curcunasından hiç mi hiç hoşlanmayan, arabesk dinlemeye

Ve işte Balkanların ve Ortadoğu'nun en büyük otogarı!

FOTOĞRAFLAR / ÜMİT KIRDİ ■ OKTA

dayanamayan, yol boyu sessizlik, güven ve temizlik arayan, elinden gelse uçağa binecek ama uçak biletine de parası yetmeyen orta halli vatandaştan oluşur gibidir. Bunlar bürokrat eşleri, temiz aile çocukları, gazeteci makulesi, emekli öğretmenler, orta kırat şirketlerin servis müdürleri gibi, nesilleri değilse bile satınalma güçleri hızla tükenmekte olan insanlardır. Gene de diğerlerinden daha pahalı bir Bosfor ya da Varan bileti alacak, alabilecek onurlarını titizlikle korurlar.

Ötekiler aman Allah. On kilometrede bir ördek toplamaya, olur olmaz yerlerde durup sidik gibi çay içirmeye, ak sakallı dedelerin hatırını kırmayıp "tali yollara" saparak farkını da almadan köye kadar bırakmaya meraklı, sabahın en olmayacak saatinde ayran, domates salçalı kaşarlı tost ve Ferdi Tayfur konseri molası vermeye özen gösteren "halk" tipi nakliyeciler oluyor.

Ve Topkapı. Balkanlar'ın ve Ortadoğu'nun en büyük otogarı. Türkiye'nin bütün otogarlarının hem özeti, hem "manzumesi", hem de bir tür kırık, paslı, dalgalı ve uzun süredir silinmemiş dev aynasında büyütülmüşü. Binlerce otobüs, binlerce, on binlerce insan.

Ses yükselticilerden, ya da hoparlörlerden, ya da "hoparlo"lardan bangır bangır müziğe benzer birşeyler yayılıyor. İri kalçalı, beyaz etli, bir ara kokaini deneyip bırakmış, çok iyi pilav pişirmek gibi bir de hobisi olan, Osmanbey'de ayakkabı mağazası sahibi olması kuvvetle muhtemel birinin dostu, kendini şarkıcı sanan bir hanım kızımız, gizli ve hisli duygularını dile getiriyor: "Hastayum bir şoföre..." Neden "hastayım" değil de "hastayum"dediği merak konusu.

Sucular su satıyorlar. Elbette, başka ne satacaklar? Bunlar belediyenin asfalt yapacağım diye kandırıp da bir türlü yapmadığı, ama erken seçimler gerçekleşirse yapılacağına muhakkak gözüyle bakılan toprak yolun üst başındaki çeşmeden eski bir yoğurt damacanasına doldurulmuş, içindeki klor oranı hayli kuşkulu sular... Elbiseciler elbise satıyorlar. Yola giden yolcuya elbise ne gerek? Ama "Topkapı garajlar"da mebzulen bulunuyor. Az kullanılmış koyu kahverengi, koyu mavi, en çok da boz rengi, gri takımlar, tek ceketler, tek pantolonlar. Tesettür telaşında bacılarımız için "bayan" pardesülerimiz de mevcuttur... Kolonyacılar kolonya satıyorlar. Pe Re Ja ara ki bulasın. Ege bölgesinin, hani o dağlara taşlara çivit boyayla kazılan, en yakası açılmadık, en bulunmaz markalarının üstelik çeşidi var. Zaten bir Esmen kolonyaları, bir Akçora gömlekleri, bütün bu "kerih" ayrıntılardan hızla sıyrılıp kapağı bir an önce Bodrum'a atmak isteyecek aydınlarımızın gözleri ve vicdanları önünde, bütün Ege yollarında iri kayalar üzerinden sırıtıp duracak, onları bir an yalnız bırakmayacaktır.

Sırtlarında dünyayı taşıyan kadınlar

Şu Susurluk haritadan silinmelidir(!) Zamanında nasıl "Menemen'i yakın!" denilmiş, sabahın beşinde uykulu gözlerle birdenbire yanan iç ışıklar ve sürücünün gevrek sesiyle verdiği müjde üzerine kendini ıslak, parıldayan betonun üzerinde, ayakları çıplak ya da tokyolu bir garibanın elindeki hortumu fırçaya bağlayıp hemencecik sulamaya giriştiği otobüsün ön camının böcek ölüleri kaplı aydınlığında bulan yolcu, köpüklü ayran içmekten geçmiş, Susurluk'u Bizanslılardan alıp zapteden Selçuklu komutanına da, buraya gelip yerleşim merkezi kurmayı akıl etmiş İyonyalılara da rahmet okumaktatır...

Can dışında her şey emanet edebilirsiniz!

Bisküvitçiler bisküvit, tesbihçiler tesbih, Selpakçılar Selpak, pişmaniyeciler pişmaniye, terlikçiler terlik, gazozcular gazoz satıyorlar. Hele şu yazlıkçılar bir ortalıktan çekilsin, Topkapı yakınlarından başlayıp Tekirdağ'a kadar uzanan cart sitesi, curt sitesi, bilmemne sitesi, feşmekân sitesi gibi üst üste, iki oda yirmi nüfus yalı-apartmanlarına, denize sırtlarını dönüp E-5'i seyrederek hafta sonu konuklarını beklemeye gitsinler; akmayan sularına, boşaltılmayan lağım çukurlarına, geç gelen gazetelerine kavuşsunlar, Silivri arabaları kalksın... Otogarın asıl ağır, hüzünlü, dertli, şamatacı, yoksul, kirli çıkın ahalisi o za-

Uçuş yüksekliğini kaptan pilot bilir.

Evindeymişçesine rahat! *67 vilayete jet servis*

man mekâna el koyacaktır... Çıkınlarını toplasınlar, üzeri eski bir tarakla yol yol çizili tahta sandıklarını terk edip komşunun kayınbiraderinin Köln, Stuttgart, ya da Wiesbaden Kaufhof'unda ucuzluktan aldığı plastik bavulu yüklensinler, alüminyum tabak içinde, tek şekerli, açık ve bol radyasyonlu çaylarından son yudumları alsınlar, otobüs şirketinin yazıhanesinde bilet keserken sakız patlatan "taze"ye seksen altıncı kez kalkış saatini sorsunlar, fırt fırt oraya buraya kaçan, Coca Cola isterim diye tutturan, hemen zırlamaya başlayan çocuklarına iki tokat patlatıp hakim olsunlar, ağır ellerini toprağa değil de betona basıp doğrulacaklar!

Yok, devrim mevrim yapmak için değil, o şairin hülyalı kafasında başlayıp biten bir düş. Otobüse binip yerleşmek için. Bavullar, sepetler, denkler, yorganlar, yumurtalar, tavuklar dikkatle sıralanacak, otobüsün alt tarafındaki bagaj bölümüne yerleştirilmeden illa başında durulacak, sonra gürültü patırtı geçip içeride mutlaka yanlış bir koltuğa, mutlaka başkasının yerine yerleşilecektir... Bayanlar bayan yanına, firmamız gayetle namusu mücessem bir müessese olup, dikkatsizce kesilen biletler yüzünden bayan yanına oturmak zorunda kalan kendi halinde, sessiz sakin, hatta hayli çekingen delikanlılara dağ başında, şoför-muavin ve yolcu işbirliğiyle çektiği meydan dayaklarıyla ünlüdür...

Yol boyunca size şişe suyu, limon kolonyasından birkaç damla, üçbeş Grisssini, gerekli yerlerde çay ve ihtiyaç molası bile vereceğiz, daha ne dırlanıyorsunuz? Çaylar şirketten, sayın yolcularımızın çay parası ödememeleri ve birden fazla çay da içmemeleri önemle rica olunur! Boru mu, birinci kaptan pilot konuşuyor. Hani o televizyon reklamlarında motor yağı, lastik, benzin reklamlarına çıkan bıyıklı, göbekli, babacan pilotunuz. Sıkı tutunun, pilot lafı boşuna değil, çünkü alçak uçuşa geçeceğiz. Kaptan pilotunuz uçuş mesafesini bilmem kaç kilometre, uçuş yüksekliğini 1 feet, uçuş süresini ise "Allah ne kadar kısmet ederse" olarak vermektedir... Az sonra ikinci kaptan ve muavin marifetiyle Orhan, Ferdi, Emrah, İbrahim faslına geçiyoruz. Daha önce TRT'den hava ve yol durumunu, denizcilere ve havacılara son duyuruları, yarınki programı ve İstiklal Marşı'nı dinleyeceksiniz!

Havalı kornalar Topkapı'yı inletiyor. Neyse ki burada, hiç olmazsa, Frank Sinatra'nın yirmi yıl önce meşhur ettiği Strangers in the Night'ı çalanlarından yok. Otobüsler giriyor, otobüsler çıkıyor. Metrekareye düşen balgam, magazin gazetesi artığı, kopuk bilet, pabuç teki, mısır koçanı, hıyar kabuğu, Maltepe izmariti oranı çok yüksek.

Otobüsler girip çıkıyor. Super Express AA First Class Service... Ne demekse? Eskiden hiç olmazsa Apollo Servis, Jet Servis gibi daha dökük, ama daha içten ve sıcak atraksiyonlar yapıyorlardı.(İki satır nostalji, dayanamıyorum.)

Birazdan kalkacaklar. Erbaa'ya, Şereflikoçhisar'a, Sandıklı'ya, İhsaniye'ye, Hafik'e, Arhavi'ye, Bismil'e, Beytüşşebap'a dağılmak üzere... Başkaları gelecek. Vize'den, Sultanhisar'dan, Akdağmadeni'nden, Beypazarı'ndan, İskilip'ten, Çokak'tan, Siverek'ten, Reşadiye'den... Bunun burası İstanbul. Alınan, altı yüzyılın intikamı...

Gelsinler. Yalnız, kaptan pilotun da, muavinin de belirttiği gibi, ayakkabı çıkarmak yasaktır!

Engin ARDIÇ

Becker'in sıkıntısı tenis mi yoksa "büyümek" mi? İş ve oynaş bir arada yürümüyor gibi!

TENİS / BECKER'İN BEKLENMEYEN DÜŞÜŞÜ

"Bum, bum", fisss?

Wimbledon'un son iki yıldaki starı Becker'in son turnuvada isimsiz bir kahramana yenilmesi Almanları şaşkına çevirirken Becker'in eski çalıştırıcısı Günther Bosch yeni bir yıldız yaratmak için kolları sıvadı.

"Bum Bum" Becker Wimbledon başlamadan iki gün önce ABD'nin Time dergisi ile yaptığı söyleşide "Başka gençler bir sürü konuda babalarına danışabilirler, ama ben 'ona' danışıyorum. Tenis, kadınlar, hayat gibi konularda bütün bildiklerimi ondan öğrendim."

Bahsedilen kişi Becker'in Rumen asıllı menajeri Ion Triac. Ancak birkaç gün sonra favori olarak geldiği Wimledon'da umursamaz tavırla çıktığı bir maçta isimsiz bir kahramana yenilmesi ve Alman ırkının üstünlük hayallerinin yarısının (diğer yarısı S. Grat ile ilgili) sokağa atılmasına neden olması üzerine Alman basını Triac'a ateş püskürmeye başlıyordu. Alman basını Triac'ın Becker'e kadınlar konusunda pek bir şey öğrettiğine inanmış görünmüyordu. Öyle ya bunca genç Alman kızı dururken 19 yaşındaki Becker'in kendisinden beş yaş büyük Monaco'lu Benedicte Courtin'in "kucağına kaçması" Triac'ın bu konuda etkisiz kaldığını gösteriyordu. Zaten Becker'in tenisi de pek ilerlememişti. Triac'ın, genç sporcunun hayatındaki diğer Rumen çalıştırıcı Günther Bosch'u da bu yıl uzaklaştırmasından sonra, sadece sert servise dayanan bir tenisçi olmaktan pek öteye gidemeyen ve çimen kortlu Wimbledon dışında sürekli başarısı da olmayan Becker, kızlar, disco eğlenceleri, yat gezileri derken tepetaklak oluvermişti. Zaten Monaco'ya yerleşerek Almanya'ya vergi ödemekten kaçınması da birçok Almanı rahatsız etmekteydi. Tüm bunların suçlusu herhalde eloğlu Triac olmalıydı. Peki ya kenara itilen, belki de Becker harikasının esas yaratıcısı, çalıştırıcı Günther Bosch? Triac kadar "tilki" bir adam olmayan, fakat tenis bilgisi ve hocalığı tartışılamaz Bosch, Becker'i hayatından silip sıfırdan başlamıştı. Gerçi Bosch artık özel otel suitlerinde kalmıyor, havaalanlarından Limuzin ile tenis sahalarına taşınmıyor, cebi milyonlar ile dolmuyordu ama hayatı yeniden heyecan doluvermişti.

1985 ve 1986'da Becker, Wimbledon'u kazanırken çalıştırıcısı ve koçu olan ve Centre Kort'taki görkemli zaferleri Triac ve Becker ile paylaşan Bosch, kendisine yeni bir yetenek buldu. 19 yaşındaki, 1.90 boyundaki ve 80 kilo ağırlığındaki

model atlet yapısındaki Christian Saceanu, Doğu Almanya'dan göç etmiş bir doktorun oğlu ve şu anda dünya klasmanında 178'inci (Almanya klasmanında 18'inci) durumda. Listelerde iki senedir sürekli yükselmesine rağmen Saceanu ancak Bosch ile çalışmaya başladıktan sonra ve bundan tam iki ay önce ilk defa bir Grand Prix turnuvası kazanabilmiş. 15000 Mark primli Graz Turnuvası Saceanu'nun ve Bosch'un birlikte yükselişinin ilk basamağı. İkinci Becker yolda mı?

ATP denilen profesyonel tenisçiler birliğinin bilgisayarlarında 1000'den fazla oyuncu kayıtlı. Bu oyuncular bilgisayara ancak son 52 haftada herhangi bir turnuvada (ATP tarafından kabul edilen) en az bir puan elde ettikleri takdirde geçiyorlar. En yüksek ATP puanlı 112 tenisçi turnuvalara doğrudan iştirak ederken diğerleri ekmeklerini eleme turnuvaları ile taştan çıkarmak zorundalar. Aslında turnuva organizatörleri kendi seçtikleri sekiz kişiyi de doğrudan finale sokabiliyorlar ama, bunlar genellikle turnuvanın yapıldığı ülkenin kendi tenisçileri oluyor. Saceanu dünya klasmanında sadece 178 numarada oturduğu için Bosch ve kanatları altına aldığı son öğrencisi adeta mahalle maçı düzeyinden başlayıp turnuva kapılarını aralamak durumundalar. Eğer Becker tepetaklak olur ve Bosch'un yeni adamı zirveye çıkarsa, bu Triac'ın Becker üzerindeki net etkisi hakkında sağlam bir fikir oluşmasına neden olacak.

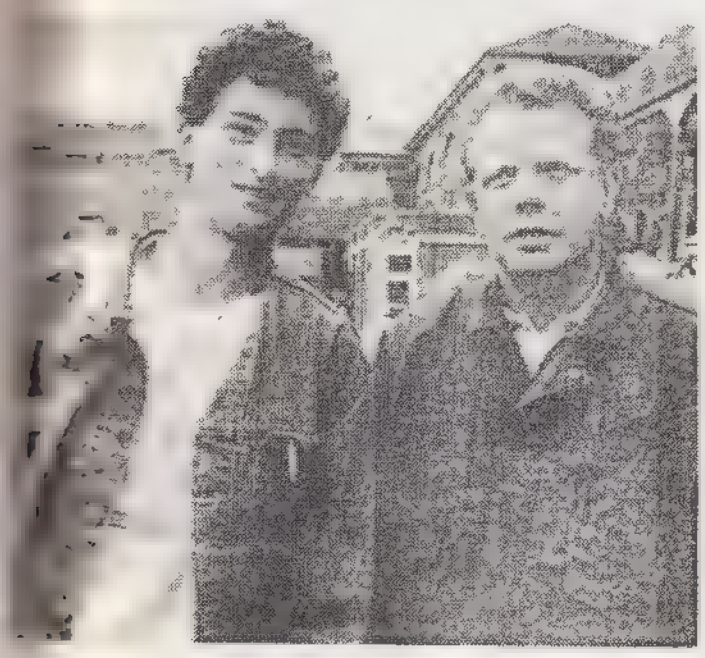

Saceanu zirveye çıkarsa Bosch kendini ispat etmiş olacak

Tabii, eğer olursa! O zamana kadar Triac'ın kaç milyon dolar götürmüş olacağı da esas tartışılması gereken konu.

Deniz GÖKÇE

Gazeteci (!) lik!.

İtalyanların bir "Paparazzi"leri vardır.. Şipşakçı.. Aniden ortalıkta biterler.. Biçimsiz bir poz yakaladılar mı, bunu skandal basınına büyük paralarla satarlar. Ancak biçimsiz pozun olay yaratması için, önemli kişilere ait olması gerekir. Bu önemli kişiler de genellikle, korumaları ile dolaştıklarından, paparazziler, sık sık papara yerler, ya da bir temiz dövülürler.

Geçen hafta sonunu Çeşme'de geçirdik.. Ve de ülkemizin en saygın gazete ve dergilerinin basın kartını taşıyanların, paparazzicilik peşinde olduklarını gördük...

İki ihtimal var.. Ya bu, örneğin yedi yıl arşivde çalıştıktan sonra eline makine verilerek foto muhabiri yapılanlar, dünyanın en saygın mesleklerinden biri olan gazetecilikle, şipşakçılığı karıştırıyorlar, ya da, ne yazık ki, en saygın gazetelerimiz de, artık iyinin değil kötünün, güzelin değil çirkinin, temizin değil pisin peşindeler..

Altın Yunus diye bir belde.. 5 yıldızlık dünya güzeli bir turistik tesis. (Parantez içinde, bu uluslararası turizm tesisinde yalnız Tuborg birası, Tuborg kolası içebiliyor, Pınar mamulleri yiyebiliyorsunuz.. Böyle süper lüks, turistik otel olur mu?.. Hem de Türkiye gibi bir yiyecek içecek cennetinde bu yasaklar niye?. Müşteri referandum mu yapsın, Pilsen Coke, ya da Pepsi içmek için.) Bu güzel tesiste şampiyon takımın üç futbolcusu, üç bekâr futbolcusu, 3 haftalık tatillerinin bir bölümünü geçirmeye çalışıyor.. Gel de geçirebilirsen geçir.. Şipşakçılar sabah akşam peşlerinde.. Kahvaltı resim, deniz resim, istirahat resim, eğlence, dans resim.. Altına da olmadık yazılar.. Beylerin, bir tatilin içine etme hakları var. Tatil yapanın kızma hakkı yok.. Kızdı mı, haydaa. Kalem onlarda ya.. Döşeniyorlar bir yığın yalan yanlış haber.. Saldırmış, dövülmüş vesaire vesaire.. Olayı 7 gazetede okuyorsunuz, yedisinde de fotoğrafçının ifadesi.. Bir gazetenin spor servisi şefi de"Bu haber eksik.. Futbolcunun da görüşünü alın" dememiş.. Kamuoyu önünde, tatil yapma dışında suçu olmayan çocuklar karalanmış kalmışlar..

★ ★ ★

Çeşme'de bir Uluslararası Festival var.. Son gün de, Dünya çapında bir sanatçının, Modern Talking'in solisti Thomas'ın konseri.. İzin vermişler, gazeteciler, podyumun kenarında oturuyor. Dünyanın hiçbir yerinde fotoğrafçılar konserde bu kadar yakına oturmaz.. Hatta hiç oturmaz.. Ama adamlar izin vermiş.. Konser başladı.. Flaşlar başladı.. Adamın gözünün içinde patlıyor. Uyarıldılar, neyse flaşlar kesildi. Konserin normal programı bitti, grup sahneden çekildi. Sonra "Bis" için tekrar yerlerini alırken, pist kenarındaki manzara.. Bir gazeteci kendini yerden yere atıyor. İki polis onu sürükleyerek dışarı çıkarmaya çalışıyor.. Öbür foto muhabirleri bağırıp çağırıyorlar.. Zannedersiniz ki, sarhoşun biri olay çıkarmış.. Adamlar korku içinde tekrar kulise kaçtılar ve bir daha gelmediler.. Böylece onların en güzel şarkılarını bekleyen yüzlerce gencin hevesi kursaklarında, konser de yarıda kaldı.

★ ★ ★

Adam ünlü.. Karısı da öyle.. Tatile gelmiş. Menajeri, gazetecilerle centilmen anlaşması yapıyor. "Size 10 dakika... İstediğiniz resmi çekin. Sonra rahat bırakın, çünkü istirahat edecekler.." Adamlar sözlerinde duruyor. 10 dakika resimler çekiliyor, ama sonrasında, bizim paparazziler peşlerine... Dinlenebilirsen dinlen.. Dinlenme ancak otel odasında kilitli kapılar ardında olabilir. O zaman da yazı hazır.. "Geldiler odalarına kitlendiler, gidene dek çıkmadılar.. İçerde ne yaptılar acaba?.. Yoksa Türkiye'yi beğenmediler mi?.. Bu ne şımarıklık?."

★ ★ ★

İzmir'in en ünlü foto muhabiri Erol Yaraş, bir beyfendi gibi giyiniyor, bir beyfendi gibi dolaşıyor, bir beyfendi gibi çalışıyordu. İşin nasıl yapılması gerektiğini gösterir gibi.. Ama ötekiler, ceplerine bir kart koyunca, önlerine geleni rahatsız etmeyi hak ettiklerini sananlar?..

İnsanların dinlenme ve eğlenme haklarının da olduklarını, bu foto muhabirlerine, Gazeteciler Cemiyetleri mi, Spor Yazarları Dernekleri mi, yoksa, mesleğe düşen gölge yüzünden, bizzat Foto Muhabirleri Dernekleri mi hatırlatacak bilmiyoruz?.. Ama biri öğretmeli, gazeteciliğin bir kapkaççılık değil, çok onurlu bir meslek olduğunu, bu yeni yetmelere!.

Hıncal ULUÇ

Banker Kastelli

Kastelli ile ilgili kapağınızı büyük bir ilgi ve beğeniyle okudum. Evet, Kastelli birkaç yıl önce halkı dolandırıp giden adam pozisyonuna düştü. Yoksa düşürüldü mü demeli? Gerçekten de ben bu olayda suçu Kastelli'den çok, o dönem hükümetinin ve Özal'ın ekonomi politikasında görüyorum. Sen, hem adama bankerlik yaptırıp para toplattıracaksın, hem de işine gelmeyince kredileri kestirip batışını hazırlayacaksın. Kastelli'nin yerinde kim olsa yapacağı başka bir şey olmazdı. Bugün Kastelli'nin Türkiye'de yeniden gündeme gelmesi ve halkın hâlâ kendisine güvenip parasını emanet ediyor olması da gerçekte Kastelli'nin kişisel olarak çok fazla bir suçu olmadığının göstergesi değil mi?

Yaşar Usta —RİZE

Bankerin dönüşü

Cevher Özden, nam-ı diğer Kastelli binlerce dargelirli vatandaşı, evini, altınını, varını yoğunu sattırıp sabun köpüğü gibi cazip yüksek faiz girdabına sokmuş, sonra pabucu pahalı görünce bütün bu zavallı insanları kaderiyle başbaşa bırakarak adi bir suçlu gibi yurt dışına kaçmıştır.

Şimdi enflasyon kahramanı olarak ve hiçbir hicap hissi duymadan, aldattığı insanların gözüne baka baka ekonomik şarlatanlıklar peşinde koşmaktadır. Ona inanmak gafletine uğramış Kastellizedeler, içinde oturduğu köşklerin, kâşanelerin aslında hakiki sahipleridirler. Binlerce yetim ve dulun, emeklinin hüsranı Kastelli diye anılan adamı hiç mi rahatsız etmiyor?

Cevher Özden'e bugün beşeri vicdanda yakıştırılan ve yerleştirilen yer meslektaşı Banker Yalçın'ın yanı, hapishanedir. Çünkü o daha uzun yıllar vicdanlarımızın mahkemesinden beraat edemeyecektir.

Av. Hüseyin S. Horulu O.
—MARMARİS

Bizi Kurultay da paklamaz

Yıllardan beri kendisini Türkiye'deki sosyal demokrat harekete adamış bir insan olarak inanın son yıllarda utanç ve sıkıntıdan ne yapacağımı bilemiyorum. Bir SHP üyesiyim. DSP'yi tercih etmememin çok büyük nedenleri yok ama bir partiyi seçmek durumunda olduğumda SHP'yi yeğledim. Bundan pek pişman olduğum da söylenemez. Ama yöneticilerimiz neredeyse pişman edecekler. Attan inip deveye binmek gibi bir şey yaşamak istemediğim için de böyle giderse partisiz, küskün, apolitik bir vatandaş olup çıkacağım. Üst üste yenilgiler alıyoruz, hizip başları birbirlerini yemekten vazgeçmiyorlar. Herkes İnönü'nün yanında ama aynı zamanda ona karşı. Anketler yapılıyor, sosyal demokratlar bile iktidara gelebileceklerine inanamıyorlar, ben de dahil. Peki biz niye varız? Neden politika sahnesine çıkıyoruz? Bırakalım bari sağcılar rahat rahat ülkeyi yönetsinler. Bizi Kurultay filan paklamaz. Kafaların değişmesi gerek. Yepyeni kadrolar, yepyeni bakış açıları gerek.

Erdal İnonü

Kimileri de artık emekliye ayrılmayı kabul etmeli, dışardan sosyal demokrat harekete danışmanlık yapmalı.

Ali Yıldırım-İSTANBUL

MOSSAD mason destekli

Sayın Muhammed Avşari, sorularınızı yanıtlarken MOSSAD'ın üstünlüğünü sağlayan etkenlerden birinin de onun müspet istihbarat kaynakları olduğunu, bu kaynaklardan bir tanesinin de "bütün dünyadaki Yahudiler" olduğunu belirtmektedir. Muhabiriniz de "MOSSAD'ın her İsrail vatandaşını potansiyel bir ajan olarak kabul etmesi" diyerek bu görüşü kabul etmektedir. Eski bir haberalmacı olarak, geniş bilgilerime dayanarak bu görüşün yanlış olduğunu belirtmek zorundayım. Zira, geçmişte edinmiş olduğum bilgilere göre, MOSSAD'a bu eşsiz gücü sağlayan istihbarat kaynaklarının en önemlisinin, tüm dünya özgür demokrasilerini kapsayan mason teşkilatı olduğu kanısındayım. Sıradan Musevilerin dünyanın herhangi bir yerindeki sıradan insanlardan farkı olmadığını ve bu Musevilerin şimdilerde çok konuşulan Siyonizm davasının ilk kurbanları olduğunu anımsarsak konu daha aydınlanır sanırım.

Em. Alb. Mustafa Kantarcıoğlu-
İSTANBUL

Sevgili Nokta

Bütün sayılarınızı alıyor ve biriktiriyorum. Konuları ele alış ve işleyiş biçiminiz, çağdaş gazeteciliğin tipik örnekleri oluyor. Yalnız bazı eleştiriler yapmadan edemeyeceğim. Kimi konularda, özellikle "hafif" diye nitelendirebileceğimiz magazin vs. gibi, derginin genel üslubu ve anlatım biçimi belirgin olarak değişiyor. Adeta, o yazılar sırf komiklik olsun diye yazılıyor. Üslup oyunları haberin temel öğelerinden çok daha önemli oluyor. Haber anlamsız biçimde sulandırılıyor. Sayfalar da boşu boşuna işgal edilmiş oluyor.

Bir **Nokta** okuru olarak bu gediğin kapatılması gerektiği kanısındayım. Eminim sizler bu eleştirimi dikkate alırsınız.

Ahmet Sezerli —BURSA

Semra Özal

Semra Özal'ın vakfı

Kim ne derse desin, Semra Hanım büyük iş beceriyor. Doğu Anadolu'nun en ücra köşelerine politikacılarımız, bürokratlarımız seçimden seçime uğrar, işadamlarımız bir kere bile gitmezken, Semra Hanım neredeyse kovuklara kadar giriyor, fakir halkın cinsel sorunlarını, evlilik problemlerini çözmesine yardımcı oluyor. Bunlar karşılığında beş kuruş da ücret almıyor. Onu alkışlamayacağız da kimi alkışlayacağız?

Şaziment Akel-TRABZON

Dersim isyanı

50 yıl önceki Dersim isyanı hakkındaki açıklamalarınızla biz gençleri aydınlattığınız için sizleri kutlarız. O zamanki bir kısım toprak ağalarının kendi çıkarları uğruna halkı kışkırtıp isyana sürüklemesi üzücü bir hadisedir. Ama yine de birçok insanın çocuk, yaşlı, kadın demeden ölmesi hoş karşılanamaz.

İ. Özgür Ekber —İSTANBUL

Otellerde nikâh sorgusu

"Otellerde nikâh sorgusu" yazınızı okurken otele alınmadığımızdan gece yarılarına kadar kucağımızda uyuyan oğlum olmasına rağmen uyuyabileceğimiz bir yer aramamız aklıma geldi.

Değişik otellerin resepsiyon memurlarının sulu bakışları karşısında insan ister istemez kucağında çocuk olmasına rağmen kendisini çok rahatsız hissediyor. Eşim ve ben bu gibi durumlarla tekrar karşılaşmamak için doğru dürüst bir tatile bile çıkamıyoruz. Eşim diyorum çünkü beraberliğimiz çoğu "nikâhlı" evliliklerden kat kat daha başarılı. Aslında 4 seneden beri evlenmeye çalışıyoruz ama maalesef eşimin babası bu evliliğe karşı çıktığından nüfus memuruna muhtemelen "para yedirerek" kütükte değişiklikler yaptırmış. Biz de 4 senedir mahkemelerde bunu düzelttirmeye çalışıyoruz. Tabii bu da başka bir sorun.

Cana Tekin —İSTANBUL

Babalar çağı

Normal bir vatandaşın bir senedi protesto olsa veya kendi halinde bir tüccar ödeme güçlüğüne düşse, mahkeme kapılarında sürünür, derdini halledemese hapse bile girebilir. Ancak Türkiye'de hatırı sayılır kişiler veya "Baba" lakabı ile tanınan kabadayılar bu tür badireleri en kolay atlatan kişiler oluyorlar. "İnci Baba'dan yeddiemin olursa..." başlıklı yazınız bu teze çok güzel bir örnek teşkil etmesi açısından ibret verici. İnci Baba ve diğer "Baba"lar başları derde girse bile rekor sayılabilecek bir sürede işlerini hallederek eski işlerinin başına dönebiliyorlar. Tüm bunlar insanın aklına ister istemez, "Bu tip insanlar kimler tarafından korunuyor?" sorusunu getiriyor. İnci Baba gibi bir zat-ı muhteremin yeddiemin olması kuzuyu kurda teslim etmekten başka bir şey değil gibi gözüküyor.

Kemal Arın-ESKİŞEHİR

İnci Baba

Öldür... ya da öl...

PKK'nın kendisine verdiği "cellatlık" görevini yerine getirmediği için annesi ve eniştesi kurşunlanan Hüseyin Gönültaş'ın öyküsünü ibretle okuduk. Özgürlük, demokrasi adına katliamlara girişen bu cinayet çetelerinin gerçek yüzünü artık kundaktaki bebekler bile anladı. Ancak işin garip, garip olduğu kadar da acı yanı bu katillerin kendilerine Türkiye'den yandaşlar bulabilmeleri. Kadın, çocuk demeden tüm Türk insanına kasteden bu hainlerin yurt dışından hangi kaynaklardan destek aldığı gün gibi aşikârdır.

Ezelden beri Türk devletini yıkmak isteyen Ermeniler, Rumlar, ne zaman sıkışsalar hemen bir soykırım iddiası ortaya atarak işledikleri suçlara kılıf uydurmaya kalkışmışlardır. Amaç bellidir, dünyanın en önemli stratejik bölgesinde bulunan Türk topraklarından bir parça kapmak.

Okan İşiten-İSKENDERUN

Okuyucu Mektupları için adres

Nokta Dergisi Okur Mektupları
Gelişim Yayınları
Levent / İSTANBUL

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 15.000 TL.
1 yıllık: 29.900 TL.

Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş.
Posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 75 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 127 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 1050 TL.

Seven de ölsün sevmeyen de

Durumlar gayet vahim baylar bayanlar. Neresinden bakarsanız bakın işin sonu ölüm. Galatasaray'ı sevmeyen ölsün... Milleti sevmeyen ölsün... İbo'yu sevmeyen ölsün... Demokrasiyi sevmeyen ölsün... İyi hoş da, artık seversek de ölüyoruz. AIDS çıktı böyle oldu. O yüzden de, toplum sayfalarında okuyacağınız gibi, artık seks yok, aşk var. Siz siz olun, aşktan şaşmayın. Nasıl olsa, bir zamanların ünlü aşkperesti Madame de Staël'in dediği üzere "Aşk, iki kişinin kendisini sevmesidir." Demek ki aşkta herhangi bir mahzur yok. Kendinizi seviniz, koruyunuz, kollayınız. Hem çok yaşarsınız hem de Allah bilir mutlu bile olursunuz.

1. "Aşkın gözü kördür." Her insanın hayatında en az bir kez tosladığı bir gerçeğin en veciz ifadesi değil mi? Peki, aşağıdaki yanıtlardan hangisi bu veciz ifadeyle ilgili gerçek?

a) Muhsin Ertuğrul'un bir filminde Cahide Sonku tarafından söylenmiş ve çok tutmuştu

b) Milattan önce yaşamış Yunanlı şair Propertius'un bir şiirinde geçiyordu

c) Arabeskin babası Orhan Gencebay'ın bir şarkısının adıydı

d) Shakespeare'in ünlü oyununda Romeo, Juliet'e söylüyordu

2. Jim Brady adlı varlıklı bir Amerikalı, sinema oyuncusu Lillian Russell'a aşkını ispat için değişik bir yöntem izlemişti. Bu yöntem doğrusu işe de yaramış ve Lillian, Jim'i sevmişti... Yöntem neydi dersiniz?

a) Dünyanın en büyük elması Kohinor'u hediye etmişti

b) Aşk uğruna adamcağız Everest'e tırmanmıştı

c) Lillian için vidasına kadar altın kaplama bir bisiklet yaptırmıştı

d) Lillian Russel adını taşıyan bir kadın dergisi çıkartmıştı

3. Jim Brady'ninki de iş mi diyeceksiniz... Moğol İmparatoru Cihan Şah, Mümtaz Mahal için öyle bir türbe yaptırdı ki yüzyıllardır dillere destan. Tac Mahal adını verdiği bu türbe için 20 bin işçinin 15 yıl çalıştığı söylenir. Mümtaz, Cihan Şah'ın nesi olurdu?

a) Yüzünü yalnızca bir kez gördüğü 15 yaşındaki nişanlısı

b) Umutsuz bir aşkla sevdiği amca kızı

c) Yalnızca hayalinde yaşattığı, ama uğruna intihara bile teşebbüs ettiği "ideal kadını"

d) 14'üncü çocuğunu doğururken ölen karısı

4. Aşk-ı memnu: Yasak aşk... Aşk-ı sehhar: Büyüleyici aşk... Ya aşk-ı mürdi? Ne anlama geldiğini biliyor musunuz?

a) Ölümsüz aşk

b) Ölmüş aşk

c) Öldüren aşk

d) Aşka ölüm

5. Başrollerini George Hamilton ve Susan Saint James paylaşmıştı. Bir aşk öyküsüydü. Biz size filmin adını soracağız. Ama kusura bakmayın, ipucu veremiyoruz. Verirsek tadı kaçar...

a) İlk ısırışta aşk

b) Aşk her şeye kadirdir, evlenmeye bile

c) Subayın aşkı

d) Satılık aşk: Yalnız 1 dolara

6. Ünlü bir tiyatro oyunudur. Sinemaya da uyarlanmıştır: Harold ve Maude. Öyküdeki Harold 15 yaşında bir delikanlıdır. Ve Maude'e sırılsıklam âşıktır. Maude kaç yaşındadır?

a) 12 c) 50
b) 35 d) 80

7. Derler ki, daha doğrusu Fuzuli der ki Mecnun aşkından deliye döndüğü Leyla'yı yıllar sonra görmüş de tanımamış. Çünkü neden? Mecnun aşka âşıkmış. Bu ölümsüz yapıttaki ölümsüz aşkın taraflarından Mecnun'u duymayan, tanımayan yoktur herhalde? Ama ne kadar? Örneğin Mecnun'un asıl adını biliyor musunuz?

a) Âmir c) Kays
b) Hüsrev d) Necmettin

Yanıtlar: 1) b, **2)** c, **3)** d, **4)** b, **5)** a, **6)** d, **7)** c.

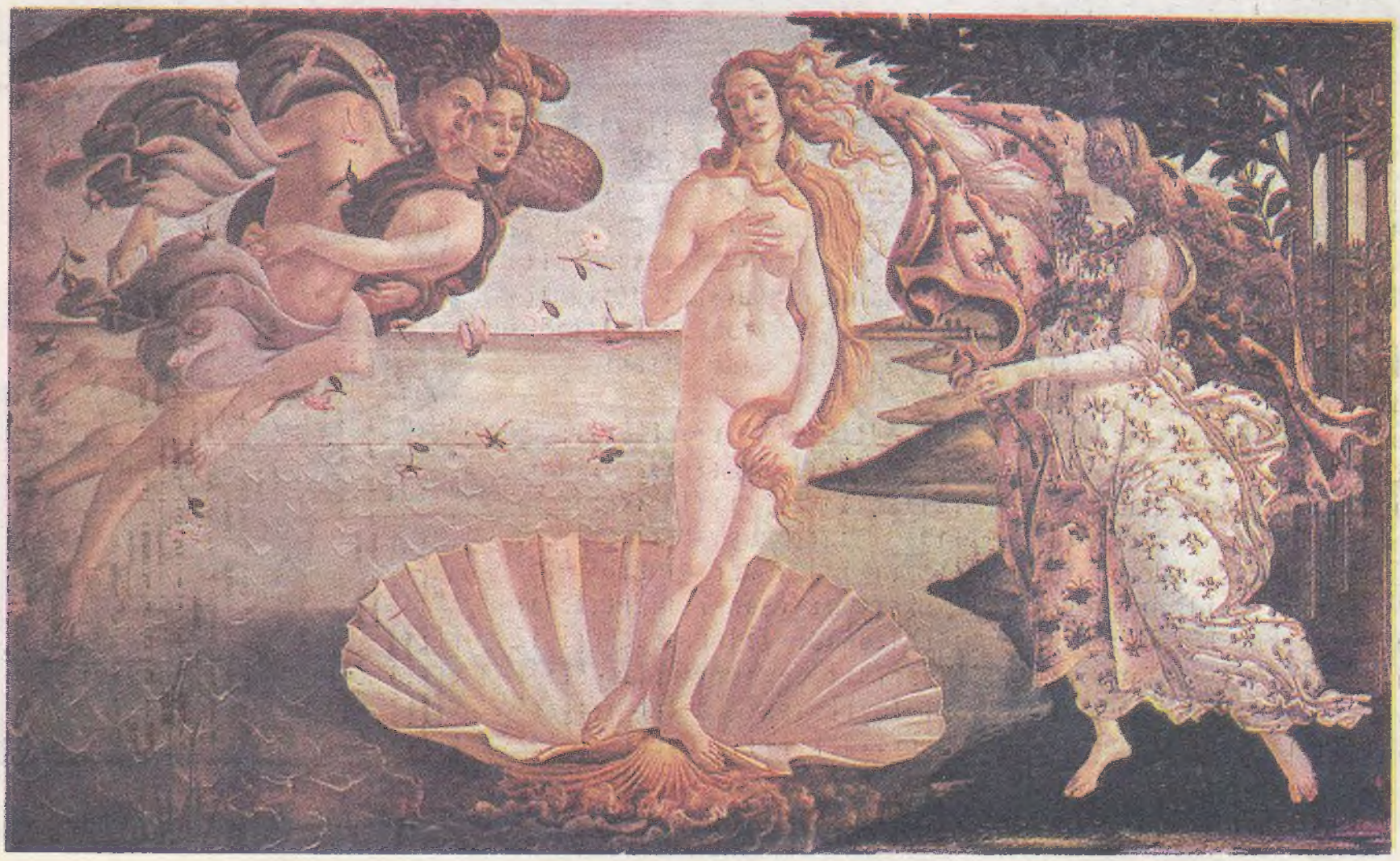

KUTU KUTU / Salih MEMECAN

Türk Hava Yolları'nın Yeni Hizmeti

ANTALYA · LONDRA · ANTALYA

(06 Temmuz–28 Eylül 1987)

PAZARTESİ

ANTALYA	Kalkış	**13.40**	**LONDRA**	Varış	**16.00**
LONDRA	Kalkış	**17.00**	**ANTALYA**	Varış	**22.55**

Tarifedeki saatler mahallidir.

TÜRK HAVA YOLLARI
TURKISH AIRLINES

Açıklamalı bilgi ve Rezervasyon için Satış Bürolarımız ve IATA Acentelerimizle temas edilmesini Sayın Yolcularımıza duyururuz.